

Täysistunto

Torstai 14.12.2017 klo 10.00—17.04

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto keskeytettiin klo 12.32. Täysistuntoa jatkettiin klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 17.04.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (10.00—12.32) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.02—17.04).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 talousarvioesityksen (HE 106/2017 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 106/2017 vp

Hallituksen esitys HE 176/2017 vp

Talousarvioaloite TAA 1-535/2017 vp

Toimenpideoite TPA 51/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2017 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 22/2017 vp. Asian käsittely keskeytettiin 13.12.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin.

2.1. Pääluokka 24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Esitellään ulkoasiainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Keskustelu

10.01 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoministeriön hallintoalalta seuraavaa. Pääpiirteittäin käyn läpi tässä nyt nämä keskeiset asiat.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoiksi esitetään noin 220 miljoonaa euroa. Tästä noin 134 miljoonaa euroa kohdistetaan 90 toimipistettä kattavan edustustoverkon kustannuksiin.

Valiokunta toteaa, että laaja ja toimiva edustustoverkko on Suomelle erittäin tärkeä. Valiokunta on huolissaan siitä, että lähetystöjen turvallisuusuhat ja niistä aiheutuneet kustannukset ovat kasvaneet. Suomen läsnäolon tarpeellisuutta turvattomimmissa kohteissa, kuten Kabulissa, on tärkeää seurata tarkasti. Läsnäololla saavutettavan hyödyn on oltava suurempi kuin poistumisesta syntyvien vaikutusten.

Valiokunta korostaa, että työntekijöiden turvallisuudesta on ehdottoman tärkeää huolehtia. Lisäksi tulee arvioida, ovatko korkeauhkaisissa lähetystöissä henkilökunnan huoltomatkojen määrät sekä palautumis- ja lepojaksot oikealla tasolla.

Valiokunta on muutenkin huolissaan ulkoasiainhallinnon henkilöstön jaksamisesta ja töiden järjestelyistä. Useasta lähetystöstä on poistunut niin sanottu kakkoshenkilö, jolloin muun muassa lomien järjestäminen on ongelmallista. [Hälinää — Leena Meri: Niikko, onko se mikki päällä?] — Minä en tiedä, kun täällä kuuluu semmoinen puheensorina, että minä en kuule omaa ääntäni ollenkaan. — Onko tämä mikki päällä?

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, pyydän nyt nämä kaikki muut keskustelut siirtämään ulkopuolelle.

Kiitos, puhemies! — Valiokunta pitää hyvänä, että matkustus Suomeen on jälleen kasvamassa erityisesti Venäjältä ja Kiinasta. Valiokunta korostaa, että viisumiprosesseja tulee edelleen sujuvoittaa ja nopeuttaa, jotta Suomi pystyy vastaamaan lisääntyneeseen kysyntään ja hyödyntämään myös tarjolla olevat kaupalliset mahdollisuudet.

Valiokunta näkee perustelluksi sekä jatkaa vuonna 2017 aloitettua muuttoliikeviestintää että osallistua samoilla mekanismeilla radikalisoitumisen ja terrorismin vastaiseen viestintään. Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa radikalisoitumisen ja terrorismin vastaiseen viestintään.

Talonrakennukset. Valiokunta pitää tärkeänä, että ulkoasiainhallinnon kiinteistöjen kunnosta pystytään huolehtimaan ja että riittävä rahoitus rakennus- ja korjaushankkeisiin turvataan.

Kriisinhallinta. Valiokunta toteaa, että momentin varalla olo -kohta on poistettu kokonaan. Kaikkien uusien ja käynnissä olevien operaatioiden lisärahoitus tapahtuu näin ollen lisätalousarvioesitysten kautta.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö. Valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan vuonna 2018 yhteensä 886,3 miljoonaa euroa. Tämä vastaa syksyn 2017 ennusteiden mukaan noin 0,38:aa prosenttia bruttokansantulosta. Valiokunta pitää hyvänä, että rahoitus kasvaa euromääräisesti. Sinänsä myönteinen bruttokansantulon nousu aiheuttaa kuitenkin kehitysyhteistyön rahoituksen prosenttiosuuden pienentymisen. Osuuden säilyttäminen vuoden 2017 tasolla 0,39 prosentissa vaatisi arviolta lisäksi noin 16,6 miljoonan euron lisärahoitusta. Valiokunta pitää hyvänä, että Suomi kiinnittää erityistä huomiota tyttöjen ja naisten oikeuksiin. Valiokunta painottaa, että kehitysyhteistyön tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen tulee kiinnittää entistäkin enemmän huomiota kehittämällä seuranta- ja evaluointitoimintaa.

Valiokunta pitää perusteltuna, että Finnfundin pääomaa esitetään korotettavaksi 10 miljoonalla eurolla. Valtio on pääomittanut Finnfundia noin 165 miljoonaa euroa sen perusta-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

misen, vuoden 1980, jälkeen. Yhtiön pääoma on kasvanut yli 250 miljoonaan euroon, joka on uudelleen sijoitettu kehityspolitiikan linjausten mukaisesti ulkoasiainministeriön ohjauksessa ja valvonnassa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Valiokunta korostaa, että ulkoasiainhallinnon tulee ohjata kaikkia toimijoita Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden, yhteisten arvojen sekä tuloksellisen toiminnan kansainvälisten pelisääntöjen, kuten avoimuuden ja tilivelvollisuuden, mukaisesti. Veronkiertoon ja pääomien siirtämiseen veroparatiisien kautta tulee suhtautua erittäin vakavasti.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin, että ODA-laskennan raportointikäytännöt tulee yhtenäistää. Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa korkotuki-instrumenttiin osoitettuna PIF-investointitukeen.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 5 minuuttia.

10.07 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja myös ulkoasiainvaliokuntaa vuoden 2018 talousarvioesityksen perusteellisesta käsittelystä ja arvokkaista huomioista. Keskustelu tänään on äärimmäisen tärkeä. Elämme hyvin turbulentissa maailmassa. Talous on keskeinen turvallisuustekijä, ja vain kestäväällä pohjalla oleva kansallinen talous ja kansainvälinen kilpailukyky luovat perustan myös ulkopoliittisten tavoitteiden saavuttamiselle. Hallitus on tässä suhteessa pyrkinyt ja päässyt merkittäviin tuloksiin. Taloutemme on vihdoinkin kasvu-uralla.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyytemme ja alueellinen koskemattomuus, parantaa ihmisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Toimintaympäristömme voimakas muutos tarjoaa meille mahdollisuuksia mutta myös vakavia huolenaiheita. Kansainvälinen turvallisuustilanne on eurooppalaisesta näkökulmasta heikentynyt. Ominaista on muutosten nopeus ja ennakoimattomuus. Tarve tehokkaammalle kansainväliselle yhteistyölle on entisestään kasvanut. Mutta kuten hyvin tiedetään, multilateraalinen ja sääntöperusteinen yhteistyö on kohdannut monenlaisia uusia haasteita.

Euroopan unioni on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen toimintakehys ja myös tärkeä turvallisuusyhteisö. EU:n yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on kuluneena vuotena edetty kukonaskelin, varsinkin jos vertaa aikaisempaan kehitykseen. Suomi on ollut tässä mukana eturivissä. [Paavo Arhinmäen välihuuto] — Mutta, edustaja Arhinmäki, on hienoa, että saadaan asioita aikaan eikä vain puslista huutelua ja menneisyyteen tuijottelua. Sieltä ei löydy mitään muuta kuin vaikeuksia ja epäonnistumisia, ja se on tietysti asia sinänsä. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! EU:n on pystyttävä myös muilla sektoreilla, edustaja Arhinmäki, erottamaan jyvät akanoista. [Välihuutoja vasemmalta] — Puhe on hyvin vaikuttavaa, koska se saa vasemmistossa aikaan argumentointia, joka tosin hieman epäselvästi tänne kuuluu. — Eli on keskityttävä. On keskityttävä olennaiseen, ja kannattaa keskittyä siihen todella vakavasti. Yhteisten tavoitteiden tulee olla realistisia, selkeitä. Tulosten tulee puhua puolestaan. Tämä koskee niin brexitiä kuin EU:n kehittämistä.

Hallitsematon muuttoliike sekä terrorismin ja radikalisaation uhka lisäävät entisestään odotuksia kansainvälisille yhteisöille, mukaan lukien Euroopan unioni. Kokemuksesta tiedämme, että parantamisen varaa on. Toimintaympäristön muutosten myötä pohjoismainen

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

yhteistyö erityisesti Suomen ja Ruotsin välillä sekä transatlanttinen yhteistyö ovat Suomelle tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 219 miljoonaa euroa. Ulkosuhteiden hoito perustuu henkilöstömme vahvaan osaamiseen ja tiiviisiin verkostoihin eli tehokkaaseen diplomatiaan. Valtiovarainvaliokunnan huoli henkilöstön turvallisuudesta ja jaksamisesta alueella, jossa uhkataso on korkea, on aiheellinen. Tämä on asia, johon olen pyrkinyt nykyresurssien puitteissa muun muassa henkilöstön keinoin saamaan parannuksia.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, aivan oikein, että laaja ja toimiva edustustoverkko on Suomelle erittäin tärkeä. Painotamme voimavaroja niihin maihin, joiden poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomen kannalta kasvaa.

Ulkoasiainhallinnosta vastaavana ministerinä jaan ulkoasiainvaliokunnan huolen ministeriöiden toimintamenojen laskevasta kehityksestä ja kehyksestä. Tämä trendi ei mahdollista esimerkiksi uusien edustustojen avaamista. Samaan aikaan toimintaympäristön muutokset lisäävät edustustoverkkomme tietoturvaan ja turvallisuuteen liittyviä menoja. On tiedostettava sekin, että mahdolliset uudet säästövelvoitteet lähivuosina johtaisivat vääjäämättä edustustojen sulkemiseen. Tähän isänmaalla ei kerta kaikkiaan ole varaa. Vuonna 2018 en ole suunnittelemassa muutoksia edustustoverkkoon, eikä budjettikirja siihen meitä pakotakaan. Kiitos siitä.

Suomen puheenjohtajuus, arvoisa puhemies, Arktisessa neuvostossa on sujunut hyvin ja jatkuu vuoteen 2019. Arktisen neuvoston puheenjohtajuutta hyödynnetään niin neuvoston aseman vakiinnuttamisessa kuin Suomen kansallisten intressien eteenpäinviemisessä.

Euroopan neuvostossa johdamme puhetta marraskuusta 2018 lähtien, ja ensi vuonna valmistaudutaan Suomen EU-puheenjohtajuuteen. Ulkoministeriökin täyttää tasan 100 vuotta.

Arvoisa puhemies! Palaan kriisinhallintaan ja muihin asioihin sitten, kun päästään debattiin, koska tässä aikaraja tuli vastaan jo minuutti sitten.

10.13 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Juuri äsken, ennen tänne saapumistani, minulla oli ilo yhdessä Maailmanpankin investointihaara IFC:n varapääjohtaja Nena Stoiljkovicin kanssa lanseerata Suomessa meidän historiamme suurin yksittäinen ilmastorahoitusinvestointi — Suomelta noin 114 miljoonaa euroa — jonka tarkoituksena on synnyttää puolen miljardin euron hankeputki seuraavan viiden vuoden aikana yhdessä Maailmanpankin kanssa, mahdollistaa se, että suomalaiset ratkaisut saavat jalan ovenrakoon ja vähän enemmänkin Maailmanpankin miljardihankkeissa, mahdollistaa se, että Maailmanpankki löytää tavan mennä köyhimpiin maihin, löytää tavan mennä alkuvaiheen riskisimpiin hankkeisiin, joissa me itse asiassa olemme olleet heitä etevämpiä jo aiemmin, esimerkiksi Finnfundin toiminnassa, joka on ollut ketterämpiä kuin Maailmanpankillä tässä suhteessa.

Ilmastorahoituksen osalta meillä itse asiassa ilmastorahoituksen määrä kasvaa merkittävästi sekä äsken mainitun takia että sen takia, että meillä Finnfundin rahoituksesta noin kaksi kolmasosaa ohjautuu ilmastohankkeisiin. Viimeisen vuoden aikana on tehty 200 miljoonan euron edestä uusia päätöksiä. Samoin uuden korkotukiluottoinstrumentin, Public Sector Investment Facilityn, kautta on jo yli puolen miljardin hakemusmäärä olemassa niihin hankkeisiin — merkittävä osa ilmastohankkeita, vesiosaamista — ja tässä suhteessa kiitän myös valtiovarainvaliokunnan jaostoa esityksestä, että korkotukiluoton määrärahoi-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

hin saadaan vielä 400 000 euron lisäys. Olemme tuleville vuosille itsekkin miettimässä, miten pystytään tukemaan, kun niitä hyviä hankkeita on enemmän kuin itse asiassa oletettiin silloin, kun tämä uusi väline alkuvuodesta lanseerattiin.

Varsinaisen kehitysyhteistyön rahoituksen osalta onneksi meillä on nyt euromääräisesti leikkausten aika takana ja kasvun aika edessä — noin 11 miljoonaa euroa enemmän talousarviomäärärahoja ensi vuonna kuin kuluvana vuonna, noin 40 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2016. Positiivinen haaste, samalla toki myös ongelma, on se, että bruttokansantuote näyttää kasvavan aina vain ennusteita nopeammin ja tästä syystä kehitysyhteistyön osuus bruttokansantuotteesta ei kasva vaan pikemminkin näyttäisi laskevan yhden sadasosan prosentista ensi vuodelle. Toki on niin, että hallitus on sitoutunut pitkällä aikavälillä 0,7 prosenttiin, ja on aivan oikein, että valiokuntakin painottaa tämän sitoutumisen tärkeyttä.

Sisältöpainotukset syvenevät entisestään. Tytöt ja naiset ovat olleet pitkään keskiössä Suomen kehitysyhteistyössä. Nyt, kun olemme talousarviokauden ja myöskin kehyskauden toimeenpanosuunnitelmaa miettineet, tarkoitus on nostaa väestörahoisto UNFPAn rahoitusta, nostaa tyttöjen ja naisten osuutta, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien osuutta entisestään. Ja kuten budjettikirjastakin näkyy, itse sukupuolitaso-arvoon liittyvien hankkeiden osuus nousee ensi vuonna jo tehdyillä päätöksillä ja nousee tästä vielä enemmän.

Paineita kohdistuu, niin kuin mietinnössä todetaan, köyhimpiin maihin, siis LDC-maihin, liittyvän rahoituksen osuuteen. Haluan kuitenkin sen korjata — kun välillä vähän harhaanjohtavasti luetaan, että osuudessa kehitysyhteistyöstämme köyhimpien maiden osuus laskee ensi vuonna — että osuus bruttokansantuotteesta ei nouse, koska meidän bruttokansantuotteemme nousee nopeammin kuin kehitysyhteistyövarat, koko kehitysyhteistyövarojen osuus bruttokansantuotteesta ei nouse, mutta sinänsä kehitysyhteistyön sisällä kyllä köyhimpien maiden osuutta painotetaan aiempaa enemmän, ei vähemmän, niin kuin välillä kuulee väärin luettavan.

Tuloksellisuutta painotti tässä valiokunnan jaoston puheenjohtaja ja myöskin valiokunta mietinnössään. Se on erittäin tervetullut viesti. Olemme nyt itse asiassa kaikki meidän selontekomme painopisteet laatineet tämmöisiksi lakanoiksi kustakin niistä, joissa mietitään, mitkä ovat tulokset kustakin, mitkä ovat keinot, minkälainen on europanostus per tulos. [Puhuja näyttää kädessään paperia] Se ei ole tietenkään ollenkaan helppoa työtä, kun puhutaan kehitysyhteistyöstä — valtava määrä riskejä ja epävarmuuksia. Meidän pitää uskaltaa olla siellä, missä riskejä on, mutta ensi vuonna, kun annamme eduskunnalle keskusteltavaksi raportin kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta, uskon, että se on huomattavasti konkreettisempi kuin aiemmin ja siellä pystytään myös tarkemmin analysoimaan, mitä saadaan aikaan.

Viennin edistämisen puolella todellakin, kuten ulkoministeri mainitsi, on haasteita maailma täynnä. Tulin eilen illalla Buenos Airesista WTO-ministerikokouksesta. Se valitettavasti ei ollut kovinkaan toivoa herättävä kokous. Jopa sellainen asia kuin sähköisten palveluiden tullittomuus oli vuorokausi sitten vakavasti uhattuna, niin että esimerkiksi Supercellin ja Rovion Angry Birds - ja Clash of Clans -pelit tulisivat osassa maita tullillisiksi ja osassa eivät. Tämmöinen perusperiaate, joka on ollut tähän asti ihan selvä, että ei sähköisiin palveluihin tulleja, oli vaarassa. Se saatiin onneksi vielä yön neuvotteluissa kumottua, mutta uusissa asioissa ei päästä eteenpäin. Protektionismi kumpuaa kyllä monesta suun-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

nasta, ja tässä suhteessa se, että Suomen edustustot ovat vahvoja tukemaan suomalaisyri-
tysten tasapuolista kohtelua, on ehkä tärkeämpää kuin aikoihin.

Tässä suhteessa kiitän myös valiokuntaa huomiosta, että edustustojen osalta painote-
taan kaupan edistämistyötä. Tähän on nyt onneksi myös talousarviossa puolitoista miljoonaa euroa uutta siemenrahaa, jolla luomme tulospäätösten vienninedistämisrahan edus-
tustoille, että vienninedistämissuunnitelmien toimeenpanoa tuetaan ja toisaalta tulokselli-
simmista saa seuraavalle vuodelle lisämäärärahaa, jolloin tulee kannuste edetä näissä
asioissa. Ja perustetaan kehitysmaaliiketoiminnan pilotti, jossa aivan erityisesti nyt kol-
messa valitussa maassa varmistamme, että suomalaisyritykset ovat ajoissa hereillä, kun
siellä kansainvälisten rahoituslaitosten hankkeita viedään eteenpäin, ja ne pääsevät [Puhemies koputtaa] näihin hankintoihin kiinni, koska annettavaa [Puhemies koputtaa] meillä
toden teolla on.

Puhemies Maria Lohela: No niin, sitten siirrytään debattiin. Pyydän siihen osallistuvia il-
moittautumaan. — Edustaja Vanhanen aloittaa.

10.19 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustustoverk-
ko ei välttämättä ole kaikkein populaarein aihe, mutta panin kyllä mielessäni merkille mi-
nisteri Soinin kannan siitä, että edustustoverkkoa ei enää supisteta. Ulkoasiainvaliokunta
omassa lausunnossaan kiinnitti huomiota jopa edustustojen omistuskysymykseen. Periaa-
tekysymyksenä koimme, että edustustojen suora omistaminen on usein järkevämpää kuin
vuokrallepano. Meillä on paljon tärkeitä edustustoja, jotka ovat meille Suomen käyntikort-
teja, ja ne pitäisi kyetä lähivuosina saamaan kuntoon.

Toinen aihe, kehitysyhteistyö. Aikanaan edesmennyt presidentti Koivisto totesi, että on
omat rajoitteensa siinä, kuinka itse ulkomaille velkaantuva ja vaihtotaseen vajeessa oleva
maa pystyy muita auttamaan, ja niinhän se on, että joskus täytyy omat asiat laittaa kun-
toon, jotta voi muita auttaa. Nyt leikkaukset on tehty, ja aivan kuten ministeri Mykkänen
totesi, nyt on jo uusi kasvu alkamassa. Ulkoasiainvaliokunta odottaa hallitukselta pidem-
män tähtäimen ohjelmaa, [Puhemies koputtaa] miten tähän pitkäaikaiseen tavoitteeseen
voitaisiin päästä.

10.21 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n päätöslausel-
ma "Nuoret, rauha ja turvallisuus" täytti viime viikolla kaksi vuotta, ja tuon päätöslausel-
man perimmäinen viesti on se, että rauhaa ei maailmaan rakenneta ilman nuorten mukana-
oloa. Suomi oli ainoa maa, joka otti viralliseen valtuuskuntaansa nuoren mukaan Euroo-
pan unionin ja Afrikan unionin huippukokoukseen, ja kiitän siitä ulkoministeriötä ja myös-
kin Suomen valtionjohtoa.

Mutta kysymys on ennen kaikkea siitä, miten me saamme Afrikan jaloilleen, koska Af-
rikan tulevaisuus on myöskin Euroopan tulevaisuuden kannalta aivan keskeinen kysymys.
Afrikan tulevaisuuteen vaikutetaan muun muassa kehitysyhteistyöllä, ja sen takia täytyy
sanoa, että olen surullinen siitä, että hallitus on tehnyt näin mittavat leikkaukset kehitysyh-
teistyöhön, vaikkakin nyt euromääräisesti nuo määrärahat vähän ensi vuonna nousevat.
Kysynkin: onko hallitus nyt valmis sitoutumaan ja tekemään ulkoasiainvaliokunnan edel-
lyttämän ohjelman kehitysyhteistyömäärärahojen nostamiseen 0,7 prosenttiin bkt:sta, täm-
möisen ylivaalikautisen ohjelman, johon haettaisiin myöskin parlamentaarista tukea yli
puoluerajojen?

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

10.22 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä budjetissahan käsitellään erittäin tärkeätä asiaa Suomen viennin kannalta eli perustetaan Business Finland -organisaatio, johon yhdistetään nyt Finpro ja Tekes, ja sitten on uutuutena vielä se, että myöskin lähetystöt valjastetaan tähän tärkeänä elementtinä sillä tavalla, että suurlähettiläs tulee johtamaan tätä vienninedistämistoimintaa Business Finlandissa. Sanon suoraan, että tämä on erittäin haastava kysymys. Näillä organisaatioilla on ollut hyvin erilainen toimintakulttuuri tähän asti, ja on hyvin haasteellista, millä tavalla tämä voidaan hoitaa.

Kiinnitän huomiota myöskin siihen, mihin valiokunnan puheenjohtaja kiinnitti huomiota, että tämä liittyy myöskin siihen kiinteistökysymykseen, eli Suomen kannattaisi nyt ostaa näitä kiinteistöjä, joissa nämä kaikki voisivat toimia yhdessä. Tämä on erittäin tärkeä kysymys. Sitä paitsi nämä kiinteistöt ovat Suomen paras investointi ulkomailla, koska vuokraaminen tulee äärettömän kalliiksi ja ostettu kiinteistö [Puhemies koputtaa] maksaa itsensä takaisin kymmenessä vuodessa.

10.23 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On tietysti hyvä, että kehitys yhteistyömäärärahoja on nyt hieman nostettu, mutta takana on kyllä aivan hurjan rajut leikkaukset, ja se tavoite, mihin Suomi on sitoutunut, 0,7, karkaa koko ajan kauemmaksi, ja vaatii valtavan pitkän ajan, jotta se saavutetaan. Kysynkin: Onko Suomi todella edelleen sitoutunut tähän tavoitteeseen, ja miten tämä tavoite aiotaan saavuttaa? Aiotaanko se aikatauluttaa niin, että meillä on selvä tiekartta, kuinka sinne pääsemme?

Toisekseen on erittäin huolestuttavaa, että Suomen avun osuus kaikkein köyhimmille maille eli LDC-maille on vähentynyt. Kuten ministeri Mykkänen sanoi, rahaahan on hieman tullut lisää, mutta silti tavoite siitä, että me osallistuisimme 0,2 prosentilla bruttokansantuotteesta näiden kaikkein köyhimpien maiden avustamiseen, on karannut taas kauemmaksi. Päinvastoin Suomi on se maa, mihin kehitysapua menee kaikkein eniten, 118 miljoonaa euroa, ja nyt tässä vielä toivotaan, että näihin turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten [Puhemies koputtaa] Suomessa kuluviin kustannuksiin käytettäisiin entistä enemmän kehitysapurahoja, ja se on väärä kohde.

10.24 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Missä EU:n liittovaltiokehitys, siellä ministeri Soini allekirjoittamassa papereita ja paukuttelemassa henkseleitä. [Simon Elo: Tulihan se henkselit sieltä!] Näin se mieli muuttuu, kun ministerimärsun takaovi aukeaa. [Naurua — Välihuutoja] Arvoisa rouva puhemies, muuta päätelmää tästä ministeri Soinin puheenvuorosta ei voi tehdä.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Syyrian kriisin lisäksi Jemenin sisällissota on pahimpia humanitäärisiä kriisejä maailmassa. Lapset, naiset, sivulliset kärsivät, ja liittoutumassa Jemenissä sotaa käyvät muun muassa Saudi-Arabia ja Arabiemiraatit. Molemmat ovat maita, joihin Suomi on vienyt aseita. Suomen asevientä Lähi-idän maihin on itse asiassa kasvanut. Nyt kysymykseni kuuluukin: Miten hallitus aikoo tähän reagoida? Kai te nyt laittatte stopin sille, että näihin sotaa käyviin maihin Lähi-idässä ei jatkossa enää suomalaisia asejärjestelmiä viedä?

10.25 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustustojen kunnan lisäksi on hyvä, että ministeri kiinnitti huomiota edustustoissa työskentelevien turvallisuuteen. Saimme tänä vuonna seurata Afganistanissa tapahtunutta kaappausta, mikä jäl-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

leen kerran osoittaa sen, että meidän tulee olla hereillä ja turvata niiden ihmisten olot, jotka palvelevat Suomea ulkomailla.

Sen lisäksi vietämme ulkoasiainhallinnon 100-vuotisjuhlavuotta, ja yksi Suomen keskeinen teema myös ulkopolitiikassa on tytöt ja naiset. Meidän tulee kiinnittää huomiota naisten osuuteen siviili- ja sotilasoperaatioissa ja rauhanneuvottelutyössä, mutta surukseni huomasin tutkiessani Suomen ulkoministerilistaa sadalta vuodelta, että Suomella on ollut vain yksi naisulkoministeri. Miten näin voi olla?

10.27 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyössä kaipaisin hallitukselta nyt aktiivista otetta Euroopan unionissa nimenomaan sen taittamiseksi, että Afrikassa ilmastonmuutoksen seurauksena ja eriarvoistumiskehityksen seurauksena kriisit ja sodat ovat totta, ja kun siellä myös väestönkasvu yhdistyy tähän, niin paine hakea turvaa ja hakea parempaa elämää Euroopasta tulee kasvamaan. Afrikan väkiluku tulee tuplaantumaan, jolloin puolet väestöstä on alle 25-vuotiaita. Kysynkin nyt molemmilta ministereiltä, Soini ja Mykkänen: oletteko olleet aktiivisesti ajamassa sitä, että Euroopan unionin kehitysyhteistyömäärärahat, joita miljardeja käytetään, voitaisiin yhdistää niin, että apua koordinoitaisiin niin, että tulevaisuudennäkymä näissä maissa paranisi, jotta nuoret pääsisivät koulutukseen ja työhön, ja naisten ja tyttöjen asemaa vahvistettaisiin voimakkaasti niin, että tämä naisten alikäytetty potentiaali tulisi käyttöön? Eli tällainen koordinoitu, yhdessä rakennettu eurooppalainen visio siitä, miten Afrikka saadaan vahvemmaksi, jotta sieltä ei tarvitsisi lähteä hakemaan parempaa elämää Euroopasta.

10.28 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää viennistä, ja huomattava osa myöskin tästä nyt orastavasta talouskasvusta on peräisin siitä, että suomalaiset laadukkaat tuotteet, konseptit, osaaminen pärjäävät maailmalla. Kilpailu on kuitenkin kovaa, ja nopeat syövät hitaat, varsinkin näillä uusilla kasvumarkkinoilla.

Business Finland perustetaan nyt vuodenvaihteessa, jolloin Finpro ja Tekes menevät yhteen. On erittäin hyvä asia, että suomalaiselle, sinivalkoiselle vienninedistämistyölle tällä tavalla annetaan ikään kuin terävämmät hampaat. Kuitenkin näyttää siltä, että tämän Business Finlandin budjetti on pienempi kuin Finpron ja Tekesin tällä hetkellä yhteenlaskettu budjetti. Eikö pitäisi olla päinvastoin tässä tilanteessa? Ja tiedossa on myös se, että Teke-sillä on maailmalla erittäin hyvä, vahva brändi. Miten tästä brändistä voidaan pitää kiinni ja miten sitä voidaan vaalia myöskin siinä tilanteessa, että Tekes sulautuu yhteen Finpron kanssa?

10.29 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustustoverkko on tärkeä Suomen kansalaisten auttamiseksi ja tietenkin ulkomaankaupan edistämiseksi. Kuitenkin yksi piikki lihassa mielestäni on Afganistanin lähetystö, koska sen ylläpitokustannukset ovat äärimmäisen korkeat. Esimerkiksi pelkästään vartiointi- ja turvallisuuskustannukset ovat noin 2 miljoonaa vuodessa, ja ylläpitokulut, toimintamenot, ovat 1,5 miljoonasta 3,9 miljoonaan vuodessa vielä tämän päälle tällä vuosikymmenellä olleet. Afganistanin lähetystö kuitenkin syö niitä vähisiä varoja, joita voitaisiin käyttää muihin maihin, ja siinä mielessä läsnäolo Afganistanissa ei mielestäni ole välttämätön. Tästä me olemme puhuneet jaostossa, mutta toki ulkoministeri siitä itse päättää. Tätä olisi syytä harkita tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Mutta itse kysymys oli, ministeri, viisumikäytännöistä Suomessa. Viisumien myöntäminen on kuitenkin hiukan takkuisaa esimerkiksi Kiinassa. Useat lähetystöt ovat sanoneet, että he eivät saa sieltä ajoissa viisumia vieläkään, ja tästä on puhuttu jaostossa. Voitaisiinko tälle oikeasti tehdä jotain, että tämä viisumien myöntäminen pannaan kuntoon erityisesti [Puhemies koputtaa] Kiinasta tuleville liikemiehille?

10.30 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että kestävä kehitys ja kehitysyhteistyön pitkäjänteisyys edellyttävät yli vaalikausien menevää tavoitelinjausta. Kehityspoliittinen toimikunta on esittänyt tätä jo aiemmin, ja me aiomme esittää yksilöidyn ehdotuksemme kehityspolitiikkaa monitoroivassa raportissamme keväällä. Avaamme myös meidän ykkösprioriteettimme, naiset ja tytöt -tematiikan, toteutumista todellisuudessa. Se on aika hajanaista. Toiminta on hyvää, mutta haluamme tietää, mitä kokonaisuus on syönyt ja seuraako resursointi naiset ja tytöt -prioriteettia ja kuinka hyvin. Miten te, ministeri Mykkänen, suhtaudutte itse tähän yli vaalikausien tehtävään työhön, jotta tämä tavoitelinjaus ei katkeaisi aina neljän vuoden välein vaan yhteisiä tavoitteita voitaisiin luoda paljon pidemmälle?

10.31 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä valiokunnan mietinnössä on hyvin kirjattu, on todettu: "Veronkiertoon ja pääomien siirtämiseen veroparatiisien kautta tulee suhtautua erittäin vakavasti. Suomen tulee määrätietoisesti vaikuttaa ja edistää myös yhteistyökumppaneidensa toimintaa asetettujen tavoitteiden mukaisesti." Kuitenkin on käynyt ilmi, että valtion kehitysrahasto Finnfund on itse kierrättänyt veroparatiisien, muun muassa Caymansaarten, kautta 8 miljoonaa euroa aasialaisiin metsähankkeisiin tarkoitettuja varoja — näitä metsähankkeita on tehty Indonesiassa ja Maleysiassa. Kun tätä asiaa on yritetty muun muassa Finnwatchin kautta tiedustella, niin Finnfund ei ole suostunut luovuttamaan näitä asiakirjoja vaan on vedonnut liikesalaisuuksiin. Eikö olisi, ministeri Mykkänen ja ministeri Soini, äärimmäisen tärkeää, että Suomen omat kehitysrahastot eivät käytä veroparatiiseja eivätkä ole osallisena veronkierrossa ja verojen pimeilyssä?

10.32 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko-, turvallisuus- ja kehityspolitiikan tavoitteet ovat pääsääntöisesti hyvin muotoiltuja ja suorastaan kauniisti kirjoitettuja, ja niillä on laaja tuki täällä eduskunnassa. Mutta kun nyt sitten käsittelemme rahaa ja budjettia, joudumme toteamaan jälleen kerran, kuinka aliresursoitua näiden tehtävien hoito on. Se koskee edustustoverkostoa, joka todellisuudessa ohenee edelleenkin, koska nämä paineet ovat, mitä ovat. Minusta on kauhistuttava ajatus, että Kabulissa suljettaisiin lähetystö tilanteessa, jossa olemme mukana sekä rauhanturvaamisessa että laajasti kehitysyhteistyössä. Täysin päätön ajatus, kun me tarvitsisimme myöskin edustuston Pakistaniin. Kehitysyhteistyö on aivan samassa asemassa, siihen kohdistuneet leikkaukset. Haluan myös todeta, että rauhanvälityksenkin resursointi on tärkeää. Onneksi emme enää puhu Suomesta rauhanvälityksen supervaltana, koska se edellyttäisi supervaltaresursseja. Mutta käytettäisiin täysmääräisesti edes niitä resursseja, joita me pystymme panemaan liikkeelle.

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministeri Soinia vielä edustaja Toivakka.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

10.33 Lenita Toivakka kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä, että Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja sisältö ovat hyviä, mutta on valitettavaa, että jouduimme tekemään nuo ikävät leikkaukset pari vuotta sitten, ja hyvä, että nyt suunta on kuitenkin se, että vähän voidaan tähän rahoitusta lisätä. Ulkoasiainvaliokunnassa korostimme sitä kirjausta, joka hallitusohjelmassakin lukee, että Suomen pitkäjänteisen tavoitteen täytyy olla se, että menemme kohti 0,7:ää, ja myös itse peräänkuulutan ministreiltä, mitä voimme tehdä sen eteen, että nämä askelmerkit todella rakennetaan tulevaisuutta kohti ja Suomi pääsee vastuulliselle tasolle.

Toinen asia koskee investointeja ja kauppaa. Me tiedämme, että kumppanimaamme kehitysmaissa, erityisesti Afrikassa, kaipaavat juuri tämäntyyppistä yhteistyötä, jopa enemmän kuin perinteistä kehitysapua joissakin maissa, ja on hyvä, että tämän eteen on tehty töitä. On korkotuki-instrumenttia ja finanssisijoituksia ja erilaisia rahastoja, jotta suomalaiset yritykset pääsevät viemään omaa osaamistaan näihin maihin, joissa näitä kipeästi kaivataan. Ja tästä haluan kyllä kiittää ministeri Mykkästä, että olette tämän eteen tehnyt paljon työtä, [Puhemies koputtaa] samoin kuin siitä, että olette pitänyt vahvasti naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä esillä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 3 minuuttia.

10.35 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Aloitetaan edustaja Arhinmäestä. Kannatan kaikkia kansainvälisen yhteistyön muotoja — Naton kanssa, EU:n kanssa, Suomi—Ruotsi-yhteistyötä — ja Suomen puolustusmenoja, jotta Suomi on turvallinen, jotta isänmaata pystytään puolustamaan, jotta terrorismia voidaan torjua. Kaikkia näitä organisaatioita ja niitten kanssa tehtävää yhteistyötä kannatan yksiselitteisesti.

Sitten toinen: Se, mitä edustaja Urpilainen, joka toimii erityisedustajana, sanoi, on hyvin tärkeää. Kaikki, mitä hän sanoi, pitää paikkansa. Aamuni alkoi tänään tapaamisella presidentti Halosen kanssa, ja puhuimme juuri näistä kysymyksistä ja ratkaisuista niihin. Suomen pitää olla aktiivinen.

Samoin edustaja Haatainen totesi aivan oikein koulutuksen ja naisten aseman merkityksen. Kävin Egyptissä: vain 9 prosentilla naisista on pankkitili Egyptissä, 9 prosentilla. Jos me emme näihin asioihin saa muutoksia maailmanlaajuisesti, niin me emme kehity mihinkään, radikalisaatio pahenee ja konfliktit pahenevat.

Sitten tähän Afganistanin lähetystöön. Ministeriurani paras päivä oli 14. syyskuuta tänä vuonna. Se oli päivä, jolloin suomalainen nainen saatiin elävänä takaisin kaappaajien kynsistä, ja siinä suurena apuna, suorastaan välttämättömänä apuna, oli meidän Afganistanin suurlähetystömme ja siellä hyvä henkilökunta, joka teki kaikkensa ja oli suurena apuna. Afganistanin lähetystöä ei suljeta. [Eduskunnasta: Oikein! Hyvä!]

Arvoisa puhemies! Vielä sitten asekaupasta. Jokainen asevientilupa käsitellään erikseen, ja on selvää, että jos tapahtuu olosuhdemuutoksia, ne otetaan huomioon, ja pitääkin ottaa.

Viisumikäytännöistä: Meillä oli pahakin tilanne Venäjän viisumien suhteen, se saatiin purettua. Pitää paikkansa, mitä edustaja Niikko sanoi, että Kiinassa on ollut ruuhkaa. Kysyntä Suomeen on yksinkertaisesti kasvanut aivan tavattomasti. Meillä on useita viisumien käsittelypisteitä.

Ja sitten vielä lopuksi edustaja Tuomiojan havaintoon kansainvälisestä kriisinhallinnasta. Suomi on edelleen aktiivinen. Olemme Libanonissa, Irakissa, Afganistanissa, Ukrainas-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

sa. Kokonaisvaltaisuutta painotetaan. Rahoista sen verran, että ylläpitomenoihin esitetään 58 miljoonaa, henkilöstöä arvioidaan olevan ensi vuonna enimmillään 520 henkilötyövuotta, ja se on totta, että monet näistä operaatioista joudutaan vastaisuudessaakin tuomaan lisätalousarvioina ja tämä varallaoloraha on tärkeä: me tarvitsemme sitä, jos tulee uusia, joihin on reagoitava nopeasti. Meillä pitäisi olla siihen resursseja olemassa, että päätökset pystytään tekemään.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

10.38 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Mikkonen viittasi tässä pakolaiskulujen osuuden nousuun: sinänsä kun meillä on tämä varsinainen kehitysyhteistyö, meidän kehitysyhteistyö toimii, noin 550 miljoonaa euroa, tämä laajempi käsite on noin 890 miljoonaa euroa, niin kyllä tämän varsinaisen osuus kasvaa ensi vuonna, ei päinvastoin. Pakolaiskulujen laskennan osalta täytyy myös huomauttaa, että itse asiassa, jos laskisimme ne samalla tavalla kuin esimerkiksi Ruotsi, meillä tämä laaja ODA-prosentti olisi korkeampi, koska Ruotsi laskee pakolaiskuluja enemmän laajaan ODA-kehitykseen kuin mitä me teemme.

Täällä useat edustajat, ainakin Urpilainen, Paloniemi ja myös Toivakka, viittasivat yli-parlamentaarisen kehitysyhteistyötasosuunnitelman tärkeyteen. Minä olen aina valmis keskustelemaan millä tahansa foorumilla ylivaalikautisesta kehitysyhteistyön kehiksestä. Samalla sanon, että minä en tässä lähde populistisesti katsomaan sitä, että me voisimme yhtäkkiä luvata satojen miljoonien eurojen nousua, vaikka se olisi tietysti sektoriministerille helppoa. Niin kauan kuin meidän valtio kuitenkin ottaa uutta velkaa, niin tänä vuonna, ensi vuonna kuin 2020:kin, meillä on haaste olemassa siinä, mitä menoja me yleensäkin voimme kasvattaa. Seuraavissa hallitusneuvotteluissa, keitä ikinä siellä on, tämä asia tulee varmasti olemaan vahvasti esillä, mutta siinä joudutaan vastuullisesti katsomaan sitä, miten Suomen velkaantuminen, meidän omat 2020-luvun ongelmat saadaan hoidettua samalla, kun pystymme kontribuoimaan tähän globaaliin haasteeseen tietysti kasvavassa määrin, jos ja kun taloustilanne lähivuosina ainakin on aiempaa parempi.

Edustaja Essayah otti esille Finnfundin rahoituksen, josta aiemmin täällä jo kyselytunnilla keskusteltiin. Sinänsä tämä viitattu Caymansaarten kautta tehty 8 miljoonan sijoitus on vuodelta 2012 ministeri Hautalan ajalta. Tänä päivänä tämän tyyppisiä sijoituksia tehdään avoimemmin, niitä tehdään vain poikkeustapauksissa, ja me olemme nyt nimenomaan ensi vuoden osalta paitsi OECD:n listaamat myös EU:n tuoreen veroparatiisilistan mukaiset väliyhtiösijainnit kieltämässä. Sinänsä kaikki kehitysrahoittajat toimivat näihin Afrikan maihin päin niin, että se yhtiö sijaitsee jossain kolmannessa maassa, koska se lainsäädäntöympäristö ei vain ole riittävän tukeva, jotta sinne saataisiin sitten sitä ulkopuolista rahaa myös mukaan. Mutta olen juuri tässä WTO-matkallani esimerkiksi Norjan ulkoministerin kanssa, joka vastaa kehitysyhteistyöstä heillä, puhunut, että voisimme yrittää hakea pilotteja pohjoismaisten kehitysrahoituslaitosten kesken, joissa me julkistamme nämä väliyhtiöiden verotiedot täysin avoimesti ja teemme ikään kuin edelläkävijämäisesti näitä asioita. Tähän asti se on ollut yllättävän hankalaa, mutta minä olen tätä kyllä henkilökohtaisesti työntämässä myös Finnfundin omistajaohjausohjeessa eteenpäin.

Edustaja Haatainen kiinnitti aivan oikein huomiota EU:n kehitysyhteistyön hajanaisuuteen. Siellähän on perinteisesti vieläkin tämä jako ikään kuin vanhoihin siirtomaihin omassa AKT-rahastossaan ja sitten budjetin mukaisiin muihin. Toivottavasti brexit kaikessa

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

muussa ongelmallisuudessaan toisi helpommaksi sen, että tämä vanha jako muuttuu ja löytäisimme tehokkaan tavan puuttua EU:ssa yhteisesti. Myöskin olen peräänkuuluttanut EU:ssakin sitä, että meidän pitäisi puhua YK:ssa yhdellä äänellä. Olisimme selvästi suurin toimija lähes kaikissa YK:n jäsenjärjestöissä. Nyt me annamme usein USA:lle suurimman äänen, vaikka me yhdessä olemme paljon isompia rahoittajia.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan debattia.

10.41 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta on ihan hyvä ja tervettä kuulla, että ministeri Soini huomaa myös Euroopan unionin hyvät puolet. Se on hyvä, että kanta muuttuu ja nimenomaan oikeaan suuntaan.

Mutta Euroopan unionin kehittymiseen liittyen haluaisin kiinnittää ministerien huomiota tarkastusvaliokunnan mietintöön, jossa on ehdotuksena, että selvittäisimme muutostarpeen lakimuutoksella, jonka perusteella uusista EVM-rahoitustukiohjelmista päättäminen olisi koko eduskunnalla, mikäli EVM säilyy nykymuotoisena ja päätöksentekoon kuuluvat jäsenmaiden kannanotot. Tämä on tarkastusvaliokunnan näkemys asiasta.

Minusta olisi paikallaan se, että näistä Kreikka-tukipaketeista ja muista voitaisiin keskustella myös täällä koko salissa, kaikkien edustajien toimesta, ja käydä sillä tavalla avoin ja julkinen keskustelu. Erityisesti kun tämäkin hallitus joutui siihen tilanteeseen ja toimi niin, että tämän hallituskauden alussa tehtiin [Puhemies koputtaa] Kreikan kolmas tukipaketti, niin toivoisin, että kommentoisitte, ministeri Soini ja ministeri Mykkänen, tätä mahdollisuutta, että olisi koko eduskunnan päätöksenteko.

10.43 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri puhui lopuksi kriisinhallinnasta. Jatkan siitä parilla ajatuksella.

Emme me ole mikään suurvalta siinä, niin kuin edustaja Tuomiojakin sanoi, ei tässä määrällä voi paljon ylvästellä, mutta onhan meillä kuitenkin hyvää osaamista ja hyvä laatu, aika hieno historia, ja toimivaa on se, että kokonaisvaltaisesti katsomme, miten kriisiä pitäisi koettaa ratkoa. Täällä kotimaassahan me pohdimme aina monta kertaa sitä, mitä hyötyä saamme kansalliseen puolustuskykyyn, kun osallistumme kriisinhallintaoperaatioihin.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä korostetaan vaikuttavuutta ja todetaan, että arviointi on kyllä ollut aika tavalla pintapuolista. Mehän saamme puolivuositain kriha-katsauksen, kriisinhallintakatsauksen, joka antaa osviittaa, miten on mennyt, miten on voitu vaikuttaa asioihin. Tämä mietintö esittää sellaista, että vaalikauden alussa tehtäisiin kriisinhallinnan osalta tavoitelinjaus, jossa katsottaisiin sekä vaikuttavuutta että resursseja yhdessä. Mitenkä ulkoministeri suhtautuu tähän ajatukseen?

10.44 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:lle ja vihreille toiteaisin, että jos pelkällä rahalla nämä kehitysyhteistyöongelmat ratkaistaisiin, niin ne varmasti olisi jo ratkaistu, koska pelkkä raha ei riitä, vaan myös se laatu merkitsee. Oikeastaan huomaa kestävän kehityksen ohjelmista Suomessa ja muuallakin, että keskustelusta on jäänyt pois väestönkehitys. Se on ratkaisevaa, koska esimerkiksi Afrikassa ennustetaan väestömäärän nelinkertaistuvan tulevien vuosikymmenien aikana. Itsestäni tuntuu, että sen jälkeen on aivan sama, mitä teemme, jos maapallon väkiluku räjähtää. Emme puhu enää oi-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

keastaan ehkäisystä ja väestönkehityksen vähentämisestä, vaan puhumme resurssien riittävyydestä ja sen takaamisesta. Se pitäisi ottaa nyt ihan reippaasti keskusteluun.

Edustaja Viitanen otti puheeksi Euroopan unionin, ja tässä itse olen yrittänyt etsiä, että missä täällä puhutaan EU:sta, kun täällä ei ole eurooppaministeri missään pääluokassa paikalla ja täällä pitäisi puhua Emusta. En tiedä, ei kai tämä nyt kuitenkaan sisäpolitiikkaa ole. Tämä olisi ollut ulkopoliittikkaa, joten eurooppaministerin olisi ollut hyvä [Puhemies koputtaa] olla paikalla. [Eduskunnasta: Kieltämättä!]

10.45 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, että EU-asioista pitäisi puhua enemmän, erityisesti Kreikka-kolmospaketista ja siitä, ketkä kaikki olivat sitä hyväksymässä, olivatko perussuomalaiset sitä mieltä, että siitä vain aiemmista puheista huolimatta. Eikä ole jäänyt huomaamatta sekään, ettei ministeri Soinilla, niin kuin ei sinisillä tai perussuomalaisillakaan, ole enää minkäänlaista EU-kriittisyyttä silloin, kun puhutaan aseista ja pyssyuskosta.

Mutta Afganistanista: Onko se sitten loputon tie, loputon polku kuljettavaksi? Suomi on panostanut sinne jo yli 800 miljoonaa euroa. Loppua tai tilanteen paranemista ei ole näkyvissä. Vai onko päinvastoin niin, että Suomi on antanut esimerkiksi Yhdysvalloille lupauksen lisäpanostuksista ja lisäsotilaista sinne alueelle?

10.46 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitaselle voin vain todeta, että useimmissa asioissa on hyviä puolia, niin Euroopan unionissa kuin sosiaalidemokraateissakin.

Hienoa on se, että valtiovarainvaliokunta lisäsi ulkoministeriön hallinnonalalle 150 000 euroa radikalismiin ja terrorismiin vastaiseen viestintään. Tämä on sinisen linjan mukaista, ja uskon, että myös ulkoministeri näkee asian näin. Arvoisa ulkoministeri, aloititte kouluissa marraskuussa kiertueen, mikä keskittyy nimenomaan radikalismiin ehkäisemiseen. Mielelläni kuulisin, millaiset kokemukset tähän mennessä on näistä keskusteluista Suomen nuorison kanssa.

Kriisinhallintamenoihin käytetään 58 miljoonaa euroa, lisäystä on yli 7 miljoonaa euroa viime vuoteen, erityisesti Libanonin operaatioon. Mielelläni kuulisin myös näkemystä siitä, miten arvioitte Libanonin operaatiota, maan turvallisuustilannetta ja myös Irakin tilannetta siltä osin, että Irakin ilmoitti, että nyt Isis-terroristijärjestö on käytännössä Irakista pois pyyhitty. Miten näette Irakin tilanteen Suomen näkökulmasta tältä osin?

10.47 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mykkänen puhui siitä, että ilmastorahoitusta on lisätty tässä budjetissa. Se on sinänsä hyvä asia. Toisaalta kannattaa pitää mielessä se isompi kuva, että tämä hallitus päätti muuttaa edellisen hallituksen linjan siinä suhteessa, että päästökaupan huutokaupasta saadut tulot osoitetaan valtaosin kehitysyhteistyöhön ja juuri ilmastorahoitukseen.

Pari päivää sitten pidetyssä ylimääräisessä ilmastohuippukokouksessa Pariisissa Maailmanpankki antoi tervetulleen ilmoituksen, että se lopettaa rahoituksen kaasu- ja öljyhankkeille. Koko maailma, Suomi myös sekä kansainvälisessä politiikassaan että sisäisesti, on tavallaan tehnyt kahta päinvastaista asiaa: toisaalta tukenut fossiili-investointeja, toisaalta tehnyt ilmastotyötä. Miten Suomi toimii muissa [Puhemies koputtaa] kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa kuin Maailmanpankissa? Ajaako Suomi fossiili-investointien lopettamista myös niissä?

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

10.48 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin itse asiassa ensiksi kiittää ulkoministeri Soinia siitä, että ulkoministeriö on osallistunut 100 tasa-arvotekoa -hankkeeseen mallikkaasti.

Olen kuitenkin huolestunut ulkopolitiikan ja kehitysyhteistyön sisällöstä, joskin tietenkin rahan määräkin kehitysyhteistyössä on todellakin ratkaisevaa. Olen huolestunut siitä, miten tasa-arvo, Agenda 2030 ja ihmisoikeudet toteutuvat meidän ulkopolitiikassa, kun kaikkein köyhimpiin maihin kohdistuva rahamäärä mutta myöskin muut voimavarat pienenevät. Tänäkin on tullut moneen kertaan esille, että ulkopolitiikan keskiössä on pikemminkin tällainen ehkä lyhyemmän tähtäimen oman taloudellisen hyödyn ajattelu kuin ulkopolitiikka pitkäjänteisesti. Kun puhutaan muuttoliikkeen juurisyiden hallitsemisesta, niin pitäisi nimenomaan olla köyhyyden poistamista, rauhan rakentamista, demokratiaa ja ihmisoikeuksia tukeva politiikka, ja sitä on tehtävä myös siellä, missä meillä ei ole suoraa taloudellista hyötyä. Onko hallitus tahallaan [Puhemies koputtaa] jättäytynyt muiden, tärkeämpien maiden taakse näissä kysymyksissä?

10.49 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! MTS:n tuore tutkimus kertoi, että suomalaisilta tulee vahva tuki ja myös kiitosta ulkopolitiikan hoidosta. [Markus Mustajärvi: Ja Naton kannatus laskee!] Suomen ulkopolitiikkaa on hoidettu hyvin, on vahvistettu ja luotu vakautta esimerkiksi Itämeren alueelle, ja tässä tietysti tärkeässä roolissa on tasavallan presidentti Niinistö mutta myös te kaksi ulkoministeriön vastuuministeriä, ministerit Soini ja Mykkänen. Kiitos teille tästä työstä.

Edustustoverkko on tärkeä myös tässä työssä, ja on hyvä, että näitä linjauksia nyt on tullut, että verkkoon ei supistuksia ole tulossa.

Myönteistä on myös se, että kehitysyhteistyömäärärahoja pystytään nyt jo jälleen hivenen lisäämään euromääräisesti. Toivottavasti tämä tie jatkuu tulevaisuudessakin.

Lopuksi aseviennistä: pidän hyvänä sitä, että nykyhallitus on etsinyt määrätietoisesti tietä siihen, että Euroopassa olisi yhteiset kriteerit asevienninkin kohdalla.

10.50 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoministeri nosti tuossa esittelypuheenvuorossaan esille läheisimpiä yhteistyökumppaneita, ja tottahan toki Ruotsi rakkaana naapurina on niistä yksi. Ruotsi ei kuitenkaan ole ollut kovinkaan aktiivinen arktisen alueen kysymyksissä toisin kuin Suomi, ja EU:n jäsenenä Suomella olisi varmasti johtorooli otettavana myös siinä. Toisaalta kuitenkin pohjoismaisessa yhteistyössä Ruotsi on yksi kantava voima niin kuin Suomikin, mutta näiden vakiintuneiden yhteistyömuotojen saaminen myös vahvemmin liiketalouden kannalle ja elinkeinoelämää palvelevaksi asiaksi olisi tärkeää huomioida. Jos ajattelee vaikkapa rajaneuvontaa, johon ulkoministeriö ei budjetoi käsittääkseni mitään, toisin kuin muut Pohjoismaat, olisin kysynyt ulkomaankauppaministeriltä: miten ajattelette tätä asiaa tulevaisuudessa, kun Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoitus loppuu ja kun rajaneuvonta on kuitenkin kriittistä meidän pohjoismaisen kaupankäynnin kannalta?

10.51 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen diplomaattinen osaaminen on tunnettu pitkään maailmalla, ja koulutamme edelleen hyviä diplomaatteja. Mutta huoleni on kuitenkin se, luoko meidän kansainvälinen diplomaattikoulutus, niin sanottu Kavaku-kurssi, todella tällä hetkellä sellaisia diplomaatteja, mitä maailma tarvitsee, koska toimintaympäristö muuttuu ja vaatimustaso muuttuu. Kysynkin teiltä:

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

onko teillä näkemystä, miten Kavaku-koulutusta tulisi kehittää, jotta meillä olisi jatkossakin vaatimustason mukaisia diplomaatteja?

Toinen kysymykseni liittyy Venäjään ja Keski-Aasiaan. Uudistatte nyt Business Finlandia, mutta samalla tavalla meillä on myös ollut vaikeuksia saada venäjän kielen taitoisia diplomaatteja jopa Moskovan suurlähetystyöhön. Keski-Aasia-ryhmä on eduskunnassa aktiivinen. Olemme menossa nyt Kazakstaniin ja Kirgisiaan tammikuussa. Olisinkin kysynyt teiltä: miten nyt näette kaiken kaikkiaan kauppapoliittisesti Venäjän tilanteen, kun vihdoin Venäjän-kauppakin on piristynyt?

10.53 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman yhteenlaskettu kehitysyhteistyömäärä vuonna 2016 oli 129 miljardia euroa, ja tällä vuosituhannella, kun inflaatio ja valuuttakurssit huomioidaan, se on kaksinkertaistunut. Samaan aikaan Suomen kehitysyhteistyön kasvu on euroissa ollut vielä hurjempaa. Suomi on maksanut kehitysapua vuosien 1990—2016 aikana lähes 20 miljardia euroa, siis pelkästään Suomi yksinään. Samaan aikaan kumminkin pakolaisten määrä on maailmassa kasvanut. Onkin hyvä, että tällä hallituskaudella kehitysyhteistyörahoja ei olla hirveästi lisätty, vaan ne ovat laskeneet. Ja nyt jos moni toivoo, että niitä korotetaan, niin eikö olisi tämä perussuomalaisien vaihtoehtobudjetissa oleva malli hyvä, missä olisi valtion kehitysapurahasto, missä olisi pohjaraha, ja sitten kansalaiset ja yritykset voisivat itse lahjoittaa sinne, mitä haluavat, ja sitä kautta kasvattaa sitten tätä summaa, millä autetaan?

10.54 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka talous nyt kasvaa, niin kehitysyhteistyön valtavien leikkausten takia kärsinyt kehitysyhteistyöbudjetti ei kasva samassa suhteessa. Sitä tulee nostaa, ja siihen tarvitaan pitkän tähtäimen suunnitelma. Leikkaukset osuivat erityisen kovasti kansalaisjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön, ja nyt uutena uhkana on hallituksen suunnitelmat romuttaa kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatustuki. Se siirretään ulkoministeriöstä Opetushallitukseen, minkä jälkeen järjestöt eivät sitä voi enää hakea vaan ainoastaan koulut. Moni järjestö joutuukin lopettamaan kasvatus- ja vaikuttamistyönsä. Suunnitelma uhkaa kaventaa globaalikasvatuksen kohderyhmää vain koululaisiin ja kaventaa järjestöjen toimintamahdollisuuksia. Eduskunnan näkökulmasta siirrolle ei ole budjettitaloudellisia perusteita, joten kysynkin: miksi näin on suunniteltu tehtäväksi, miksi tuki halutaan siirtää pois?

Lisäksi haluan kiittää siitä, että AU—EU-kokouksessa pääministeri nosti voimakkaasti esiin seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien kysymykset. Kiitos siitä koko hallitukselle.

10.55 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkinen vei kysymykseni, mutta onneksi minulla on kaksi kysymystä. Kysyisin siis siitä, että Suomella on alkamassa Euroopan neuvoston puheenjohtajakausi ensi vuonna ja ulkopolitiikassa, ulkoministeriönkin tehtävissä, yksi keskeinen sektori on ollut tyttöjen ja naisten oikeuksien vahvistaminen. Tätä keskustelua käydään paljon myös ihmisoikeusjärjestöissä ja Euroopan neuvoston parlamentaarisessa yleiskokouksessa. Haluaisin tiedustella teiltä, arvon ministerit: Miten näette, minkälaisia kärkiä Suomen kannattaisi tälle Euroopan neuvoston puheenjohtajakaudelleen ottaa? Olisiko jotain sellaista, jota voisimme esimerkiksi naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseksi tehdä vielä nykyistä monipuolisemmin?

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Ja ennen ministereitä vielä edustaja Östman.

10.56 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää keskustella kehitysyhteistyöstä ja varojemme käytöstä. Suomi on palestiinalaishallinnon yksi tärkeimmistä kumppaneista opetussektorilla. Palestiinalaishallinto on julkaissut uuden opetussuunnitelman. Tässä opetussuunnitelmassa kannustetaan jihadiin, marttyyrius opetetaan pojille ja tytöille elämäntavoitteena. Pojille luvataan palkkio taivaassa, jossa marttyyrit saavat 72 vaimoa — kuulitte aivan oikein. 69 prosenttia Suomen 22 miljoonan euron tuesta kaudella 2016—19 menee opetussektorille. Suomen hallituksella olisi mahdollisuus vaatia, että Suomen tuen ehdoksi asetetaan se, että opetussuunnitelmasta ja oppimateriaalista on kerta kaikkiaan poistettava materiaali, joka kannustaa lapsia väkivaltaan, kuolemaan marttyyreina ja tuhoamaan naapurikansaa. Useat avunantajamaat ovat jäädyttäneet tukeaan, [Puhemies koputtaa] kun on käynyt ilmi esimerkiksi koulun nimeäminen [Puhemies: Aika täynnä!] terroristin mukaan.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soinin vuoro, 3 minuuttia.

10.57 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa puhemies! Aloitetaan radikalisaatiosta ja sen torjunnasta. Se on äärimmäisen tärkeätä, ja tämän koulukiertueen, mihin edustaja Elo viittasi, olen aloittanut Tikkurilasta, Pohjois-Tapiolassa olen käynyt, ensi viikolla menen Maunulaan. Kysyntä on käytännössä rajaton. Kun tuli ilmi, että tällaista on, niin saisi mennä vaikka joka päivä ympäri Suomen. Tämä on äärimmäisen tärkeä asia, että me kerromme meidän nuorille, että ääriajattelu, toisten ihmisten halveksunta, tappaminen ja sen suunnittelu ei ole oikein ja sitä vastaan pitää taistella.

EVM:stä ei täällä päätetä, mutta luin sosialistijohtaja Schulzin puoluekokouspuheen, jossa hän sanoi, että se on liittovaltio tai sitten ulos EU:sta. Onkohan tämä nyt sitten sellainen rakentava eurooppalainen linja, vai kuinka lienee?

Sitten, arvoisa puhemies, maa Afganistan. Kysymys on siitä, että jos Afganistan kriisiytyy, hajoaa sillä tavalla kuin esimerkiksi nyt on käynyt Syyriassa ja Irakissa, kaikki se näkyy meidän rajoillamme. Sellaista vaihtoehtoa ei ole, että ei tehdä mitään ja kaikki järjesty. Minä en ole sellaisen vaihtoehdon kannattaja. Minä katson, että Suomi kantaa vastuuta myös siellä.

Samoin Irak. Jos vaikka Isil on nyt sotilaallisesti kukistettu, niin rauhan voittaminen edellyttää toimivaa ja luotettavaa poliisia, sellaista, että se yhteiskunta saadaan toimimaan. Vain se mahdollistaa esimerkiksi palautukset ja palaamiset kotimaahan. Kaikki muu tällainen jauhaminen, että voidaan jättää asiat ajalehtimaan eikä osallistuta mihinkään eikä tehdä mitään, on täysin edesvastuutonta puhetta. Sellaista minun mielestäni ei pidä suosia missään.

Sitten arktisesta yhteistyöstä. Musta hiili — hyvin tärkeä. Suomen puheenjohtajakaudella saatiin Venäjä osallistumaan musta hiili -työryhmän työhön, ja tämä on erittäin tärkeätä. Otin tämän asian esille ulkoministeri Lavrovin kanssa Wienissä viime viikolla.

Euroopan neuvostosta edustaja Parviainen kysyi. Tapasin Thorbjørn Jaglandin juuri Strasbourgissa. Naiset ja nuoret on yksi hyvä painopiste, toinen hyvä painopiste on sääntöperäinen kansainvälinen yhteistyö. Se on pienten maiden turva. Muuten suuret maat tekevät, mitä haluavat. Sitä emme missään tapauksessa halua.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Sitten Kavaku-kurssi. Tämä on tärkeä asia. Tästäkin me ministerijohtoryhmässä puhuimme ulkoministeriössä, että kun maailma muuttuu, niin täytyy myös kriteereitä tarkastella. Meillä on itse asiassa hyvin venäjän kielen taitoisia uusia rekrytointeja, eli siitä ei jää kiinni. Jos joku ei Moskovaan mene tai jostain muusta syystä hae, niin se ei ole kyllä kielitaidon puutteesta johtuen ulkoministeriössä.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Mykkänen. Hänen jälkeensä mennään sitten puhujalistaa eteenpäin ja katsotaan, jos puheet kirvoittavat uutta debattia. — Mykkänen, 3 minuuttia.

11.00 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi kiinnitti huomiota ilmastorahoituksen tasoon, ja todella on niin, että tänä vuonna ja tästä eteenpäin me olemme sillä ikään kuin aiemmalla huippuvuosien tasolla 2014—2015 ilman edes lainamuotoisen rahoituksen laskemista, siis ainoastaan oman pääoman ehtoisten sijoitusten kautta, jotka normaalisti tähän ODA-puoleen lasketaan. On hyvin mahdollista, riippuen vähän tänään lanseeratun IFC:n Suomi-ilmastorahaston jaksotuksista, että 2019 saamme huipputason myös kaikkien aikojen Suomen ilmastorahoituksen tilastoidulle arvolle.

Kiinnititte hyvin huomiota myös Maailmanpankin kaasun-, öljy- ja hiilienergiaa koskevaan poissulkemiseen, ja kyllä me ajamme kaikissa näissä kehitysrahoitusyhteisöissä, joissa olemme mukana, sitä, että fossiilienergiaa emme rahoita. Myös Finnfundissa olemme tiukentaneet tätä linjaa entistä enemmän. Finnfund ei myöskään rahoita esimerkiksi turve-energiaprojekteja, ottamatta kantaa siihen, missä järjestyksessä näistä pitää luopua meillä, mutta se ei ole sellaista energiaa, johon erityisesti panostaisimme kehitysmaiden tulevaisuuden ratkaisuihin.

Edustaja Biaudet toisaalta kiinnitti huomiota siihen, ovatko nämä investointimuotoiset rahoitukset ikään kuin lyhyen kantaman juttuja, pitäisikö katsoa eteenpäin. Kyllä minä toisaalta myös viittaisin siihen, että vaikka nyt kuukausi sitten, kun olin Nigeriassa, pystyimme viimeistelemään sopimuksen Afrikan suurimmasta aurinkovoimalasta. Pari miljoonaa ihmistä saa päästötöntä sähköä sen avulla. Keniassa Turkanan tuulipuisto, joka on Finnfundin tuella rahoitettu, lisää sähköntuotantoa viidenneksen, mikä käytännössä korvaa polttoöljyn käyttöä, kun joka tapauksessa energian tarve moninkertaistuu. Kyllä nämä ovat myös niitä kysymyksiä, jotka ovat tällä hetkellä pullonkauloja, joiden takia Afrikassa ei synny sellaista tehdasteollisuuden ja keskiluokkaistumisen myönteistä kierrettä, mikä esimerkiksi Etelä- ja Itä-Aasiassa on ollut ratkaiseva tekijä siihen, että sellaiset maat kuin Vietnam tai aiemmin Etelä-Korea, joilla on myöskin erittäin verinen ja vaikea historia, ovat päässeet aivan toisenlaiseen tilanteeseen kuin missä valitettavasti suurin osa Afrikan maista tällä hetkellä on.

Edustaja Meri viittasi väestönkasvuun, että sitä ei käsitellä ohjelmissamme. Kyllähän meidän osaltamme esimerkiksi se, että entistä enemmän painotamme YK:ssa väestörahas- to UNFPAn toimintaa sekä alueellisissa yhteistyöhankkeissamme että meidän core-rahoituksessamme suurimpana saajana, liittyy vahvasti myös siihen, että paitsi että tietysti meillä kullakin koko maailmassa täytyy olla oikeus oman seksuaalisuutemme ja lisääntymisemme sääntelyyn ja päätäntävaltaan, toki sillä on myös vaikutus siihen, miten ihmiset ikään kuin saavat väestönkasvun omassa perheessään käsiinsä ja samalla koko maa. Esimerkiksi Nigeriassa vierailin kuukausi sitten lisääntymisterveysklinikalla, jota olemme

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

UNFPAn kautta rahoittaneet ja jossa tehdään juuri sitä työtä, että ihmisillä olisi ehkäisyvälineitä käytössä, olisi myös sterilointimahdollisuuksia, jotka siellä laajasti vapaaehtoisina ovat käytössä ja niin edelleen. Eli kyllä tämä on tietysti meillä läsnä.

Edustaja Skinnari viittasi Venäjän-kauppaan. Juuri keskustelin toissa päivänä Venäjän talousministerin kanssa esimerkiksi tästä koivutukkien tuontirajoituksesta, jota Venäjän hallitus suunnittelee. Toiveikkuutta lisäsi kyllä se asenne, että he ymmärsivät, että heidän ei kannata menettää parinsadan miljoonan euron vuosittaisia puunmyyntituloja [Puhemies koputtaa] myöskään Venäjän puolen Karjalasta.

Edustaja Sarkkinen viittasi globalisaatioviestintätuen jatkuun. Siitä ei ole tehty päätöksiä. Tällä hetkellä kansalaisjärjestöjen kanssa keskustellaan, ja tammikuussa minulle tehdään esitys siitä, miten edetään. Ajatuksemme on ollut tehokkuuden ja tuloksellisuuden lisääminen, jota valiokunta tänäänkin on tässä moneen kertaan painottanut, mutta se ei saa olla sillä tavalla poissulkeva, [Puhemies koputtaa] että menettäisimme jotain arvokasta, ja tätä vielä harkitaan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

11.04 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Muuttunut toimintaympäristö tuo sekä riskejä että mahdollisuuksia Suomelle. Väestönkehitys, muuttoliike, protektionismi sekä ilmastomuutos asettavat meille suuria paineita, joihin meidän on pystyttävä vastaamaan. Yhteiskunnat polarisoituvat, terrorismi ja konfliktit ovat tulleet myös lähelle Eurooppaa, aivan kotimaahamme asti. Haasteemme ovat enenevässä määrin globaaleja. Meidän onkin tehtävä entistä tiiviimmin yhteistyötä muiden maiden kanssa. On hienoa, että valtiovarainvaliokunta lisäsi käsittelyssään rahoitusta radikalisoitumisen ja terrorismin vastaiseen tiedotustoimintaan. Tämä on tärkeä panos, jolla pystymme vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön haasteisiin. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta pystymme estämään ihmisten radikalisoitumista ja pahimmillaan ajautumista terroristiseen ryhmään.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyön määrärahat ovat puhututtaneet tällä hallituskaudella useaan otteeseen ja varsin ymmärrettävistä syistä. On hienoa, että vuodelle 2018 esitetty varsinainen kehitysyhteistyömääräraha nousee 11,1 miljoonaa euroa. Meillä riittää vielä tekemistä siinä, että pääsemme YK:n asettamaan tavoitteeseen, jossa kehitysyhteistyöhön käytetään 0,7 prosenttia maan bruttokansantuotteesta. Tarvitsemme määrätietoisien suunnitelman toimenpiteistä, joilla pääsisimme vihdoinkin vähitellen kohti tätä tavoitetta. Kuitenkin, kuten ministeri Mykkänen totesi, keskustelua on tärkeä käydä, mutta tässä pätee sama kuin taloudessa yleensä: vain saamalla oman taloutemme kuntoon voimme tulevaisuudessa auttaa enemmän myös muita. Samalla on pidettävä huolta, että vähemmällä saadaan enemmän aikaiseksi. Tämä edellyttää toimintatapojen jatkuvaa uudistamista.

Suomen kehitysyhteistyössä on tällä kaudella tehty tärkeitä linjauksia painopisteistä. Kun kehitysyhteistyömme määrärahat ovat hyvin rajalliset, on tärkeää, että hankkeille on luotu tavoitteet ja tuloksia mitataan. Ministeri Mykkäsen johdolla Suomi on tehnyt erittäin merkittävää työtä ja myös uusia satsauksia kompensoidakseen Yhdysvaltojen jättämää rahoitusvajetta. On tärkeää, että kehitysyhteistyömme pyrkii puuttumaan nimenomaan köyhyyden ja muuttoliikkeen juurisyihin. Yksi näistä on parantaa erityisesti maailman tyttöjen asemaa. Vain vaikuttamalla parempiin elinolosuhteisiin Afrikassa ja Lähi-idässä pystymme vaikuttamaan kehitysyhteistyön vaikuttavuuteen. Koulunkäynti ja ammatin hankkiminen ovat yhtä lailla tyttöjen kuin poikien oikeuksia. Kehityspolitiikallamme on vaiku-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

tettava siihen, että todellisuus vastaa tätä tavoitetilaa. Suomi on ollut uranuurtaja tasa-arvon vahvistamiseen tähtäävässä työssä, ja näin on oltava myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Suomi on jatkossakin maa, joka tuntee ja kantaa vastuunsa globaalissa taakanjaossa. Jäljelle jäävien merkittävien määrärahojen lisäksi Suomen keinovalikoimaan kuuluu aktiivinen vaikuttaminen ja vuoropuhelu niin kehitysmaiden kumppanina toimivien järjestöjen kuin kansainvälisten pelisääntöjen tasolla.

On myös hienoa, että kehitysyhteistyön lisäksi budjetissa ehdotetaan nyt 130 miljoonaa euroa finanssisijoituksiin ja lainainstrumentteihin ja näitä varoja käytetään merkittävältä osin ilmastotoimien rahoittamiseen YK:n ilmastopimuksen mukaisesti. Näin Suomi voi osaltaan olla vaikuttamassa ilmastomuutoksen hillintään myös oman maamme ulkopuolella.

11.08 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Jollakin tavalla tämä ulkoasiainhallinnon tilanne on surullinen. Tämä on tällaista kansainvälisen vastuun pakoilua. Emme omissa tavoitteissamme seiso Pohjoismaiden kanssa yhteisessä rintamassa ja aktiivisesti pyri nostamaan kehitysapuamme sille tasolle, minkä itse olemme määritelleet ja katsoneet olevan osa tätä kansainvälistä vastuuta. Eli tämä on myös ikään kuin omien tavoitteiden yli kävelyä. Keskityn tässä nyt kolmeen selkeään asiaan.

Ensinnäkin tämä täällä jo mainittu KPT:n tavoite, yli vaalikausien menevä kehitysyhteistyön tavoitelinjaus, on täysin välttämätön, jotta uskottavuutemme kehitysyhteistyössä voisi palata sellaiselle tasolle, millä se oli ennen tätä hallitusta.

Toisena asiana nostan lähetystöjen huonon rahoitustilanteen ja samaan aikaan kasvavan työtilanteen. Kun Team Finland perustettiin, se tarkoitti monessa lähetystössä lähinnä sitä, että suurlähettilään ja häntä lähellä olevan vastuuhenkilön työmäärä lisääntyi. Samaan aikaan monessa lähetystössä henkilöstöä vähennettiin. Se tarkoitti käytännössä, että Team Finland oli kuin uusi mappi lähettilään kirjahyllyssä. Nyt jatkuvat Business Finland ynnä muut tavoitteet samaan aikaan, kun lähetystöjen tilanne huononee ja heille tulee lisää tehtäviä, ja lähetystöjen kohdalla, saamiemme erilaisten raporttien mukaan, uupumus, turhautuneisuus, työmotivaatio, kaikki ovat siellä osa jokapäiväistä sisäistä keskustelua. Moni hyvä ihminen pohtii täysin uutta työpaikkaa itselleen, ja ihmettelen, ettei ulkoministeriö, joka hyvin tietää tämän tilanteen, tähän asiaan tartu. Meillä on edustustoja, joissa on niin pieni miehitys, että kun yksi henkilö sairastuu, niin Suomesta lennätetään henkilö kolmeksi päiväksi töihin. En näe mitään merkittävää etua siinä, että vedetään nämä resurssit näin tiukalle. Olen tietoinen, että molemmat ministerit täällä tietävät tilanteen, koska he olivat lähettiläiden päivillä kuulemassa näitä samoja kertomuksia.

Kolmantena asiana nostan kansalaisten kehitysyhteistyön. Meillä lisätään tässä varoja reilut 11 miljoonaa, mutta ei yhtään ainoaa senttiä kansalaisjärjestöille. Täällä todetaan kyllä näin selkeästi, että "valmistuneiden evaluointien perusteella esimerkiksi järjestökentän kehitysyhteistyöohjelmilla on saavutettu monipuolisia tuloksia, ja niiden kautta tehtyä kehitysyhteistyötä pidetään tarkoituksenmukaisena". Me kaikki kansanedustajat tiedämme, miten huikeaa työtä suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät kehitysyhteistyössä, mutta tässä talousarviossa se ei näy: ei senttiäkään, sama 65 miljoonaa kuin viime vuonna. Olisi ollut parempi edes jonkinlaisena moraalisenä, henkisenä rohkaisuna laittaa vaikka 5 euroa tänne lisää kuin olla laittamatta mitään. Kehuu, mutta ei laita mitään. Arvoisat espoolaiset ministerikollegat, samasta kaupungista, kyllä minä pidän tätä tosi tosi käsittämättömänä ja surullisena viestinä meidän kansalaisjärjestöille.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Eli lähetystöjen tila, kansalaisjärjestöjen tila — kahdessa kategoriassa jäämme tavoitteistamme. Me olemme asettaneet kehitysyhteistyölle 0,7 prosentin tavoitteen, siitä jäämme vapaaehtoisesti. Emme täytä edes sitä lupautta, jonka ministerit täällä viime kierroksella samassa tilanteessa antoivat, että säilyisi tämä 0,39. Nyt sekään ei säily, siitäkin tingitään. Ja sitten on tämä kaikkein köyhimpien maiden tuki, 0,20, siitäkin jäämme 0,16:een.

Ei tämä enää nyt vain juhlapuheilla mene. Nyt oikeasti, arvoisat ministerit, ei muuta kuin omatunto peliin, ja luvata edes, että lisätalousarvioesityksessä korjaatte tämän tilanteen, niin saatan syödä yhden piparin hymyillen tänä jouluna.

11.13 Pertti Salolainen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi on viime aikoina tehty hyvin paljon arvokasta työtä, ensinnäkin se, että me kansainvälisesti olemme vahvistaneet asemaamme. Otan esimerkin: pääministeri on tänään Brysselissä, missä päätetään lopullisesti pysyvän rakenteellisen yhteistyön tulevaisuudesta Euroopan unionissa. Tämähän ei tietenkään merkitse sitä, että tämä olisi mikään sotilasliitto, vaan se merkitsee vain sitä, että on tällainen vahva pyrkimys siihen, että yhdessä turvataan EU:n kautta turvallisuutta.

Otan esimerkin siitä, mikä on ollut mielestäni kaikkein tärkeintä: se, että Suomi tässä muutaman viime kuukauden aikana sai ajetuksi PRY:hyn sisään tämän klausuulin 42.7, joka merkitsee yhteisvastuuta turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä. Kuten aikaisemmin sanoin, ei tämä vielä merkitse sitä, että tämä on sotilaallisesti ratkaisevan tärkeätä, mutta se merkitsee sitä, että tietyllä tavalla kuitenkin sitoudutaan yhteisvastuullisuuteen turvallisuuden edistämiseksi. Tämä on erittäin tärkeätä. Samoin ovat erittäin tärkeitä nämä bilateraaliset suhteet ja sopimukset, joita on tehty eri valtioitten kanssa, Britannian, Yhdysvaltojen ja Ruotsin kanssa on kehitetty yhteistyötä. Nämä ovat äärettömän tärkeitä kehityskulkuja, joita viime aikoina on tapahtunut.

Yhdysvallat on hieman problemaattinen tällä hetkellä. Yhdysvallat on menettänyt asemiaan maailmassa, maailmanpoliittisena toimijana erityisesti Lähi-idässä, missä muun muassa Arabiliitto ilmoitti, että Yhdysvallat ei enää voi toimia riippumattomana sovittelijana tässä Jerusalemin ja Israelin, Arabi-, Palestiina-kysymyksessä. Tätä tyhjiötä on nyt ryhtynyt täyttämään Venäjän presidentti Putin, ja nyt on kysymys siitä, millä tavalla myöskin Euroopan unioni voisi lähteä tätä tyhjiötä täyttämään ja lähteä toteuttamaan sitä yhteistä ulkopoliittikkaa, josta niin paljon on puhuttu. Tässä on suuri haaste tällä hetkellä Euroopan unionille, että se ryhtyisi voimakkaammin välittämään kansainvälisissä kriiseissä. Sitä on pitkään odotettu, ja nyt siellä on aukkopaiikka, joka on mahdollinen Euroopan unionin toiminnalle. Ongelmana tässä on tietenkin se, että Euroopan unioni on tällä hetkellä tietynlaisessa sekavuuden ja heikkouden tilassa johtuen muun muassa brexit-operaatiosta ja myös siitä, että EU:n sisällä muun muassa Puola, Unkari ja Tšekki operoivat vähän omaa politiikkaansa, joka ei oikein sovi tähän yhteiseen tavoitteistoon. Oma käsitykseni on se, että Puolan ja Unkarin ja Tšekin osalta olisi otettava kovemmat lääkkeet käyttöön, ja yleensä on niin, että raha on paras konsultti. Euroopan unioni voisi hieman tätä rahahanaa kiristää niitten osalta niin, että ne palaisivat vähitellen riviin ja toimisivat yhteistyössä muiden kanssa.

Täällä on paljon keskusteltu kehitysyhteistyöstä. Ymmärrän sen, että Suomen viimeaikaisessa taloudellisessa tilanteessa ei ole ollut mahdollista kehitysyhteistyövaroja nostaa. No, nyt ulkoasiainvaliokunta on kuitenkin ehdottanut, että tähän on saatava korjaus ja asteittain lähdettävä nostamaan kehitysyhteistyövaroja. Se asteittaisuus voisi tarkoittaa esi-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

merkiksi sitä, että lähdetään tästä eteenpäin siitä, että bkt-prosentti ei missään vaiheessa enää pienene. Ei sanota sitä, kuinka paljon sen pitää kasvaa, mutta se ei voi ainakaan pienentyä. [Satu Hassi: Hyvä!] Eihän se, että kansainvälisesti ryhdymme auttamaan, ole mitenkään meiltä pois, koska jos ei esimerkiksi Afrikassa saada jonkinlaista muutosta aikaan tähän väestön massasiirtymiseen Välimeren rannoille, niin siitä on todella huonot seuraukset ja se tulee maksamaan meille paljon enemmän täällä Euroopan unionissa kuin mitä kuvittelemme. Kehitysyhteistyöllä tulisi kaikin tavoin nyt pyrkiä siihen, että tämä väestönkehitys Afrikassa saataisiin toisenlaiseksi ja nämä massamuutokset tyrehtymään.

Saatoitte varmaan, kollegat, huomata, että jokin aika sitten 15 000 maailman johtavaa nobelistia ja [Puhemies koputtaa] biotiedemiestä esittivät hyvin suuren huolensa maailman kehityksestä, lähinnä ympäristökehityksestä ja väestökehityksestä. Kannattaa tutustua siihen tekstiin paremmin.

11.19 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministeri Salolaisen puheenvuorossa kyllä kuului pitkä kokemus ja vahva näkemyksellisyys näistä isoista asioista, joita ulkoministeriön hallinnonalalle sisältyy ja mitä pitäisi tehdä. Nämä ajatukset siitä, miten esimerkiksi kehitysyhteistyömäärärahoissa voisimme edetä, ovat varsin hyviä ja kannatettavia.

Itse olen saanut työskennellä valtiovarainvaliokunnassa ja olla jäsenenä myös tässä hallinto- ja turvallisuusjaostossa, jonka alaisuuteen nämä asiat kuuluvat, ja siellä meidän työtämme on johtanut valiokunnan jaoston puheenjohtaja edustaja Niikko, ja hänen johdolla on tehty määrätietoisesti työtä ja käyty läpi tuota budjettikirjaa tehden sinne muutamia lisäyksiä, joista mielestäni huomion ansaitsee muun muassa tämä lisäpanostus radikalisoitumisen ja terrorismin vastaiseen viestintään. On tärkeää, että me etsimme keinoja nimenomaan puuttua tämäntyyppisiin tilanteisiin etukäteen, ja tämä toivottavasti osaltaan siinä toimii, kuten myös tämä 400 000 euron lisäys korkotuki-instrumenttiin, PIF-investointitukeen, jolla edistetään siis suomalaisten yritysten vientiä kehitysmaiden julkisen sektorin hankkeisiin.

Tässä keskustelussa niin kuin valiokunnassa ja jaostossakin varsin paljon osuutta on saanut edustustoverkostomme, joka on nyt onneksi tullut siihen pisteeseen, että enää näitä supistuksia ei ole näköpiirissä, ja toisaalta uusiakin edustustoja on saatu avattua, esimerkiksi Bogotään. Tämä toimiva, kattava, laaja edustustoverkosto on maallemme tärkeä tulevaisuudessa.

Myönteistä on myös tämä uusi edustustojen roolin vahvistaminen, mihin itse asiassa ministeri Salolainen tuossa omassa debattipuheenvuorossaan viittasi ja mikä jäi turhankin pienelle huomiolle debattikeskustelun aikana, että nyt edustustojen roolia lisätään tässä viennin edistämisessä. Se on tärkeä toimintatapamuutos ja toivottavasti näkyy myös jatkossa.

Yksi sellainen, joka meillä jaostossa esille nousi, oli tämä kriisinhallintaoperaatioiden varallaoloasian poistaminen. Se on poistettu, ja se tarkoittaa tietysti sitä, että tämäntyyppisessä ratkaisussa olisimme sitten lisätalousarviomenettelyn varassa eikä siten tämä välttämättä tapahtuisi kovinkaan nopeasti. Eli tällainen nopea reagointi poistuu tämän myötä, ja tämä oli yksi huomio, joka tuolla Niikon johtamassa jaostossa esille nousi ja nostettiin myös meidän mietintöön valtiovarainvaliokunnassa.

Tänään on käyty keskustelua myös toimintaympäristön muutoksesta, ja en siihen sen laajemmin mene.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Aivan loppuun haluan ottaa esille vielä tämän kehitysyhteistyörahahan, jolla myös aloitin: Se nousee ensi vuonna 11,1 miljoonaa euroa. Se on tietysti oikea suunta, mutta se on täysin riittämätön, kun tavoite on 0,7 prosenttia bkt:stä, mistä ollaan hyvin kaukana edelleen. Siinä mielessä tämä ministeri Salolaisen esille nostama ajatus siitä, ettemme ainakaan enää sen prosenttiosuuden antaisi pienentyä, on hyvä ja kannatettava. Mutta pidetään kuitenkin tuo maali lopulta siellä, mihin sen olemme yhdessä asettaneet.

Myös järjestöjen rahat olivat jaoston keskustelussa laajasti esillä, ja uskoisin, että meidän jaoston vastaava edustaja Pauli Kiuru tulee tätä järjestöasiaa omassa puheenvuorossaan laajemmin käsittelemään, joten jätän sen omassa puheenvuorossani nyt pienemmälle huomiolle.

Arvoisa puhemies! Tuossa debatissa itse nostin esille aseviennin luvituksen, ja pidän hyvänä sitä, että nyt on etsitty määrätietoisesti toimia siihen, että me olemme samanlaisen politiikan edustajia kuin muutkin EU-maat. Me olemme pitkään olleet sellaisessa tilanteessa, että Suomi on itse ahdistanut meidän teollisuuttamme muita maita tiukemmalla asevientipolitiikalla, ja on hyvä, että EU toimii tässäkin yhtenäisesti.

11.24 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Täytyy itsekkin todeta, että on ollut ilo kuunnella meidän kokeneiden ulko- ja turvallisuuspoliittisten asiantuntijapolitiikoiden puheenvuoroja.

Me voimme olla ylpeitä siitä, että Suomen kehityspolitiikan ytimessä on tyttöjen ja naisten asema ja oikeudet. Ministeri Mykkänen valistikin jo siitä, että nämä seksuaaliterveys- ja -oikeusasiat on kyllä meillä huomioitu ja Suomi tukee toiminnallaan sitä, että yhä useampien naisten ja tyttöjen oikeus tehdä heitä itseään koskevia päätöksiä toteutuu ja heihin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö vähentyvät.

Arvoisa puhemies! 2015 Eurooppaankin kohdistui voimakas turvapaikkakriisi, muuttoliike, ja sen seurauksena suurempikin yleisö alkoi pohtia ja ymmärtää niitä syitä, mitkä ajavat ihmisiä pois kotimaistaan. Tarvitaan vakautta, luotettavaa oikeusjärjestelmää, mukaan lukien poliisi, ja kehitystä näihin maihin, kehitystä, joka takaa ihmiselle turvallisen ja elinmahdollisuuksia tarjoavan yhteiskunnan. Viitataan edelleen ministeri Mykkäseen, joka sanoi, että meidän on uskallettava olla siellä, missä niitä riskejäkin on.

Ja siitä sitten siirryn kokonaisvaltaiseen kriisinhallintaan, jota ulkoministeri Soini korosti. Eli me tarvitsemme yhtä lailla kehitysyhteistyötä, siviilikriisinhallintaa — Finnfund tekee tärkeää työtä — ja näillä on synergioita, joita täytyy hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän resurssipuoleen. Tosiaankin tämän toimintaympäristön muutokseen hallitus vastaa ehdottamalla ulkoministeriön hallinnonalalle muun muassa 150 000 euroa radikalisoitumisen ja terrorismin vastaiseen viestintään, ja tämä tulee muuttoliikeviestinnän päälle. Ja lisäksi ehdotetaan 400 000 euroa korkotuki-instrumenttiin Public Sector Investment Facility -investointitukeen, jossa edistetään suomalaisten yritysten vientiä kehitysmaiden julkisen sektorin hankkeisiin.

Täällä on tullut esille se — ja se on vain kylmä fakta — että ne tarpeet ja tavoitteet, mitä tuolla on ja mitä me voisimme tehdä, eivät vastaa niitä resursseja, mitä meillä on käytettävissä. Ministeri Mykkänen kyllä hyvin perusteli ja kertoi, mikä se tilanne on: kyllähän meillä nyt täytyy sen oman valtiontalouden olla kunnossa, jotta me pystymme myös auttamaan muita maita.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

11.27 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Presidentti Macron on kutsunut huomenna koolle ilmastonmuutoskokouksen, kun on kaksi vuotta kulunut Pariisin ilmastokokouksesta. Suomihan oli siellä aktiivinen, kun ympäristöministeri Tiilikainen oli yksi pääneuvottelija ja teki siellä erinomaista työtä. Ilmastonmuutoksen viimeiset tiedot ovat huolestuttavia, ja näkyy pirtin ikkunastakin, että se etenee ja ehkä täällä Suomessa vähän nopeammin kuin muualla.

Nyt ministeri Mykkänen tässä kertoi, että Suomi vastaa huutoonsa Pariisin ilmastokokouksessa perustamalla Maailmanpankin kanssa yhteisen ilmastorahaston ilmastonmuutoksen estämiseen. Meillä on totta kai omakin intressimme. Meillä on yritystoimintaa, joka pystyy tässä auttamaan. Meidän pitää varmasti Suomessa nyt vaikuttaa EU-politiikkaankin sillä tavalla, että esimerkiksi sen ruokastrategiaa pitää todella tarkastella niin, että me pystymme esimerkiksi ruuantuotannon haasteisiin Suomessa vastaamaan ja niin edelleen.

Yhdysvallathan on presidentti Trumpin aikana ottanut askelia taaksepäin, ja tämä tietysti meitä huolestuttaa. Kuitenkin sinne huomiseenkin kokoukseen näyttää aina Kalifornian johtoa ja Schwarzeneggeriä myöden tulevan osanottajia, niin että siellä myöskin paikallinen toiminta on tärkeää, niin kuin se maailmanlaajuisestikin on. Se on hyvä.

Oikeastaan tiedustelin, voisiko Suomi ottaa vielä aktiivisemmän osan tässä ilmastonmuutoksen torjunnassa EU:ssa ja globaalisti, kun me olemme nyt hyvällä tiellä ongelman suhteen ja meillä on kyky vastata näihin politiikan haasteisiin ja krediittiä on tullut Pariisin ilmastokokouksessa.

11.29 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostossa hyvässä yhteistyössä olemme tätä käsitelleet, ja kiitän ministeri Mykkästä ja ministeri Soinia vierailuista jaostossa ja kaikesta siitä informaatiosta, mitä olemme pyydettyäessä saaneet.

Edustaja Heinonen totesi, että jatkan hieman näistä järjestöjen avustuksista, ja niin teen. Täällä ulkoministeriön hallinnonalalla on varattu 1 300 000 ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen avustamiseen, ja tämän avun tulee liittyä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin, kansainvälisiin sitoumuksiin ja konfliktin ehkäisyyn, rauhanvälitykseen, pitää muistaa ihmisoikeudet, demokratia ja tämänsuuntaiset linjaukset.

Joku aika sitten näissä järjestöjen avustuksissa siirryttiin tällaisesta suljetusta käytännöstä avoimeen, erilliseen hakuun, mikä oli tervetullut ja suomalaisen yhteiskuntaan sopiva muutos. Avoimuus lisääntyy, läpinäkyvyys lisääntyy, tämä lisää järjestöjen tasa-arvoa ja toiminnan tuloksellisuuden avointa vertailua. Tukea tulee, jos toiminta vastaa niitä linjauksia, joihin Suomi on sitoutunut. Eli ei pidä olla mitään tällaista pysyvää nautintoautomaattia, vaan pitää pystyä perustelemaan, että raha käytetään tehokkaasti.

Jaostossa kiinnitimme tähän asiaan huomiota ja ihan tänne hallinnonalan mietinnön loppuriveille yksimielisesti lisäsimme seuraavan lauseen: "Valiokunta korostaa lisäksi, että avustusta saavien järjestöjen on tärkeää kunnioittaa toiminnassaan oikeusvaltioperiaatetta. Määrärahan jakamisessa tulee huomioida myös ajankohtaiset teemat, kuten euroatlanttinen yhteistyö ja rauhanvälitys." No, mitä tämä suomeksi voisi tarkoittaa ja tarkoittaa? Se tarkoittaa esimerkiksi CMI:n tekemää arvokasta työtä ja esimerkiksi Atlantti-Seuraa.

Sitten muutama sana Finnfundista, jota on tässä sivuttu. Finnfund tekee arvokasta työtä, ja kuten ministeri Mykkänen totesi, Finnfund työllistää myös naisia. Se on myös siinä suhteessa erinomaisen tärkeä asia. Kohteissa, joissa Finnfund on mukana, noin 36 prosenttia

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

työllistetyistä on naisia. Se on hyvä ja lisää sitä perustetta, minkä takia tällaisia pysyviä tuloksia saavuttavia kohteita kannattaa tukea.

Finnfund on ollut esillä näissä veroparatiisiasioissa, ja kuten Mykkänen totesi, tähän kiinnitetään erityistä huomiota. Mitä on tapahtunut 2012, sitä jatkossa pyritään muuttamaan entistä avoimempaan suuntaan ja siihen suuntaan, että tällaisia veroparatiisikytkentöjä ei ole. Se ei ole aina kiinni Suomesta eikä Finnfundista, vaan muut näissä hankkeissa mukana olevat saattavat vaatia mukaan omia näkemyksiään siitä, miten rahan pitää kulkea. Mutta tämä on meidän kantamme, että mahdollisimman avoimesti ja veroparatiiseja vältellen, niitä ei pidä käyttää.

Väestönkasvusta on puhuttu muutamaa otteeseen. Se on merkittävä asia monessakin suhteessa: ilmastotyössä, lasten, naisten, tyttöjen aseman näkökulmasta. Fakta on, että esimerkiksi Afrikassa väkiluku kasvaa nettona jokaisena päivänä 90 000 henkilöä. Maailman väkiluku kasvaa jokaisena päivänä yli 200 000 henkilöä. Tämä kasvu on aivan tolkutonta, ja mikään tuki, mikään kehitystyö ei voi sitä ikään kuin tehdä tyhjäksi. Tämä on yksi niistä juurisista, joihin meidän täytyy kaikessa toiminnassa pyrkiä vaikuttamaan, että tähän saadaan korjaavia toimia. — Kiitos.

11.35 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistaminen on yksi Suomen kehityspolitiikan painopisteistä, ja hyvä niin. Tyttöjen ja naisten koulutuksen on pitkään tiedetty olevan avain hyvinvoinnin edistämiseksi, köyhyyden torjumiseksi ja tänäänkin paljon puhuttaneessa väestönkasvun hillitsemiseksi. Naisten osallistuminen rauhanprosesseihin ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon puolestaan on kestävä rauhan ja vakauden edellytys.

Suomalainen koulutusjärjestelmä ja opettajankoulutus ovat maailman huippuluokkaa. Suomi voi tukea kehitysmaiden opetustoimia ja niiden vahvistumista hyödyntämällä koulutusosaamistamme myös kehitysyhteistyössä. Suomen kehitysyhteistyön painopisteen onkin oltava kasvavassa määrin koulutuksessa ja suomalaisen koulutusosaamisen viennissä kehittyviin maihin erityisesti tyttöjen turvaksi. Samalla se voi välillisesti hyödyttää myös meidän kaupallista koulutusvientiamme ja mainettamme koulutuksen osaajamaana. Kysyn ministerin näkemystä siihen, miten suomalainen koulutusosaaminen ja opetusalan ammattilaisemme saadaan nykyistä vahvemmin osaksi kehitysyhteistyötä.

11.37 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös omalta osaltani esitän huoleni ja SDP:n vaihtoehtobudjetti esittää huolensa kehitysyhteistyömäärärahojen tilanteesta ja niistä isoista leikkauksista, mitä tämä hallitus on tehnyt. Me esitämme omassa vaihtoehdossamme 100 miljoonan euron lisäystä, mikä olisi vähintään kohtuullista, kun ajattelee, että vuonna 2016 kehitysyhteistyömäärärahoja leikattiin kerralla 43 prosenttia ja olemme edelleen sillä tasolla. Se on todella huolestuttavaa, eikä sille löydy viisaita perusteluja.

Kaiken kaikkiaan pidän sitä ajatusta järkevänä, mikä tässä salissa on tänään tullut, että tulisi jonkinlaista parlamentaarista yhteistyötä, jossa yli vaalikausien sitouduttaisiin riittävästi kehitysyhteistyömäärärahojen tasoon. Se on erittäin tärkeä ja hyvä asia.

Kannamme myös huolta täällä mainitusta globaalikasvatuksen tilasta kansalaisjärjestöjen osalta. Esitämme omassa vaihtoehdossamme lausumaa sen suhteen, että tämä mahdollisuus edelleen kansalaisjärjestöille olisi. Kaiken kaikkiaan tuomme esiin sen huolen, että kansalaisjärjestöiltä on nyt todellakin, ministeri Soini, leikattu aivan liikaa ja se vaikeuttaa huomattavasti tätä työtä.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Puhemies! Otamme kantaa vaihtoehtobudjetissamme myös toisiin tukirahoihin, ja ne ovat näitä ulko- ja Eurooppa-politiikan piirissä toimivien kansalaisjärjestöjen tukia, joiden määrärahasato on niin ikään laskenut vuosien kuluessa. Nyt vielä kävi niin jo kuluvana vuonna, myös tulevana vuonna, että nämä nimet, mitkä järjestöt saavat budjetista, poistuvat, jolloin eduskunnalta vietiin tätä valtaa itse asiassa pois. Sillä tavalla tietenkin on käynyt niin, että joka tapauksessa hakijoita on enemmän, määrärahaa on liian vähän, ja tämä aiheuttaa huolta. Meillä kaiken kaikkiaan vaihtoehtobudjetissa panostetaan eri hallinnonaloilla kansalaisjärjestöjen toimintaan ja esitämme lisärahoitusta. Näin ollen myös ulkopoliitikassa tärkeiden teemojen piirissä toimiville kansalaisjärjestöille esitämme 1:tä miljoonaa euroa lisää.

11.39 Aila Paloniemi kesk: Rouva puheenjohtaja! Täällä on puhuttu erittäin hyvin muun muassa naisten ja tyttöjen asemasta, joka on meidän ykkösprioriteettejamme kehitysteistyössä, ja hyvä niin.

Pelkkä määrä ei enää riitä, kun puhutaan esimerkiksi koulutuksesta. Nythän valtaosa tytöistä pääsee kouluun, mutta koulutuksen laatu on erittäin huono. On kouluja, joissa ei ole lainkaan opettajia, tai jos joku siellä joskus on, niin he ovat kouluttamattomia. Tytöt joutuvat saniteettitilojen puutteessa pelkäämään raiskauksia kouluissa ja koulumatkoilla, niin kuin tietysti usein tapahtuukin. On hirveän turvatonta lähettää pieniä lapsia kouluun. Eli meidän täytyy ehdottomasti nostaa esille voimakkaammin laadun kehittäminen, ja siinä meillä suomalaisilla on erittäin paljon annettavaa, ja sitä me toki teemme, mutta kannustan ja rohkaisen siihen ja myös seksuaali- ja lisääntymisterveysasian edelleenkin esillä pitämiseen ja sen resursointiin. Se on väestökehityksen ja ihmisoikeuksien kannalta äärettömän tärkeä asia.

Puhemies Maria Lohela: Ennen edustaja Niikon puheenvuoroa totean, että tätä keskustelua käydään kello 12:een saakka ja ministerit saavat puheenvuoron tämän keskustelun päätteeksi.

11.40 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin palata vielä tähän Afganistanin-lähetystökeskusteluun. Arvostamani ulkoministeri Soini ja sitten aikaisempi pitkäaikainen ulkoministeri Tuomioja täällä mainitsivat, että Afganistanista ei vetäydytä, ja eihän tästä ollut kyse — tietenkään Afganistanista ei pidä vetäytyä. Meidän pitää osallistua kriisinhallintaan ja rauhanturvaamisen tehtäviin niin kuin olemme sopineet, ja sitä työtä tehdään. Ainoa asia, mihin halusin puheenvuorollani kiinnittää huomiota, on se, kuinka välttämätöntä on olla läsnä lähetystön kanssa Afganistanissa, koska ne kustannukset ja ne riskit työntekijöille ovat niin suuret, ettei se saatava hyöty välttämättä ole sen mukaista, mitä me odotamme. Toki tämä onnistunut yhden naisen, avustustyöntekijän, pelastaminen on äärimmäisen hyvä esimerkki siitä, että siellä lähetystöllä on ollut tarpeensa, mutta pitkässä juoksussa tätä on rehellisesti myös kustannussyistä tarkasteltava.

Arvoisa puhemies! Afganistanhan saa noin 40 miljoonaa euroa, joista 30 miljoonaa on kahdenvälistä tukea. Tästä noin 10 miljoonaa menee jälleenrakennusrahaston kautta. Tämä jälleenrakennusrahastohan on 1 miljardin suuruinen, jossa Suomi on osuudeltaan käytännössä 1 prosentilla mukana, joten vaikka jos kävisi jostain syystä niin, että Suomi ei olisi mukana tässä Afganistanin rahoittamisessa, tuskin se siihen päättyy. Kyllähän ne muut sen tehtävän hoitavat loppuun.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Se, miksi aikanaan olen kritisoinut tätä, johtuu siitä, että vuonna 2010 Afganistanin hallinto jäi kiinni siitä, että he kavalsivat noin miljardi dollaria varoja, ja siinä myös presidentin veli oli osallisena. Siitä saatiin takaisin 200 miljoonaa. Tästä nousi niin iso kohu, että muun muassa Norjassa vähennettiin kahdenvälisen tuen määrää, mutta samanaikaisesti Suomessa lisättiin. Tämä tapahtui siis viime vaalikauden aikana jo, ja täällä eduskunnassa tästä käytiin keskustelua. Siinä mielessä ei täydy olla täysin sinisilmäinen siinä, mitä niillä rahoilla saadaan aikaiseksi.

Arvoisa puhemies! Näistä viisumikäytännöistä:

On hyvä, että budjettiin on lisätty rahaa näitten viisumikäsittelyiden nopeuttamiseksi. Muun muassa Kiinaan tämmöistä rahaa on tulossa, ja se on kyllä huomioitu erinomaisesti ministeriössä, että tähän saadaan muutosta. Se, mitä omilla esimerkeillä haluaisin nostaa esille ja mistä olen ollut yhteydessä ulkoministeriöön ja myös Suomen Kiinan-suurlähetystöön Pekingiin, koskee sitä viisumin myöntämiskäytäntöä ja -prosessia. Haluan nyt tässä sitä avata muillekin kansanedustajille, jotta ymmärrätte, kuinka vaikeata viennin edistämisen joidenkin osalta on.

Suomeen tulee kiinalainen delegaatio, kuten tuli tulevaisuusvaliokunnan vieraaksi muutama kuukausi sitten syksyllä, kun tänne eduskuntaan tuli kymmeniä kiinalaisia tapamaan eri henkilöitä. Yksi joukko, jossa oli 20 henkilöä, ei saanut viisumia ajoissa, vaikka oli hakenut sitä 8 viikkoa ennen. Syy oli se, että siellä tuli ongelmia sen viisumientekolaitteen tai jonkun kanssa ja se koko homma meni solmuun, ja he myöhästyivät. Toki he pääsivät siten päivän myöhässä tänne, mutta he joutuivat maksamaan uudet lentoliput, he myöhästyivät niistä tapaamisista, mitä he olivat sopineet yrittäjien kanssa, ja se maine, mitä meille tuli, oli kuitenkin vähän kohtuutonta.

Syy, miksi nämä viisumit monesti myöhästyvät, on se, että niitä ei myönnetä, kun niitä haetaan väärin. Suomessa on sellainen käytäntö, kun haetaan viisumia, että jos vahingossa laitat, että haetkin turistiviisumia, ja he huomaavat, että menet tapaamaan yritysedustajia, niin se viisumihakemus hylätään. Sitten jos haet yritysvisumia ja jos teetkin joitain muita reissuja, niin se hakemus hylätään, kun kerrot liikaa heille. Näin on käynyt hyvin monelle kiinalaiselle yrittäjälle, jotka ovat tulleet.

Eräskin kiinalainen yrittäjä kolmannellakaan hakemuksella ei saanut viisumia. Hän tuli Ruotsin kautta tekemään kaupat, mitkä oli sopinut, bioenergian osalta. Tämäkin tapahtui tämän syksyn aikana. Eihän se voi olla näin, että siellä saivarrellaan siitä, onko sillä kiinalaisella liikemiehellä osoittaa, että hän voi 30 euroa päivässä käyttää rahaa Suomessa, vaikka olisi miljonääri taustaltaan. Heiltä pyydetään sen takia jopa kolmen kuukauden pankkitiliotteet ennen kuin saadaan viisumi myönnettyä heille. Tämä käytäntötapa on ihan lapselista ja naurettavaa. Tämä pilaa Suomen maineen, ja sen takia tässä nyt julkisesti sanon, koska tähän asiaan ei ole tullut millään tavalla muutosta.

Arvoisa puhemies! Tietysti aika tässä loppuu. Olisin halunnut puhua vielä kehitysyhteistyöstä ja viisumikäytäntöjen ja muitten osalta ja tästä irakilaisten palauttamisesta läh-tömaahan, mutta ajanpuutteen vuoksi jätän sen myöhempään puheenvuoroon.

11.45 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa alustavassa keskustelussa edustaja Salolainen lausui mielipiteenään sellaisen, johon yhdyn mielelläni — edustaja Salolainen lähtikin täältä pois. Hän kannatti lämpimästi Business Finlandia, kannatti myös meidän edustustojen työn tehostamista. Nimittäin niin on todettu käytännössä, että kaikki suurlähetystöt, jotka ovat olleet diplomaattien johdossa entisaikaan, eivät ole vielä

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

saaneet trimmattua työtään kaupalliseen suuntaan niin tehokkaasti kuin haluaisimme. Sen vuoksi jaostomme on mielipiteenään edustanut sellaista, että diplomaattikoulutukseen pitäisi lisätä myös kaupallista koulutusta siten, että he kykenisivät myös siihen työhön, joka on laajempaa kuin normaali vanhanaikainen diplomatia. Tähän puuttui myös edustaja Stefan Wallin, Business Finlandiin, että sen määräraha ei ole yhteenlaskettu yhdistymismäärärahoista. Tietenkin kun tuollainen yhtiömuodossa toimiva ja aatteellinen yhdistys yhdistetään, organisaatiomuutos teettää hallinnollista säästöä ja henkilöstösäästöäkin varmasti, niin silloin ei voida ajatella, että se on yksi yhteen.

Haluaisin myös kiittää ministeri Mykkästä siitä myönteisestä mielipiteestä, jonka hän lausui johtamani jaoston suuntaan, siis työ- ja elinkeinojaoston suuntaan, koska eräs määräraha meiltä tuli UM:n puolelle, 400 000, erittäin suuri määräraha. Olemme havainneet, että meidän työmme liippaa hyvin läheltä useita muita ministeriöitä, ja haluan kiittää lämpimästi hallintoa ja hallinnollista joustavuutta siten, että aina meidän määrärahamme eivät osu juuri TEMin pääluokkaan vaan liippaavat maa- ja metsätalousministeriötä, tässä tapauksessa UM:ää. Ja täytyy kylläkin myöntää, että paitsi että työmme luonteen vuoksi meillä jokaisella on yleviä kehitysmää-ajatuksia, niin kyllä tämän meidän jaoston työn luonteeseen kuuluu myös ripaus suomalaisten pk-yritysten vientiponnistelujen hyväksi toimimista, joka tässä on mukana ja sillä tavalla edesauttaa myös sitä kaupallista puolta, jota ministeri Mykkänen kerrassaan mainiosti edustaa.

11.49 Lenita Toivakka kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä viitattiin Business Finlandiin, ja haluaisin tehdä yhden asian selväksi eli sen, että on erittäin hyvä, että rakennetta vahvistetaan ja tehdään tämä uudistus, jotta tämä vienninedistämis-työ saadaan yhtenäiseksi kotimaan ja ulkomaan toimintojen kesken ja vahvistetaan nimenomaan sitä ulkomaanverkostoa. Mutta huoli on tietenkin siitä, että edustustot toimivat hyvin ohuella miehityksellä, ja jatkossa on huolehdittava siitä, että tätä työtä pystytään tekemään paremmin ja vahvemmin hartioin. Voitaisiin valita strategisia painopisteitä, mitkä maat ovat Suomen viennin ja yritysten kannalta tärkeitä, ja vahvistaa niitä. Mutta kysyisin ministeriltä: Huoleni koskee sitä, kun meillä on ollut kuusi kansainvälistymisasiantuntijaa kuudella paikkakunnalla, jotka ovat tehneet erinomaista työtä nyt kaksi vuotta, ja tämä raha on katkolla ensi vuonna. Tulettehan tekemään kaikkenne, että saadaan nämä kuusi työpaikkaa jatkumaan, jotka ovat vahvasti auttaneet suomalaisia yrityksiä kansainvälistymisponnisteluissa, ja mieluummin vielä niitä ja heitä lisää?

Puhemies Maria Lohela: Keskusteluun varattu aika alkaa käydä vähiin, joten kysyn, haluatteko, hyvät edustajat, esittää lyhyitä, minuutin puheenvuoroja. — Edustaja Anttila seuraavaksi.

11.50 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan varapuheenjohtajana nostan esille sen, että vuoden päästä Suomella on puheenjohtajuus Euroopan neuvoston ministerikomiteassa. Tähän liittyen kiitän myöskin ulkoministeri Soinia. Olette tehnyt erittäin hyvän vierailun Strasbourgiin, ja tämä puheenjohtajuuskauden valmistelu on alkamassa. Se on tärkeä asia, meillä on paljon sellaisia asioita, joita me voimme ottaa puheenjohtajavuoteen mukaan.

Mutta varsinaisesti pyysin tämän puheenvuoron kiinnittääkseni huomiota tähän, että kun Suomi on niin valtavasti viennistä riippuvainen maa, niin tämän uudistuksen, joka nyt

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

tapahtuu tässä Business Finlandin taholla, pitää välttämättä onnistua. Siinä yhteydessä tehtiin minusta yksi iso virhe, ja se on se, että näiden vientiasiamiesten, jotka olivat tarkalleen selvillä näistä vientimaista, toimet lakkautettiin — 150 henkilötyövuotta menetettiin tätä kautta. Tämän sanoi ulkoasiainvaliokunnan delegaatiolle New Yorkissa oleva vientiasiamies, ja hän oli siitä erittäin huolissaan.

11.51 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tartun tähän samaan asiaan, minkä edustaja Anttila nosti esille, tähän Suomen Euroopan neuvoston puheenjohtajuuskauteen, joka todella vuonna 2019 on tulossa. Siihen tietenkin varattaneen sitten vuoden 2019 talousarvioon tarvittavat määrärahat. Mutta nämä puheenjohtajuuskauden teemathan ovat jo ajankohtainen asia. Tällä hetkellä meillä, kun katsotaan Euroopan neuvoston jäsenmaita, on kovin huolestuttavaa kehitystä liittyen medianvapauteen ja sananvapauteen, median toimintaedellytyksiin. Kysyisinkin ministeri Soinilta: voisiko tämä medianvapaus ja sananvapaus -teema olla keskeisessä roolissa Suomen Euroopan neuvoston puheenjohtajuuskaudella, sitten kun se aikanaan tulee? Meillä varmasti olisi monia hyviä käytänteitä. Esimerkiksi nämä meidän omat median itsesääntelymekanismit, mitkä monista maista puuttuvat, voisivat olla sellaisia esimerkkejä, joita tämän puheenjohtajuuskauden aikana voitaisiin sitten muille jäsenmaille jakaa ja edistää hyviä toimintamalleja ja mahdollisuuksia muuallakin.

11.52 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin hyvin tyytyväinen ministeri Mykkäsen vastaukseen siitä, että te olette valmis käymään keskusteluja yli puoluerajojen tavasta, jolla me voisimme pitkäjänteisesti kehitysyhteistyötä turvaten myöskin nostaa kehitysyhteistyömäärärahat 0,7 prosenttiin bkt:stä. Me kaikki ymmärrämme, että vaikka talous kasvaa, mitä me toivomme, ja me kaikki varmaan omalta osaltamme esitämme keinoja sen vauhdittamiseksi, niin tuo nosto ei tule tapahtumaan hetkessä. Juuri sen takia tarvittaisiin yli vaalikautinen suunnitelma tai ohjelma siitä, millä me pystymme toisaalta huolehtimaan siitä johdonmukaisuudesta ja pitkäjänteisyydestä, joka mielestäni meidän kehitysyhteistyössä näkyy, riippumatta oikeastaan hallituksesta. Meillä on tytöt ja naiset yksi painopiste, veronkierron torjuminen, ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja niin edelleen. Minusta olisi hienoa, jos ministeri voisi vielä muuttaa sanat teoiksi ja kutsua eduskuntaryhmien edustajat koolle ja käydä sellaisen keskustelun, onko se tapa kehityspoliittinen toimikunta vai mikä voisi olla se formaatti, jolla tämmöistä yli vaalikautista ohjelmaa valmisteltaisiin. Toivon, että tämä ei jää puheeksi vaan [Puhemies koputtaa] tästä seuraava tekoja.

11.53 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoministeri Soinin puhe oli hyvin selkeä. Hän on selkeä Nato-miesoletettu ja selkeä EU-miesoletettu.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, ministeri Soini vastasi asevientikysymykseen niin, että kun tilanne muuttuu, niin arvio muuttuu. Ja nyt kysymykseni kuuluukin: mikä on hallituksen arvio aseviennistä Lähi-itään? Siitä on tehty useita kirjallisia kysymyksiä. Jemenin tilanteeseen on vuosien ajan puututtu, että Saudi-Arabia ja Arabiemiraatit käyvät siellä sotaa, ja siitä huolimatta on annettu asevientilupia. Onko nyt hallituksen kanta se, että nyt tässä tilanteessa, kun tilanne on pahemmin kriisiytynyt Lähi-idässä, se lopetetaan?

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Toinen kysymys koskee Israelin ja Palestiinan tilannetta. EU:n ulkoministerit tapasivat Netanjahun aamiaistapaamisella. Tilanne on erittäin hankala. Yhdysvallat on Jerusalemiin siirtämässä suurlähetystöään, tilanne on kriisiytymässä. Mikä oli ministereiden viesti? Oli ko se kahden valtion ratkaisu — se, [Puhemies koputtaa] ettei pidä Israelin ja Palestiinan tilannetta provosoida?

11.54 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön tilaama ohjelmatuen riippumaton kokonaisarviointi tältä syksyltä toteaa, että järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista. Nämä järjestöt tavoittavat kaikkein heikoimmassa asemassa olevat kehitysmaiden ihmiset, ja juuri sen takia, että he tavoittavat niitä, joita muut toimijat eivät välttämättä tavoita, järjestöjen työ on erittäin tärkeää. Tärkeää onkin, että järjestöjen kehitysyhteistyö, humanitaarisen avun jatkuvuus ja järjestörahoitus turvaan myös jatkossa. Miten arvioitte tämän budjetin valossa sen, miten tässä käy?

Toinen asia, mikä huolestuttaa, on jo edustaja Sarkkisen täällä esiin nostama mahdollinen globaalikasvatusrahan muutos.

Eli näihin asioihin toivoisin vastausta.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, ruhtinaalliset 3 minuuttia.

11.55 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa puhemies! Muutama asiaan pystyn vastaamaan näissä aikarajapuitteissa.

Olen erityisen iloinen, että edustajat Laukkanen ja Arhinmäki tulivat saliin — kun esitivät kysymyksensä, olivat välissä poissa — sille annan arvoa.

Kirjanpitoarvo meidän lähetystöissä on, mikäli muistan oikein, noin 200 miljoonaa, eli tämä asia on todella tärkeä. Meillä on iso omaisuus lähetystöissä, ja meillä on iso korjausvelka myöskin. Nämä ovat tärkeitä asioita. Nämä ovat hyviä näkökohtia, ja nämä otetaan vakavasti. Uskallan kyllä myös sanoa, että ne näkemykset on niin hyvin teillä perusteltu, että kun käydään jatkossa neuvotteluja valtiovarainministeriön kanssa, niin näitä perusteluita mielellään ministeri käyttää.

Euroopan neuvostosta tuli paljon puheenvuoroja. Olen siitä tyytyväinen. Sekä edustajat Parviainen, Honkonen että Anttila ottivat tämän esiin. Kävin Thorbjørn Jaglandin kanssa hyvän keskustelun. Siellä on kyllä aika paljon nyt ongelmia, koska meillä on sellainen uhka päällä, että sekä Turkki että Venäjä saattavat vetää merkittävän osan rahoituksesta pois. Silloin syntyy noin 50 miljoonan vaje. Euroopan neuvosto on tärkeä ihmisoikeuksien kannalta, sääntöperusteisen yhteistyön kannalta ja myöskin sellaisten agendojen kannalta, mitä me viemme eteenpäin, naisten ja tyttöjen oikeuksia. Seuraava huippukokous, ne ovat kerran vuodessa, on Kööpenhaminassa. Menen sinne keväällä, osallistun siihen.

Medianvapaus ja sananvapaus laajasti liittyvät nykyisin tavallaan myöskin hybridivaikuttamiseen, kybervaikuttamiseen, sosiaalisen median manipuloimiseen, moneen tämän tyyppiseen. Tämä on hyvin tärkeää.

Sitten muutama asia Israelista ja Palestiinasta. Tämähän herättää hirveästi tunteita. Netanjahu tuli tälle EU:n ulkoministereiden aamiaiselle, mikä oli hyvä. Hän tuli sinne ensimmäisenä Israelin pääministerinä 22 vuoteen. Se on äärimmäisen merkittävää. Ja nyt on myös tavoite, että presidentti Abbas tulisi sinne ensi vuonna, jotta saadaan keskusteltua.

Eihän tämä Trumpin ilmoitus sinänsä muuttanut millään tavalla sitä ilmasto tai niitä mielipiteitä, mitkä eri puolilla ovat. Israel pitää Jerusalemiä pääkaupunkina ja niin pitävät

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

myös palestiinalaiset — käytännössä, sitten jos heillä joku kerta valtio on. Kahden valtion malli on se, mikä tässä tavoitteena on. Mutta rauha pitää saada, ja sota pitää saada loppumaan. [Antero Laukkasen välihuuto] — Ei voi olla niin, edustaja Laukkanen, kuunnelkaa, ei voi olla niin, että jatkuvia terroritekoja, raketti-iskuja ja muita on. Pitää olla myös niin, että Israelin legitiimit turvallisuusedut ovat turvatut, mutta pitää olla myös niin, [Puhemies koputtaa] että kaikkien alueiden ihmisoikeudet siellä turvataan.

Vielä ihan loppuun edustaja Arhinmäen kysymykseen aseviennistä. Siinä on vakiintunut käytäntö: Ministeriö valmistelee asian, sitä varten on työryhmä. Sitten ulkoministeriön kanta katsotaan, ja lopullisestihan valvontaluvat päätetään valtioneuvoston istunnossa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

11.59 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos laajasti rakentavista ja kannustavistakin puheenvuoroista.

Täällä edustajat Vikman ja Paloniemi viittasivat tarpeeseen lisätä erityisesti koulutukseen tähtäävää työtä osana meidän tyttöjen ja naisten aiemminkin voimistuvaa painotusta. Tähän liittyen on todella niin — niin kuin tuli tässä esiinkin — että jos 20 vuotta sitten tehtiin globaalistikin tärkeä päätös, että jokaisen lapsen pitää päästä kouluun, niin tämä on sinänsä toivoa herättävästi yllättävänkin pitkälti totta tänä päivänä, kun menee Nigeriaan tai Tansaniaan. Koulu aloitetaan myös tyttöjen osalta hyvin laajasti.

Nyt ollaan enemmän siinä läpäisyssä, jossa — kuten viitattiin — aivan yllättävätkin tekijät meidän ympäristöstä katsoen, kuten vessassa käymisen turvallisuus ja raiskausriski koulumatkoilla, ovat niitä rajoittavia tekijöitä, ja näiden osalta teemme koko ajan töitä esimerkiksi väestörahaston ja Unicefin, UN Womenin kanssa ja meidän kahdenvälisissä maaohjelmissa erityisesti Mosambikissa, Etiopiassa, Nepalissa ja Myanmarissa, missä koulutus on meidän pääpainopiste. Vielä se, mikä myös tuli tässä hyvin esille, on se, sanoisin, että läpäisykin osalta onneksi useimmissa maissa tyttöjen läpäisy myös peruskoulusta on paranemassa nyt nopeasti. Seuraavaksi olemme laatuhaasteen edessä, eli valitettavasti oppimistulokset ovat vielä jotain aivan muuta kuin mihin me olemme Suomessa onneksi viime vuosikymmeninä tottuneet, ja tähän panostamme näissä meidän ohjelmissamme kyllä niin paljon kuin vain pystymme.

Erityisesti Vikmanin osalta viitattiin suomalaisten koulutusinstituutioiden mahdollisuuksiin, ja tässä ehkä — kun pyydettiin joitain huomioita, mitä voisi olla paremmin — sanoisin, että meidän vahvimmat yliopistot voisivat ottaa enemmän strategiansa ytimeen sen osaamisen viemisen myös ulospäin. Siellä se on ehkä vielä hieman sivuosassa verrattuna siihen valtavaan potentiaaliin, joka suomalaisen koulutuksen brändiarvoon todella kaikkialla sisältyy.

Edustajat Viitanen ja Laitinen-Pesola viittasivat järjestöjen tukemiseen. Ensinnäkin sanoisin sen, että kun me nyt juuri valmistaudumme tekemään päätöstä seuraavan neljän vuoden ohjelmatuesta näille tärkeimmille parillekymmenelle järjestölle, se on 200 miljoonan euron päätös näille 20 järjestölle. Kyllä me puhumme edelleen aika merkittävästä panoksesta veronmaksajilta siihen järjestöjen tärkeään työhön, vaikka toki ollaan niukemmissa varoissa kuin mitä aivan parhaina vuosina ollaan oltu — nyt ollaan siinä noin 10 vuoden takaisessa tasossa sinänsä, jolloin ei tässä nyt ihan kivikaudella olla. Tätäkin rahaa tullaan nyt katsomaan aiempaa voimakkaammin tulosperusteisesti sikäli, että ne järjestöt, jotka neutraalissa pisteytyksessä ja evaluaatioiden pohjalta pystyvät esittämään tuloksellisia

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

ta ohjelmaa, saavat kasvavaa budjettia ja sitten vastaavasti osalla raha pienenee. Ja tähän ei edes ole lain mukaan mahdollista antaa yleisavustusta, vaan nimenomaan tulospäätöksiä avustusta ohjelmaan.

Viestintä- ja globaalikasvatustyön osalta sanoin jo, että sitä harkitsemme vielä tammi-kuussa, onko Opetushallituksella paremmat edellytykset saada enemmän aikaan sillä rajallisella muutaman miljoonan euron osuudella jakamalla se heidän kauttaan vai teemmekö sen jatkossakin itse.

Juhantalo ja Toivakka viittasivat viennin edistämisen tärkeyteen. Maajohtajuus suurlähettiläiden kulttuurimuutoksena: Olen ollut myönteisesti yllättynyt viimeisen vuoden aikana siitä, kuinka kaikkien haasteiden jälkeenkin se kulttuurin muutos UM:ssä kuitenkin etenee edustustoissa. Hyvässä yhteistyössä ulkoministeri Soinin kanssa olemme tätä vieneet. Ja Toivakka viittasi näiden kuuden [Puhemies koputtaa] erityisasiantuntijan jatkoon — kyllä, se on tunnustettu, että se on keskeinen kysymys nyt jo kevään aikana ratkaista, kun määrärahat [Puhemies koputtaa] sitten jatkoon ovat katkolla. Ja kun kiititte minua monista sellaisista painopisteistä, joita olette itse olleet laittamassa vahvemmalle tolalle, niin kiitän vastaavasti, että tältä pohjalta on ollut erittäin [Puhemies koputtaa] hyvä jatkaa.

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

2.2. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Keskustelu

12.03 Toimi Kankaanniemi ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi kiitän kunta- ja terveysjaoston jäseniä erinomaisesta työstä. Tällä jaostollahan on lähes puolet, laskentatavasta riippuen, budjetista käsittelyssään, koska sille kuuluu oikeusministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriön kuntatalous.

Oikeusministeriön hallinnonalan talousarvion loppusumma on runsaat 940 miljoonaa euroa. Ensi vuonna on presidentinvaalit ja maakuntavaalit, näillä näkymin, ja lisäksi valmistaudutaan seuraavan vuoden eduskuntavaaleihin ja saamelaiskäräjävaaleihin muun muassa, ja vaalimenot ovat yhteensä tässä talousarviossa noin 45 miljoonaa euroa. Demokratia vaatii hintansa.

Arvoisa puhemies! Muutoin merkittävimmät muutokset johtuvat taannoisesta turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta. Nyt on siirrytty kielteisistä turvapaikkapäätöksistä tehtyjen valitusten käsittelyvaiheeseen ja kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamiseen. Valitusten käsittelyyn osoitetaan lisäresursseja 2,5 miljoonaa euroa korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja hallintotuomioistuimille ruuhkien purkamista varten. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle osoitetaan 300 000 euron määräraha maasta poistamisen valvontaan. Frontex-asetus edellyttää, että palautuksissa on saatavilla koulutettuja valvojia. Ilman niitä lennot eivät lähde, eikä Frontex maksa meille korvauksia.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Arvoisa puhemies! Oikeusrekisterikeskuksen rahoitus on nyt valiokunnan saaman tiedon mukaan kunnossa, mutta valiokunta pitää välttämättömänä, että se turvataan pysyvästi luotettavuuden ja toimivuuden varmistamiseksi.

Talous- ja velkaneuvonta siirtyy vuonna 2019 oikeusministeriön hallinnonalalle. Tämän valmisteluun on varattu 4 miljoonan euron määräraha. Riittävä resursointi pysyvästi on tärkeää, jotta myös ennaltaehkäisevään työhön voidaan panostaa.

Tuomioistuinten perusrahoitus alenee, ellei oteta huomioon tuota edellä mainittua turvapaikanhakijoiden valitusten käsittelyyn osoitettua lisämäärärahaa. Valiokunta toteaa, että laajat ja vaativat juttukokonaisuudet sitovat yhä enemmän henkilöstöä ja heijastuvat muun muassa henkilöstön työssäjaksamiseen. Tähän on syytä vakavasti kiinnittää jatkossa huomiota.

Valiokunta pitää tärkeänä käynnissä olevia uudistuksia sekä sähköisten palveluiden ja tietojärjestelmien varmistamista.

Vuoden 2019 alussa tulee voimaan kärjäoikeusuudistus. Valiokunta korostaa oikeus- turvan alueellisen saatavuuden varmistamista eduskunnan hyväksymän lausuman mukaisesti.

Syyttäjälaitos saa ensi vuonna 400 000 euron lisäyksen terrorististen rikosten torjumiseksi, mutta rangaistusmääräysmenettelyn laajentamisen johdosta sama summa vähennetään seuraavana vuonna. Valiokunta korostaa, että syyttäjälaitoksen perusrahoituksen riittävyys arvioidaan muun muassa asioiden vaativuuden kasvu huomioon ottaen.

Arvoisa puhemies! Rangaistusten täytäntöönpanon osalta valiokunta toteaa, että Rikosseuraamusviraston määrärahat kasvavat runsaalla miljoonalla eurolla. Nykyinen palvelutaso voidaan saamiemme tietojen mukaan säilyttää, koska pitkään jatkuneet sopeutustoimet on saatu päätökseen.

Vankiloissa panostetaan tehtyjen kokeilujen pohjalta 378 000 euron määrärahalta väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ääriliikkeiden toiminnan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn.

Valiokunta on edellisinä vuosina kiinnittänyt huomiota Pelson vankilan korjaustarpeisiin muun muassa sisäilmaongelmien johdosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Pohjois-Suomen suljettujen vankipaikkojen pysyvä turvaaminen on selvitettävänä. Oulun ja Pelson vankiloiden toteutusvaihtoehtojen vaikutukset tulee arvioida muun muassa toiminnallisesti, taloudellisesti sekä henkilöstön kannalta ja myös aluetalous huomioon ottaen. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Häkkänen, 5 minuuttia.

12.08 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntia ja kunta- ja terveysjaostoa ja niiden puheenjohtajia perusteellisesta työstä ja myös puheenjohtajaa äskeisestä hyvästä esittelypuheenvuorosta.

Ensi vuonna oikeusministeriön sektorilla on erittäin paljon merkittäviä asioita. Osa on selkeästi enemmän määrärahavaikutteisia, osa vähän vähemmän. On paljon myös käynnissä selvityshankkeita ja kehityshankkeita, joilla on tarkoitus pitkällä aikavälillä olla selkeitä määrärahavaikutuksia.

Talousarvioesitys kokonaisuutena turvaa hallinnonalan ensi vuoden toiminnan. Kun vielä syyskuun lähetekeskustelussa Oikeusrekisterikeskuksen ensi vuoden tilanne näytti haasteelliselta, niin nyt täydentävässä talousarvioesityksessä ehdotetut lähes 500 000 eu-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

ron määrärahalisäykset turvaavat Oikeusrekisterikeskuksen toiminnan. Olen tästä määrärahalisäyksestä erittäin tyytyväinen.

Samoin talousarvioesityksessä ja täydentävässä talousarvioesityksessä yhdenvertaisuusvaltuutetulle esitetyt yhteensä 400 000 euron määrärahalisäykset riittävät maasta poistamisen täytäntöönpanon valvonnan asianmukaiseen toteuttamiseen myös ensi vuonna.

Tuomioistuimissa merkittävin jutturuuhka on hallinto-oikeuksissa, joihin saapui lyhyessä ajassa huomattava määrä turvapaikkavalituksia. Hallinto-oikeuksille ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle ehdotetaan yhteensä 2,5 miljoonan euron lisämäärärahaa kuluvan vuoden tasoon nähden turvapaikanhakijoita koskevien valitusten ruuhkan purkamiseksi. Turvapaikka-asioihin on lisätty henkilöstöä, ja käsittelyajan odotetaan hallinto-oikeuksissa lyhentyvän ensi vuonna jo alle kuuden kuukauden. Myös turvapaikanhakijoiden oikeusapuun tarkoitetut määrärahat ovat ensi vuonna täysimääräisiä. Sekin asia on huolehdittu.

Oikeusministeriössä on valmisteltu tälle eduskunnalle annettavaksi esityksiä myös oikeudenkäyntimenettelyn kehittämiseksi. Tärkeä tulee olemaan esitys hallintolainkäyttöä koskevan lain kokonaisuudistukseksi. Tässä yhteydessä on tarkoitus säätää valituslupamenettely pääsäännöksi haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Syyttäjälaitos pystyy ensi vuoden rahoituksellaan pitämään nykyisen henkilöstömääränsä. Syyttäjälaitoksen juttumäärässä ei ole odotettavissa kasvua, mutta asioiden vaativuus taas on kasvanut voimakkaasti. Tämä näkyy erityisesti pitkäkestoisten eli yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrän kasvuna. Syyttäjälaitokselle ehdotetaan myös 400 000 euron lisärahoitusta terroristirikosten torjumiseksi ja rikosvastuun toteuttamiseksi näissä äärimmäisen vaikeissa tapauksissa. Tämä määräraha on enemmän kuin tarpeen näissä kysymyksissä. Syyttäjälaitoksen organisaatorakennetta esitetään myös uudistettavaksi kokonaisuutena tulevina vuosina uudella esityksellä.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintakyvyn turvaamiseen ja vankilaverkoston ylläpitoon tarkoitettu tasomuutos kasvaa 5,1 miljoonaa euroon kuluva vuoden 3,7 miljoonan euron tasosta. Vankiloissa ennaltaehkäistään väkivaltaista radikalisoitumista ja ääriliikkeiden toimintaa, mihin ehdotetaan lähes 400 000 euron lisärahoitusta Rikosseuraamuslaitokselle. Kävimme oikeuskomissaarin kanssa tutustumassa Vantaan vankilassa käytössä olevaan pilottihankkeeseen radikalisoitumisen ehkäisemiseksi, ja tarkoitus on vielä Ranskan oikeusministerin kanssa vierailla samassa paikassa. Vankiloissa tapahtuva radikalisoituminen on yksi keskeisimpiä terrorismin lähteitä, ja sen takia siihen täytyy myös puuttua voimakkaasti.

Avustuksiin rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille esitetään oikeusministeriön hallinnonalalle noin 4,9 miljoonaa euroa. Määrärahasta on tarkoitus kohdentaa noin 4 miljoonaa rikosuhripäivystyksen toimintaan ja noin 700 000 euroa erittäin tärkeään Nollalinja-puhelinpalveluun. Lisäksi avustettaisiin muita uhrien tukipalveluita tuottavia järjestöjä. Palveluissa panostetaan tukipalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden vahvistamiseen ja jatketaan ruotsinkielisten palveluiden kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Taloudellinen tilanne oikeusministeriön hallinnonalalla on haastava, kuten on jokaisella hallinnonalalla, mutta arviomme on se, että hallinnonalan taloudellinen asema on kestäväällä pohjalla myös vuonna 2018. Pitämällä huolta oikeudenhoidon kehittämistoimien ja käynnissä olevien muiden toimintaa uudistavien hankkeiden toteuttamisesta meillä on pitkällä tähtäyksellä mahdollisuudet myös parantaa kansalaisten oikeusturvaa nykyisestä. Kun katsoo kansainvälistä toimintaympäristöä, on yhä tärkeämpää huo-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

lehtia siitä, että Suomella on vahva profiili oikeusvaltiona ja että se voi jopa lujittua tulevina vuosina. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Nyt voidaan käydä debatti. Meillä on noin 15 minuuttia aikaa.

12.14 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia näistä esittelyistä, se oli todella painavaa ja hyvää tekstiä. Etenkin minua ilahdutti tässä lopussa, kun oikeusministeri totesi, että Rikosuhripäivystykselle ja muille tukijärjestöille rahoitus on 4,9 miljoonaa euroa. On välttämätöntä, että rikoksen uhri saa näitä palveluja, kun hän on joutunut vakavan rikoksen uhriksi. Sen lisäksi tämä kuvastaa sitä tilannetta, mitä hallitus haluaa, eli rikoksen uhri on siellä keskiössä. Häntä autetaan ja tuetaan, ja toki mielellään ennalta estetään rikoksia.

Ja toki se on hienoa, se on välttämätöntä, että hallintotuomioistuimet saavat lisärahoitusta, jotta ne saavat purettua sumaa näistä turvapaikanhakijoiden asioista. Näin sen pitää olla, ehdottomasti, ja se on kaikkien etu. Se on yhteiskunnan etu, mutta se on itse asiassa myös sen turvapaikanhakijan etu.

Se, mikä jäi tässä mietityttämään, ovat nämä yleiset tuomioistuimet. Miten ne uudistukset pystytään nyt viemään läpi, kun sinne nyt ei, ainakaan ymmärtääkseni, löytynyt lisärahoitusta laisinkaan? Aipa-hankkeet ja yleensäkin tämä uudistus — [Puhemies koputtaa] siellä on ruuhkautuneita tuomioistuinta, miten näiden kanssa käy?

12.15 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa tämän saamelaiskysymyksen esille. Nyt on poikkeuksellisen paljon menossa sillä saralla asioita, monia lainsäädäntöhankkeita: saamelaiskäräjälakia uudistetaan, pohjoismainen saamelaissopimus on pöydällä ja ILO-sopimus 169:n ratifiointi on meillä viime vaalikaudelta jäänyt tänne taloon sisälle. Sen verran annan kritiikkiä, että mielelläni olisin kyllä nähnyt, että tässä saamelaiskäräjälakia valmisteleavassa työryhmässä olisi ollut myös oppositio edustettuna. Nythän tämä työryhmä koostuu pelkästään hallituspuolueitten edustajista. Tämä on siinä määrin suuri kysymys meille Lapissa, miten tämä tullaan ratkaisemaan. No, tässä on kuitenkin parlamentaarinen ryhmä, olen siinä itsekin mukana, ja toivon kyllä ministeriltä apua edes siinä, että tämän parlamentaarisen työn voi kokea mielekkääksi eli että siellä voi todellisesti vaikuttaa näihin asioihin.

Toinen asia, minkä otan esille: Milloin valmistuu se Pohjois-Suomen vankilaverkkouudistus? Pelson osalta on huoli siitä, että sitä kutistetaan kutistamistaan. Taitaa olla 60 paikkaa enää, ja se tulee säilyttää [Puhemies koputtaa] 120-paikkaisena.

12.16 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kantavat huolta suomalaisten oikeusturvasta, siitä, että on mahdollisuus saada asia käsiteltyksi joutuisasti ja hyvin tuomioistuimessa. Sitä ei edistä se, että hallitus vähentää tuomioistuinten ja myös syyttäjälaitoksen resursseja. Vaikka hallinto-oikeuspuolelle lisätäänkin turvapaikkavalitusten käsittelyyn resursseja, niin täytyy ymmärtää se, että siellä on valtava jutturuuhka myös käräjäoikeuksissa ja hovioikeuksissa. Suomalaisen oikeusturvaa heikentää myös se, että valituslupajärjestelmä ei oikein noita pienimpiä juttuja päästä lävitse, ja sitten ovat nuo oikeudenkäyntimaksutkin tuossa hiljattain nousseet.

Mutta ennen kaikkea ihmisiä mietityttää usein suuret asianajokulut. Se on monelle kerrassaan oikeudenkäynnin este, jos maksaa kymppitonnin, 20 tonnia per oikeudenkäyntias-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

te. Tartuttuko te, oikeusministeri, perussuomalaisten ehdotukseen, että näitä lähdetään tutkimaan ja laskemaan?

12.17 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmaa talous pienentää verokertymää ja rapauttaa yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut, ja myös veroja kiertävät yritykset saavat epäreilua kilpailuetua. Olen pettynyt siihen, etteivät hallituspuolueiden jäsenet ole päätyneet lisäämään syyttäjille ja tuomioistuimille määrärahoja harmaan talouden torjuntaan, mikä on vihreiden vaihtoehtobudjetissa. Talousrikollisuuden torjunnassa keskeistä on viranomaisyhteistyö.

Arvoisa puhemies! Nostan esiin myös saamelaiskäräjät, joista edustaja Ojala-Niemelä esitti tärkeitä kysymyksiä. On hyvä, että hallitus on nyt lisännyt saamelaiskäräjien määrärahoja saamelaiskäräjälain toteuttamiseen ja muun muassa maanomistuskysymysten selvittämiseen. Mutta saamelaiskäräjien mukaan tarpeet ovat paljon suuremmat, ja tämä lisäyshän oli nyt kertaluonteinen. Kysynkin ministeriltä: Miten jatkossa turvaamme saamelaiskäräjien rahoituksen riittävällä tasolla? Kyseessä on EU-alueen ainoa alkuperäiskansa, jonka oikeuksista meidän on täällä pidettävä vahvasti huolta.

12.19 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Häkkinen, en tässä halua palata enää käräjäoikeuskäihinään, kovaan keskusteluun ja kädenvääntöön. Se on mennyt taikka menossa siihen asentoon kuin se menee teidän päätöksellänne. Mutta sen sijaan tähän liittyen haluan kysyä teidän ministeriönne liepeiltä tulleet tietojen taikka huhujen perusteella, miten on käymässä ulosottotoiminnan toimipisteverkon osalta, kun puhe on sellainen, että siinäkin tapahtuisi aikamoista karsimista. Kuten hyvin ymmärrätte, herra ministeri, se koskettaa seutukaupunkeja aika voimakkaasti, kuten käräjäoikeusjuttukin kosketti. Senpä takia kysyn: Missä vaiheessa asia on? Minkälaisia suunnitelmia on olemassa? Mikä on päätöksentekoaikataulu?

12.19 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiintoista on, että lakivaliokunnassa on ollut suuri yhteinen huoli siitä, että yleisten tuomioistuinten rahoitus-tilanne on pitkään ollut huono, eikä näytä siltä, että siihen kiinnitetään riittävällä vakavuudella huomiota myöskään oikeusministeriössä. Olemme ehkä hieman ymmällämme siitä, että virkamiehet eivät kokeneet näitä huolia samalla tavalla vakaviksi kuin me. Se on kuitenkin se perusta sekä harmaan talouden torjunnalle että muutenkin koko järjestelmälle, että myöskin oikeuslaitos toimii riittävän tehokkaasti. Esimerkiksi Helsingin käräjäoikeus on kovasti ruuhkautunut. Suuruus ei välttämättä aina pelasta kustannuksista. Täällä tapaukset voivat olla hyvin monimutkaisia.

Mutta haluaisin vähän edeltävien puhujien kanssa samalla tavalla nostaa esille saamelaiskäräjät. Saamelaiskäräjillä on lakisääteisiä tehtäviä.

De medverkar i cirka 90 arbetsgrupper och har årligen gett 70—90 olika förslag, till exempel lagförslag. Hur ska de kunna sköta sina lagstadgade uppgifter [Puhemies koputtaa] om de inte får verksamhetsbidrag för det? Skulle ministeriet kunna tänka sig att göra en utredning och jämföra till exempel... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.21 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin muutama asiaan tässä kiinnittänyt huomiota. Alueelliseen oikeusturvaan ja kielellisiin

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

oikeuksiin puututtiin hetki sitten, kun käräjäoikeusuudistus hyväksyttiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuonna 2019 pitäisi tapahtua tämä istuinten vähentäminen, mutta kuitenkin tässä vuonna 2018 ei ole ollenkaan huomioitu tätä muutosrahaa, mitä tällainen valtava muutos ja siihen valmistautuminen edellyttävät. Onko tämä vahingossa jäänyt huomiotta oikeusministeriössä, kun näitä rahoja ei ole tänne huomioitu?

Yksi tämän vuoden keskeisistä tavoitteista oli 90-luvun laman orja- ja velkavankeuteen joutuneiden henkilöiden tilanteiden parantaminen. Vuoden alussa oli vahva tahtotila, että jotain tapahtuisi tällä alueella. Mitään ei ole tapahtunut. Onko tämäkin jäänyt nyt unhoon?

12.22 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että Oikeusrekisterikeskuksen toimintaa turvataan tällä lisämäärärahalla ja myöskin väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ääriliikkeiden toiminnan tunnistamista vankiloissa.

Kiitos ministerille myöskin siitä, että heti syksyllä laitoitte Pohjois-Suomen vankilatilanteen selvitykseen. Sen määräaika on nyt jatkettu tammikuun puoleenväliin. Olisin siitä kysynyt, samaten kuin edustaja Ojala-Niemelä, mikä on sen tilanne ja saadaanko sitä ratkaisua sitten alkuvuoden osalta. Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että Pohjois-Suomen vankilatilanteen turvaamisen ratkaisut tai muutkaan vankilaperuskorjausratkaisut eivät saa tavallaan vaarantaa toisia alueellisia ratkaisuja.

Sitten vielä yleisesti ottaen ministerille kiitoksia siitä, että te olette paneutunut tähän toimialaan ja nostanut esille näitä oikeusvaltio- ja oikeusturva-asioita.

12.23 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusturva on tietysti ykkösasia, ja siitä pitää kantaa huolta.

Tähän Aipa-kysymykseen liittyen totean, että valiokunta kyllä kiinnitti huomiota, että on valitettavaa, että kun sen piti valmistua ensi vuonna, niin se meneekin vuodelle 21, [Eduskunnasta: Taas!] ja se on kyllä valitettavaa. Ministeri voi varmaan kommentoida, miksi näin käy.

Kunnanjohtajat tuolta maakunnista ovat huolissaan asioiden venymisestä hallinto-oikeuksissa. Muun muassa nyt, kun on taloudellinen nousu, pitäisi saada hankkeita eteenpäin, ja valitukset viivyttävät hyviäkin työpaikkojen ja yritysten hankkeita muun muassa.

Sitten kysyisin vielä, että kun vuonna 19 on eduskuntavaalit ja Euroopan parlamentin vaalit näillä näkymin erillään muutaman viikon välein, niin onko ministeriössä mietitty, voitaisiinko ne kuitenkin järjestää yhdessä ja näin säästää rahojakin noin viitisentoista miljoonaa.

12.24 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että olemme saaneet lisärahaa terrorismirikosten torjumiseen sekä radikalisoitumisen ehkäisemiseen vankiloissa sekä tietysti myöskin Rikosuhripäivystykseen.

Kiinnitän huomiota kuitenkin samaan asiaan kuin edustaja Tavio täällä aikaisemmin elikkä siihen tavallisen ihmisen mahdollisuuteen saada oikeutta Suomessa. Erityisesti olen huolestunut siitä, että tuomioistuimet ovat edelleen ruuhkautuneita, mutta myöskin siitä, että varsinkin keskituloisen on hyvin vaikea saada oikeutta, koska ne kulut muodostuvat todella suuriksi, puhutaan kymmenistä tuhansista euroista. Rikkailla on siihen varaa, ja sitten taas aivan köyhät, pienituloiset saavat oikeusapua maksutta, mutta väliinputoajaksi jää ihan tavallinen ihminen, joka elää omalla palkallaan ja yrittää selviytyä. Olisin kysynyt mi-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

nisteriltä: onko meille tulossa joitakin uudistuksia esimerkiksi sen suhteen, että voisimme näitä sopimiskäytäntöjä parantaa, että asiat eivät edes menisi sinne tuomioistuimiin?

Puhemies Maria Lohela: Vielä ennen ministeriä edustajat Parviainen ja Hoskonen.

12.25 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön toimialalta minäkin puuttuisin harmaan talouden torjuntaan, josta edustaja Karimäkikin jo puhui. Ymmärrän, että pikavoittoja ei ole saatavissa ja harmaan talouden ja verovälttelyn torjunta on käsityötä, jota täytyy tehdä poikkihallinnollisesti. Kysyisin, ministeri Häkkänen, teiltä analyyttistä näkemystänne siitä, miten näette, että hallintorajat ylittävä yhteistyö tällä hetkellä toteutuu tässä kysymyksessä, ja olisiko meidän mahdollista tehdä tästä salista käsin jotain sellaista, että voisimme sitä vielä entisestään tehostaa.

Toisena yleishuomiona täällä mainittiin turvapaikkahakemusten valituksiin liittyvät käsittelyt ja niiden resursointi, mikä on mielestäni aivan oikein. Hakemukset täytyy käsitellä oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti ja mahdollisimman nopeasti. Se on kaikkien etu. Kummeksun vähän sitä, jos taas kerran asetetaan turvapaikanhakijat ja muut vastakkain, koska täytyyhän meidän kuitenkin oikeusvaltioperiaatetta Suomessa noudattaa.

12.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kauma omassa puheenvuorossaan hyvin nosti esille kalliiden oikeusprosessien kustannukset, jotka ovat käytännössä aiheuttaneet sen, että hyvin monella ihmisellä ei ole mahdollisuutta hakea oikeutta, vaikka kuinka paljon vääryyttä olisi omasta mielestään kärsinyt tässä maassa. Ajattelin kysyä oikeusministeriltä, kun muistamani mukaan teillä oli joku hanke tai tutkimus vireillä siitä, miten saataisiin näitä ylikalliita oikeudenkäyntikuluja alas päin. Monessa selvässä tapauksessahan käy niin, että asianajajat omaa työtä arvokkaasti tehdessään tietenkin pyrkivät hovioikeuteen valittamaan kaikissa mahdollisissa tapauksissa. Se nostaa armotta kustannuksia ja se aiheuttaa sitten tämän ongelman, minkä muun muassa edustaja Kauma puheenvuorossaan sanoi. Onko tähän asiaan tulossa jotakin tarkempaa tietoa tai peräti muutoksia?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Strand.

12.27 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Yli-velkaantuminen on iso ongelma, ja noin 400 000 suomalaisella on jo maksuhäiriömerkintöjä. Omaan oikeustajuuni ei mahdu se, että monta kertaa nämä merkinnät jäävät myös roikkumaan vuosiksi, vaikka itse velka olisi suoritettu. Tästä ollaan puhuttu aikaisemminkin ministerin kanssa, ja olisi kiva kuulla, jos tässä on jotain edistystä tapahtunut.

Myös positiivisesta luottorekisteristä on puhuttu. Onko siihen liittyen jotain uutta?

Järjestin itse tuossa jonkin aikaa sitten keskustelutilaisuuden yhdessä OK Perinnän kanssa, jossa olivat myös Takuusäätiö, Finanssivalvonta, Kuluttajaliitto, Suomen Asiakastieto, yrittäjiä ja eri rahoitusalan toimijoita. Myös maksamisen metodit muuttuvat.

Vi har olika nya typer av betalningslösningar och sätt som gör att det kanske också är svårt för i synnerhet unga människor att riktigt hålla koll på hur mycket pengar man spenderar.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Elikkä uusiin maksuvälineisiin ja maksuhäiriömerkintäjärjestelmän uudistamiseen olisi hienoa saada ministerin kommentti. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Häkkänen, 3 minuuttia.

12.28 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Tuli niin paljon kysymyksiä, että yritetään nopeasti vastata mahdollisimman moneen.

Lakivaliokunnan puheenjohtaja Kari Tolvaselta hyvä kysymys ehkä tällaiseen yleiseen periaatteelliseenkin linjaan, uhrin aseman korostamiseen. Suomessa kriminaalipolitiikassa oli vuosikymmeniä ja on ollut ehkä jopa näihin päiviin asti vähän traditiona se, että korostetaan sitä, mitä kenties tapahtuu valtiovallan ja rikoksentekijän välillä, mutta nyt on painopiste ja huomio siirtynyt yhä enemmän myös siihen, miten uhrin asemaa voidaan parantaa. Tämä tarkastelunäkökulma tulee olemaan päällimmäisenä myös siinä tilanteessa, kun rangaistusasteikkojen koventamista mietitään. Siinä mietitään ensisijaisesti sitä, miten uhri näkee vaikkapa vakavan väkivallanteon uhrin näkökulmasta, ei niin, kuinka me näemme sen tekijän näkökulmasta.

Pohjois-Suomen vankilaselvitys. Laitoin siihen selvitykseen lisää määräaikaa sen takia, että siinä pitää tehdä myös kunnolliset aluetalousvaikutusarviot ja henkilöstövaikutusarviot. Niitä ei siinä alkuperäisessä selvityksessä olisi kunnolla muuten ollut, joten siihen piti ottaa pari kuukautta lisää aikaa, ja tammikuun puolivälissä valmistuu. Siinä on vaihtoehtona nyt sitten se, että tehdään Ouluun yksi uusi iso tai sitten kaksi vähän pienempää erillistä uutta rakennusta Vaalaan ja Ouluun. En ole aidosti asiasta vielä kantaa lyönyt lukkoon, vaan sen huolellisen analyysin pohjalta katsotaan. Sen tiedän jo, että määrärahapaine — koska tässä tehdään ratkaisua useammaksi kymmeneksi vuodeksi — kehikko seuraavan kymmenen, viidentoista vuoden ajalle on äärimmäisen tiukka. Eli joudutaan tekemään taroituksenmukaisesti hyvä ratkaisu mutta sitten toisaalta katsomaan määrärahapuolta aika tiukkaan.

Oikeudenkäyntikulujen osalta meillä on käynnissä ministeriössä arviointi, mitä siinä voitaisiin tehdä. Se on haasteellinen erityisesti keskituloisten kannalta, ketkä eivät välttämättä saa suoraan oikeusapupäätöstä, jos vastapuolen kulurakenne alkaa muodostumaan hyvin suureksi.

Saamelaiskysymyksen osalta minä haluaisin antaa työrauhan nyt näille työryhmille. Pidetään vähän kädetkin ristissä, että nyt onnistuttaisiin siinä asiassa. Se on ollut hyvin herkkä ja kipeä kysymys, saamelaisasioitten kokonaisuus, joten annetaan nyt työrauha sille työlle.

Ulosoton rakenneuudistuksessa tuodaan keväällä esitys eduskuntaan. Siitä asiasta ei ole yksityiskohtia mitenkään linjattu vielä. Valtakunnanvouti on vähän tehnyt pohjaesityksiä tästä toimipaikkaverkostosta, mutta poliittisella puolella siitä asiasta ei ole vielä keskustelua.

Harmaan talouden osalta: Vaikka ei ole erikseen merkitty joitain määrärahoja, se ei tarkoita sitä, etteivätkö syyttäjät ja tuomioistuimet aivan normaalisti hoida harmaan talouden torjuntaa omassa työssään. Sitä hoidetaan joka päivä. Ja yhteistyötä, mistä edustaja Parviainen kysyi, tehdään poliisin kanssa jatkuvasti esitutkinnan vaiheissa ja sitten tietysti todisteiden esittämisessä tuolla tuomioistuimessa.

Vaalien yhdistämisen osalta: tässä minulla olisi henkilökohtaisesti näkemys tähän asiaan, mutta jätetään se nyt ajan puutteen vuoksi sanomatta. [Välihuutoja — Naurua]

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Ylivelkaantumisen osalta alkuvuodesta tuodaan esille kokonaisuus, jossa on positiivinen luottorekisteri, yrittäjän henkilökohtaiseen kurssiin liittyvää kokonaisuutta, pikavippejä ja monta muuta asiaa. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Päätöksen käsittely keskeytettiin.

Puhemies Maria Lohela: Tämä täysistunto keskeytetään kansliatoimikunnan ja eduskuntaryhmien kokousten ajaksi.

2.3. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Pääluokka poistettiin päiväjärjestyksestä.

3. Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan tänään kello 12.30 keskeytynyttä täysistuntoa. Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

3.1. Suullinen kysymys kansalaisten yksinäisyydestä (Tuula Haatainen sd)

Suullinen kysymys SKT 201/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haatainen.

Keskustelu

16.03 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Olemme täällä eduskunnassa puhuneet paljon muun muassa eriarvoistumisesta, tasa-arvosta ja hallituksen työttömiin kohdistamista leikkauksista. Tunnelma ja keskustelu on ollut välillä varsin kiihkeää. Näinhän se tässä vaiheessa vuotta eduskunnassa tahtoo olla. Mutta reilun viikon kuluttua koittaa jouluku. Se on monessa perheessä odotettu juhla ja iloinen perhetapahtuma. Jouluku voi olla myös joillekin aavistuksen ahdistava ja yksinäisyydestä muistuttava juhlapyhä. Tämä meidän kaikkien on hyvä tiedostaa ja tutkia sitä myös sydämessämme.

Arvoisa pääministerin sijainen, onko hallituksessa keskusteltu kansalaisten yksinäisyyden aiheuttamasta ahdistuksesta? Mitä me kaikki voisimme tehdä, että jokainen suomalainen voisi kokea olevansa arvokas ja tarpeellinen?

16.04 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Nimittäin me hyvin paljon otamme, kun puhumme sisäisestä turvallisuudesta, ja esimerkiksi sisäisen turvallisuuden strategiassa olemme ottaneet tämän asian esil-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

le, koska jos ihminen kokee turvattomuutta, niin se on yksi asia. Yleensä turvallisuus on ihmisen perustarve, ja sillä monta kertaa pärjää, jos on turvallinen olo ja tunne. Mutta yksinäisyys saattaa viedä nimenomaan sitä turvallisuudentunnetta.

Tämä on monesta syystä meille todella tärkeä. Hallitusohjelmassa on muun muassa yksin elävien henkilöitten toimeentulo ja taloudellinen toimeentulo otettu yhdeksi painopistealueeksi. Tästä voi ministeri Saarikko kertoa lisää. Eri ministeriöt ovat kiinnittäneet tähän huomiota. Mutta kyllä se on yksi tällaisen sisäisen turvallisuudenkin painopistealue. Yksinäisyydessä on tietysti se hyvä puoli, että me emme voi lähteä — siis hyvä puoli on siinä, että me emme voi lähteä — siitä, että se on viranomaisten tehtävä yksin, vaan sinä ja minä voimme siihen lähimmäisinä auttaa.

16.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean pääministerin sijaisen, ministeri Risikon puheenvuoroa jatkaakseni siltä osin, että meillä hallitusohjelmassa päädyttiin ottamaan sosiaali- ja terveystalouden ja hyvinvointikysymysten painopisteeksi lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma mutta yhtäläisesti kirjasimme hallituksen tehtäväksi selvittää yksin elävien asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Näitä väestöryhmiä ei pidä asettaa toisiaan vastaan mutta todeta, että Suomessa on yli miljoona ihmistä, joiden kotitalous on yhden hengen kotitalous. Miksi nostamme tämän esiin? Yksinäisyys ja yksin eläminen eivät aina ole samaa tarkoittavia sanoja. Ne saattavat olla, mutta yhdessäkin joku voi kokea itsensä hyvin yksinäiseksi. Se on kuitenkin selvää, että yksineläjä on suuremmissa riskivyöhykkeessä. Mutta myös taloudellinen toimeentulo on yksi tekijä ja seikka, jonka vuoksi voi eristäytyä yhteisöstä, kun taloudellinen toimeentulo ei anna myöten vaikkapa osallistua erilaisiin tilaisuuksiin, [Puhemies koputtaa] joissa toisten ihmisten kanssa voisi viettää yhdessä aikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä kysymyksestä lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.07 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleisradio kertoi tällä viikolla, että todennäköisesti monet vähävaraisille suunnatut joulukeräykset tänä vuonna tekevät ennätyksensä, sillä auttaminen kasvaa vuosi vuodelta.

Minua kosketi kovasti tällä viikolla uutinen, jossa kerrottiin, miten seitsemänvuotias lapsi halusi antaa tuntemattomalle ikätoverilleen lelun lahjaksi. Tämä vahvistaa sen, että suomalaisuuteen kuuluu vahva halu auttaa heikompia ja köyhempiä, ja tämä on mielestäni arvokas asia. Kuitenkin meidän päättäjien on hyvä pitää mielessä, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pitää huolen siitä, että jokaiselle turvataan säällinen ja hyvä elämä. Arvoisa pääministerin sijainen, miten te näette, pitääkö suomalaista hyvinvointivaltiota jatkossa vahvistaa?

16.08 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otatte erittäin tärkeän kysymyksen esille. Hyvinvointiyhteiskuntana, joka Suomi on, sellaisena se pitää meidän pitääkin. Siihen liittyy turvallisuus, siihen liittyy turvaverkko, sosiaaliturva tilanteessa, jossa elämässä sattuu. Meille jokaiselle sattuu elämässä tilanteita, jolloin me tarvitsemme toisten apua, joskus me tarvitsemme viranomaisten apua. Siitä syystä Suo-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

messa on luotu myöskin viranomaisverkko mutta myös sosiaaliturvaverkko, ja sitä meidän pitää vahvistaa. Sillä me myös varmistamme, että eriarvoisuus ei lisäännä. Eriarvoisuus on pahinta, mitä yhteiskunnassa voi tapahtua. Siihen me pyrimme nyt muun muassa hallituksessa, että näin ei tapahtuisi, työllisyyden lisäämisellä, talouden ylläpitämisellä mutta myöskin sosiaaliturvaa uudistamalla, perhevapaita uudistamalla, koulutusta vahvistamalla ja hyvin monin eri tavoin myös turvallisuutta vahvistamalla.

16.09 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös eriarvoistuminen palveluissa on lisääntynyt. Eri puolilta Suomea on tullut viestiä esimerkiksi siitä, että vanhuspalvelujen määrä ja laatu vaihtelevat liian paljon. Monet paljon apua tarvitsevat ikäihmisemme tarvitsisivat puolestapuhujaa tällä hetkellä. Toisaalta ikäihmiset kokevat, ettei heidän äänensä aina kuulu yhteiskunnassa riittävästi.

Ministeri Saarikko, viime kaudella kansanedustajana toimiessanne toitte kiitettävästi esille vanhusasiavaltuutetun toimen perustamisen tarpeellisuutta ikäihmisten äänen esille tuomiseksi. Miten nyt ministerinä ollessanne olette ajatellut edetä tämän tärkeän asian suhteen?

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten ikäihmisten kannalta kaikkein merkittävin turva on viime hallituskaudella valmisteltu vanhuspalvelulaki, jonka peruslinjauksille koko eduskunta antoi tukensa, että ikäihmisten turvaksi, hoidoksi, hoivaksi ja myöskin yhteiskunnan osallisuuden vahvistamiseksi luotiin oma lainsäädäntönsä. Yksi osa äänen kuulumista on vanhusneuvostot, joita on liki jokaisessa kunnassa ja jotka jatkossa myös tulevaisuudessa maakunnissa, sote-palveluista vastaavina, on tarkoitus virittää toimintaan.

Tunnistan kannanoton, johon edustaja viittaa. Toistaiseksi minulla ei ole ollut mahdollisuutta tuota asiaa edistää. Samalla ehkä noista vuosista viisastuneena rohkenen sanoa, että ehkä valtuutetun tehtävän luominen yhteiskuntaan ei ole paras vastaus siihen, mistä sosiaalidemokraattien kysymys lähti: yksinäisyyden torjuntaan, ikäihmisten aseman kohenemiseen. [Puhemies koputtaa] Meidän pitää lähteä siitä, että lainsäädäntö on riittävän yksiselitteinen ilman, että kantelumenettelyllä voitaisiin asioita ratkoa.

16.11 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä keskustelunaihe joulun lähestyessä, ja varmaan on niin, että raha ei voi korvata ystävää. Oikeastaan toivoisin näin joulun lähestyessä, että jokainen kansanedustaja ja ministeri voisi täällä ääneen todistaa, että pitää muistaa soittaa omaisille, läheisille, ehkä jollekin tuttavalle ja kysyä, mitä heille kuuluu.

On tietysti erittäin huolestuttavaa, että monet elävät lahjoitusvarojen varassa, kuten haavevat ruokaa jatkuvasti leipäjonoista, joista me olemme täällä keskustelleet. Samaten näin tämän saman ohjelman, jossa lapsi kävi vanhemman kanssa valitsemassa lahjan. Se on tietysti hyvää kasvatusta ja esimerkillistä toimintaa ja kannustaa auttamaan muita. Mutta esimerkiksi indeksileikkauksiin liittyen: voisiko nyt joululahjaksi luvata, että tälle asialle tehdään jotakin? Vaikka sille tehtäisiin jotain myöhemmin, niin se yksinäisen ihmisen heikko rahatilanne ei kyllä odota itseään.

16.12 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Meri otti erittäin tärkeän asian esille juuri siitä, että me voimme jokainen tehdä

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

sen eteen työtä, että aina ei ajatella näin, että sitä välittämistä voi ulkoistaa. Me olemme hyvin paljon kiinnittäneet huomiota ministeriössä mutta myöskin koko ministeriryhmissä syrjäytymiseen ja siihen, miten tärkeätä on, että jokaisella nuorella olisi vähintään yksi luotettava aikuinen. Se toisi myöskin sitä turvallisuutta.

Kiinnititte huomiota indeksileikkauksiin. Ne ovat osa meidän taloudenpitoamme, osa tätä taloussuunnitelmaa, koska myöskin vahva talous tuo turvallisuutta. Pitkässä juoksussa nimenomaan sillä, että me pystymme pitämään talouden kurissa, me pystymme pitämään Suomen hyvinvointiyhteiskuntana. Tämä on osa juuri sitä isompaa kokonaisuutta. Vaikka ne pienet leikkaukset ja vähennykset, totta kai, vaikuttavat varmasti ihmisten elämään — me emme vähättele sitä — niin jos me saamme työpaikkoja, se on parasta sosiaaliturvaa ja me voimme sillä kustantaa tätä hyvinvointiyhteiskuntaa [Puhemies koputtaa] myös tulevaisuudessa.

16.13 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kyllä pääsääntöisesti niin, että suomalainen kansalainen, ihminen on hyväntahtoinen ja haluaa auttaa heikommassa asemassa olevaa. Se on hienoa kuulla tässäkin salissa, että näin on. Mutta olisin halunnut kysyä vastuuministeriltä, mitä te lainsäädännön tuottajina tänne eduskuntaan voisitte tehdä, kun meillä on kunnissa vammaispalveluita ja monessa kohtaa kunnissa on omia säädöksiä siitä, että jos hoivan tuottaja on kolme päivää sairaana, niin kuntaan ei voidakaan palkata tälle sijaista ja vammaispalvelut jäävät sen takia saamatta niiltä, jotka niitä palveluja tarvitsevat. Kysyn ministeriltä: olemmeko tekemässä jotain sellaista, mikä todellakin pitäisi ihmiset tasa-arvoisessa asemassa niin, että hoivan saajan ja hoivan tuottajan välinen yhteys ei katkea siihen, jos se ihminen, joka tarjoaa turvaa ja hoivaa tälle vammaiselle ihmiselle, on sairaana? Mielestäni pitäisi olla niin, että jokainen suomalainen, joka on kotihoivan tarpeessa, voi sen saada. Kysyn ministeriltä: mitä te teette?

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan esiin ottama tilanne on varmasti arkitodellisuutta, joka ei saisi olla totta. Lainsäätäjänä niin hallitus kuin eduskunta yhdessä voivat asettaa lain raamit sille, johon kukin palveluita tarvitseva voi kotikunnassaan nojata: tähän olen oikeutettu, tämä minulle kuuluu, tähän kunta on velvoitettu minulle palvelut toteuttamaan. Ja ilman muuta — ottamatta kantaa yksittäistapaukseen, jota en tunne ja jonka mainitsette kenties tämänkin esimerkin taustalla — on selvää, että eivät vammaisen tai ikäihmisen, joka palveluita tarvitsee, huolet ja murheet, arkiset tarpeet katso sitä, mikä tilanne palveluntuottajalla on. Joten kysymys on siltä osin vähän vaikea, että meidän tehtävämme on huolehtia lainsäädännöstä ja toisaalta kuntien valtionosuusjärjestelmän kautta, jossa tämä hallitus on pitänyt hyvän tason yllä, tuoda kunnille reunaehdot talouteen niin, että palvelut voidaan toteuttaa. [Puhemies koputtaa] Jos kuntapäättäjä ei toimi näin, tilanne on erittäin ongelmallinen.

16.16 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sellaisten lasten ja nuorten määrä, joilla ei ole yhtään ystävää, on kasvanut. Yksikin tällainen lapsi ja nuori on aivan liikaa. Hyvä harrastus suojaa lasta, antaa mielekästä tekemistä ja antaa myös ystävien yhteisön. Toisaalta harrastukset ovat todella kalliita ja perheiden vähävaraisuus on lisääntynyt. Myös hallituksen leikkaukset perusturvaan ja indekseihin ovat aiheuttaneet lisäköyhtymistä. Vähävaraisten perheen lapsilla ei monasti ole mahdollisuuksia harrastaa. Kysynkin nyt hallitukselta ja vastaavalta ministeriltä: mitä te teette tämän lasten osallisuus-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

den parantamiseksi? Mitä te teette, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus harrastaa jotakin mielekästä harrastusta?

16.17 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin tärkeä, ja hallitus on tässä myös ollut toimekkas. Tämä ongelma on tosiaan pitkään ollut tiedossa, ja olemme ryhtyneet useisiin eri toimenpiteisiin. Mainitsen ensimmäisenä nyt jo käynnistämäni selvityksen siitä, että haluan luoda harrastuspassin, jonka kautta jokainen nuori saa mahdollisuuden, esimerkiksi kännykkäapplikaation kautta, harrastaa varallisuudesta riippumatta ja tutustua eri harrastuksiin. Lisäksi hallitus on tehnyt harrastustakuun, jossa kuntien kanssa yhteistyössä tätä takuuta viedään eteenpäin niin, että nuoret saavat mahdollisimman paljon harrastusmahdollisuuksia. Samoin matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia halutaan rakentaa koulujen yhteyteen. Eli monenlaisia toimenpiteitä tässä hyvin tärkeässä kysymyksessä on käynnissä.

16.18 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Karimäki kysyi nuorten tilanteesta. NEET-nuorten eli nuorten, jotka eivät ole koulutuksessa tai työelämässä, osuus on Suomessa huomattavan iso, se on yli kaksinkertainen verrattuna muihin Pohjoismaihin.

Äsken saimme myöskin kuulla, että pojat pärjäävät tyttöjä huonommin koulussa, ja kun tähän vielä yhdistää tulevat pääsykoeuudistukset, jotka entistä enemmän painottavat nimenomaan koulumenestystä, niin on syytä olla huolissaan. Kysyn ministeri Grahn-Laasoselta: mitä voisimme tehdä kouluissa, mitä te voisitte tehdä, jotta menestyserot tyttöjen ja poikien välillä pienenisivät?

Ärade talman! Jag frågar minister Grahn-Laasonen: Vad kunde man göra i skolan för att minska på skillnaderna i skolframgång mellan flickor och pojkar?

16.19 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erot tyttöjen ja poikien oppimistuloksissa ovat olleet pitkään esillä ollut kysymys, ja tällä hetkellä asiantuntijat työskentelevät tämän aiheen parissa, ja siitä on tarkoitus maaliskuussa myöskin saada lisää tutkimustietoa ja sitä kautta myöskin toimenpiteitä, joita jo viedään käytäntöön uusien opetussuunnitelmien myötä.

Kysymys lähti liikkeelle yksinäisyydestä, ja pidän tärkeänä sitä, että tämä keskustelu laajeni myöskin lapsiin ja nuoriin. Se perusasiahan on siinä se, että jo kouluissa, ja tietenkin kotona myöskin, meidän tärkeä tehtävämme on lapsille ja nuorille opettaa kykyä asettua toisen ihmisen asemaan, kykyä empatiaan, kykyä toimia ryhmässä ja ottaa leikkiin ja kaverisuhteisiin ja harrastuksiin kaikki mukaan. [Puhemies koputtaa] Koulujen toimintakulttuuria kehittämällä voimme tässä edetä, mutta se tärkeä asia on se, että tunnistetaan, että yksinäisyys on yksi kiusaamisen muoto ja siihen pitää aina puuttua kaikissa tilanteissa kaikkien aikuisten niin kotona kuin kouluissakin, jotta [Puhemies koputtaa] jokaisen lapsen ja nuoren olisi hyvä olla.

16.20 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotutkimusverkosto on toteuttanut ainutlaatuisen tutkimuksen työn, koulutuksen ja harjoittelupaikan ulkopuolella olevista 15—29-vuotiaista nuorista. Tästä julkaistiin viime viikolla tämä tutkimus, ja edustaja Kaikkosen kanssa myöskin olimme siellä kuuntelemaan näitä kom-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

mentteja. Keskeisin syy syrjäytymiseen oli näiden nuorten mielestä nimenomaan ystävien puute. Vaikka tyytyväisyydessä elämään työn ja koulutuksen osuus ja rooli oli merkittävä, nimenomaan ystävien puute oli keskeisin syy syrjäytymiseen. Nuorten itsensä mielestä tämä syrjäytyminen on ennen kaikkea ulosjäämistä sosiaalisesta elämästä. Kysynkin nyt hallitukselta: onko meillä tilanne, jossa meidän ei enää pidä puhua syrjäytyneistä nuorista vaan meillä on tavallaan kyse siitä, että me olemme syrjäyttäneet nuoria, [Puhemies koputtaa] syrjäyttäneet pois sosiaalisesta elämästä ja yhteisöstä, joka on tosi tärkeä osa jokaisen ihmisen elämää?

16.21 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä tärkeästä kysymyksestä ja huomiosta ja tästä havainnosta, että yksinäisyys nousee entistä enemmän keskusteluun ja se tunnistetaan selkeästi riskitekijäksi ja asiaksi, jolle voimme tehdä jotain. Tämä liittyy juuri edellisessä vastauksessa esille nostamani kulttuuriin, jossa huolehdittaisiin, että kukaan ei jäisi ryhmän ulkopuolelle eikä jäisi yksin, ja siihen voimme vaikuttaa kouluyhteisöissä ja voimme vaikuttaa harrastuksissa. Sen lisäksi meillä on hyviä olemassa olevia käytäntöjä, joita levitetään, Kiva Koulu on yksi esimerkki, ja sitä kehitetään edelleen. Yksinäisyys saa myös siinä mielessä uusia muotoja, että kun elämme entistä digitaalisemmassa maailmassa, niin se myöskin jollain tavalla myös ruokkii sitä yksin tekemisen kulttuuria, toki myös toiseen suuntaan. [Puhemies koputtaa] Mutta on tärkeää tunnistaa se, että näissä kaikissa ilmiöissä, myös esimerkiksi vaikkapa sosiaalisen median ja muun nettimaailman ilmiöissä, on riskitekijöitä, joihin meidän pitää löytää toimintamalleja, jotta lapset ja nuoret saavat tukea aikuisilta ja oppivat elämään ja toimimaan niin, että on kykyä [Puhemies koputtaa] asettua toisen asemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä hallituksen aitiosta ministeri Soini.

16.22 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on äärimmäisen tärkeä asia, koska on pystytty osoittamaan ja seuraamaan, että nimenomaan syrjäytetyt, syrjään sysätyt nuoret ovat alttiita kaiken maailman radikalismille, radikalismien aivopesulle, tällaiselle toiminnalle, jossa ääriajattelulla tuodaan ihmisten elämään valheellista merkitystä.

Olenkin aloittanut koulukiertueen Suomen kouluissa, olen käynyt jo Tikkurilassa, Pohjois-Tapiolassa, menen ensi viikolla Maunulaan, ja kysyntä on käytännössä rajatonta, ja on äärimmäisen tärkeätä, että koulussa kerrotaan koululaisille, että ääriajattelu, uskonnollinen, poliittinen tai väkivallalla perusteltu, on väärin yksiselitteisesti. Tämä on hyvin tärkeä asia, ja tässä pitää toimia kaikkien yhdessä: koulun, päättäjien, kansalaisjärjestöjen, [Puhemies koputtaa] kaikkien.

16.23 Tarja Filatov (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ystävyys ei ole trendi, eikä se seuraa muotia, eikä siitä saa korkoa, mutta silti se on elämän paras sijoitus. Usein ystäviä löytää vapaaehtoistoiminnan piiristä, ja nyt esimerkiksi sosiaali- ja terveysjärjestelmän uudistuksessa on ollut iso huoli siitä, että monen vapaaehtoisjärjestön tuki-, avustus- ja toimintamahdollisuus kapenee. [Oikealta: Kuinka niin?] Kysyisinkin, miten hallitus aikoo turvata sen, että esimerkiksi potilasjärjestöjen ja muiden tärkeää vapaaehtoistyötä tekevien järjestöjen toimintamahdollisuudet ja resurssit ovat riittävät.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

16.24 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on erinomaista, että tämän keskustelun lopuksi yksi tärkeimmistä kansalaisyhteiskunnan ja jokaisen ihmisen arjen ja hyvän elämän vahvistamisen takeista, kansalaisjärjestöt, nousi myös esiin. Aika ei ole niiden suhteen erityisen huono, vaikka kysymyksestä niin voisi päätellä. Juuri parhaillaan on käsissämme tieto, että kolmannen sektorin sosiaali- ja terveysjärjestöt saavat historiallisen suuren rahapotin veikkausvoittovaroista. Mutta on aivan selvää, että sosiaali- ja terveystuudistus asettaa myös järjestöt uudenlaiseen asemaan sosiaali- ja terveyspalveluiden virallisen ja julkisen järjestelmän kumppaneina. Olen ajatellut virittää ajatusta siitä, olisiko syytä käydä aivan erikseen läpi, mikä niiden rooli kokonaisuudessa, tässä isossa uudistuksessa on — osa järjestöistä on palveluntuottajia, osa tuo vertaistukea vaikkapa potilasjärjestöjen kautta — ja tunnistan, että siinä on vielä hahmottumattomia kohtia.

Ja viimeimmäksi haluan todeta [Puhemies koputtaa] kiitoksen monelle näille kansalaisjärjestöille [Puhemies koputtaa] alkuperäiseen kysymykseen, joulun, liittyen. Moni tarjoaa myös tuen ja turvan [Puhemies koputtaa] juuri joulunpyhinä yksinäisille.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys lähiopetuksesta ammatillisessa koulutuksessa (Pekka Haavisto vihr)

Suullinen kysymys SKT 202/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Haavisto.

Keskustelu

16.25 **Pekka Haavisto vihr:** Arvoisa puhemies! Jatkan koulutusteemasta. Suomen tulevaisuus lepää koulutuksen varassa. Eilen julkaistiin ammatillisten oppilaiden Amisbarometri, jossa saatiin vähän käyttäjäkokemuksia meidän ammatillisesta koulustamme tänä päivänä, ja yksi aivan merkittävä huomio oli se, että oppilaat haluavat lisää lähiopetusta, lisää opetuksen tarjontaa. Tämä oli noussut tässä Amisbarometrissa radikaalisti, 15 prosenttia. Useampi oli tätä pyytänyt, noin kolmasosa totesi, että koulutuksessa ei saa riittävästi lähiopetusta. Tähän ovat tietysti vaikuttaneet hallituksen suuret leikkaukset. Monet ovat myöskin huolissaan siitä, että koulupudokkuus tulee kasvamaan, kun opetuksen määrä on vähentynyt. Ensi vuoden alusta astuu voimaan ammattioppilaitosten reformi, mutta myöskään tässä ei ole varmuutta, että opettajilla riittäisi riittävästi aikaa oppilaille, eli ongelmat kasvavat. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta lähiopetuksen määrää ammatillisessa koulutuksessa [Puhemies koputtaa] lisättäisiin opiskelijoiden tarvetta vastaavaksi?

16.26 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen julkaistu opiskelijoiden Amisbarometri luettiin ministeriössä hyvin huolella, ja havainnot, joita siinä kävi ilmi, olivat ministeriön keskusteluissa opiskelijoiden kanssa aikaisemminkin tulleet hyvin esille, ja ne tulee ottaa vakavasti. Uutta ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä on valmisteltu pitkin matkaa, ja se astuu voimaan ensi vuoden alusta.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Mitä tulee tähän niin sanottuun lähiopetukseen, niin sen määrä lähti vähenemään ammatillisessa koulutuksessa aikana, jolloin ammatillisen koulutuksen rahoitus kasvoi. Se osittain liittyy siihen, että opiskelu on siirtynyt uudenlaisiin ympäristöihin — enemmän työpaikoille, on myöskin tiimeissä tapahtuvaa projektioppimista ja niin edelleen — mutta kyllä siellä on myös sellaista vähenemistä, joka ministeriötä huolestuttaa, ja siitä tulee keskustella koulutuksen järjestäjien kanssa. Se opetus on kuitenkin se kaiken ydin, ja siihen myöskin uuden lainsäädännön mukaan opiskelijalla on oikeus. Uudessa ammatillisen koulutuksen [Puhemies koputtaa] lainsäädännössä kuitenkin keskeisenä tavoitteena on se, että nimenomaan voimme vähentää koulupudokkuutta [Puhemies koputtaa] ja ammatillisen koulutuksen keskeyttämistä lukuisin eri toimin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.28 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Amisbarometrissä toinen huolestuttava asia oli mielenterveys, opiskelijoiden mielenterveystilanne. Noin kolmannes oli kokenut masentuneisuutta opiskelujen yhteydessä.

Erityinen huomio tässä kiinnittyy vierasperäisten opiskelijoiden tilanteeseen. Vierasperäisten opiskelijoiden osalta oli jopa koettu kiusaamista opettajien puolelta. Me olemme keskustelleet täällä paljon Me too -kampanjasta ja siitä, miten oppilaitoksissa häirintä on täysin sopimatonta ja kiellettyä, mutta tässä barometrissä osoittautui, että eivät vain oppilastoverit vaan jopa opettajat saattavat syyllistyä tällaiseen. Tämähän osaltaan johtaa koulupudokkuuden kasvuun ja kouluviihtyvyyden vähenemiseen. Mitä hallitus aikoo tehdä tässä asiassa, että myöskin ammatillisissa oppilaitoksissa terve kouluympäristö ja nollatoleranssi kaikkeen kiusaamiseen toteutuisivat?

16.29 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erinomainen kysymys, ja jos sanoinkin, että edellisessä kysymyksessä olleet havainnot eivät tulleet yllätyksenä ministeriölle, niin täytyy myöntää, että oli erittäin hätkähdyttävää lukea opiskelijoiden palaute siitä, miten paljon seksuaalista häirintää ja myöskin muuta syrjintää opiskelijat kokevat ammatillisessa koulutuksessa. Olemme jo tähän mennessä yhdessä koulutuksenjärjestäjien kanssa vedonneet koko ammatillisen koulutuksen kenttään, itse asiassa koko koulutuksen kenttään, että meidän on ehdottomasti saatava nollatoleranssi ja kitkettyä kaikenlainen syrjintä ja häirintä koulutuksesta, koska se on nimenomaan se ympäristö, jossa meidän pitäisi pystyä opettamaan lapsille ja nuorille toimimista tässä yhteiskunnassa toisia kunnioittaen, ja se on kohtuuton tilanne, jos opiskelija siellä oppimisympäristössä itse joutuu kohtaamaan aikuisten, jotka ovat heidän opettajiaan, taholta tämän tyypistä käytöstä. Tähän suhtaudutaan äärimmäisen vakavasti, ja Opetushallitus on helmikuun loppuun mennessä päivittämässä myöskin koulutuksenjärjestäjille ohjeistukset seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi, [Puhemies koputtaa] ja lisäksi on tarkoitus lisätä opettajankoulutusta tässä asiassa.

16.30 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkaukset ovat varmasti vaikuttaneet lähiopetuksen määrään, ja kaikki oppilaat eivät ole ehkä aivan yhtä kypsiä itsenäiseen opiskeluun ja etsimään tietoa esimerkiksi netistä.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Toinen huoli liittyy työssäoppimisen runsaaseen lisääntymiseen. Monet yrittäjät ovat todenneet, että heillä on nykyisillä resursseilla vaikeuksia löytää henkilökunnasta yhtä ylimääräistä, joka olisi irrotettavissa työssäopettamiseen. Olisinkin kysynyt opetusministeriltä, millaista palautetta olette saanut yrittäjäkentältä: onko nähtävissä, että työssäoppimisen paikkoja on nyt tulossa tarpeeksi paljon, koska tämä tuntimäärä, mikä tullaan siirtämään sinne työssäoppimiseen, on hyvin, hyvin suuri? Siinä mielessä herää se kysymys, onko meillä alueellisesti tarpeeksi yrittäjiä, jotka ovat valmiita ottamaan opiskelijoita, ja löytyykö näitä työssäoppimisen paikkoja riittävästi.

16.31 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, nuorta ei saa jättää liian itsenäisen opiskelun varaan. Sanon sen tässä nyt vielä hyvin selvästi. Se sisältyy myöskin uuteen ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön sitä kautta, että jokaiselle tehdään henkilökohtainen oppimisen suunnitelma, missä pitää myös määritellä se riittävän opetuksen määrä ja tuki, jotta voidaan saavuttaa ne opintoihin liittyvät tavoitteet. Mutta tämä tilanne on, totta kai, ammatillisen koulutuksen kentällä tällä hetkellä melko kuormittunut, koska isoa — kahteen vuosikymmeneen suurinta — uudistusta ollaan tekemässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa.

Mitä tulee työpaikkaoppimiseen ja siihen isossa kuvassa, työnantajat ja työelämä suhtautuvat hyvin myönteisesti siihen perusajatuksen, että oppiminen siirtyisi entistä enemmän luonnollisiin ympäristöihin eli työpaikoille, ja se on myöskin opiskelumotivaation kannalta ja oppimistulosten kannalta erittäin myönteinen kehityssuunta. Mutta siihen liittyy tietysti vielä paljon töitä: tarvitaan niitä paikallisia ratkaisuja, joissa koulutuksenjärjestäjät ja työelämä [Puhemies koputtaa] yhdessä löytävät ne parhaat ratkaisut, ja tarvitaan myös viestintää ja tiedotusta [Puhemies koputtaa] työnantajien suuntaan ja työelämän suuntaan, jotta saadaan niitä [Puhemies koputtaa] oppisopimuspaikkoja ja koulutussopimuspaikkoja riittävästi.

16.32 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Haavisto nostaa tässä esille erittäin tärkeän kysymyksen. Kävimme valiokunnassa läpi tuota lähiopetuksen määrän vähenemistä reformin yhteydessä erittäin paljon. Se on todella niin kuin ministeri tässä toteaa, että se yllättävän vähän liittyy resurssien pienenemiseen. Kävimme sitä tilastojen valossa hyvin tarkasti läpi. Eli enemmän siinä on kysymys toimintatavoista. Todella kannustan ministeriä, ministeriötä ja meitä eduskuntaa etsimään ne toimintatavat, miten tässä uudessa maailmassa, reformin tultua voimaan, löydämme mielekkäitä kokonaisuuksia niin, että on todella maanantaista perjantaihin — jos ei sitä perinteistä koulua — joka tapauksessa valvottua toimintaa. Se on erittäin tärkeää.

Tämän reformin toimeenpanoksi eduskunta on päättänyt myöskin taloudellista resursseja. Pitkästä aikaa saadaan vähän positiivisempiakin uutisia, kun ammatillisessa on ollut kovia leikkauksia, se on totta. Eduskuntahan päätti 15 + 15 miljoonaa, ja ehkä lisääkin on kaavittu rahaa tuohon. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Haluaisiko ministeri jo avata tätä kokonaisuutta, mitä voimme tehdä, jotta [Puhemies koputtaa] reformi pannaan hyvin toimeen?

16.33 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten jo totesinkin tässä, ammatillisen koulutuksen reformia on tehty hyvin haastavassa talousympäristössä eri puolilla Suomea. Mutta se, mitä pyrimme nyt tällä hetkellä

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

parhaamme mukaan tekemään, on rakentaa tukea mahdollisimman laajasti ja eri osa-alueilla tämän ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanolle.

Kun laskimme yhteen sitä tukiohjelmaa, jota on nyt rakennettu pitkin tätä syksyä ja osittain laitettu jo toimeenkin, niin sen hintalappu kaiken kaikkiaan on noin 60 miljoonaa euroa, mitä ministeriöstä kanavoidaan ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoon pitkin matkaa muutaman vuoden aikajänteellä. Ja siihen liittyy opettajankoulutuksen kehittämistä uuden reformin mukaisille toimintatavoille, siihen liittyy työelämäyhteistyön kehittämistä ja pilotointia, siihen liittyy myöskin uudenlaisia digitaalisia ratkaisuja tukemaan henkilökohtaistamisen prosessia ja niin edelleen.

Eli monin tavoin myös tiedotuksen ja viestinnän kautta pyrimme kulkemaan vierellä ammatillisen koulutuksen kentän kanssa, kun isoa uudistusta tehdään. Mutta siinä mielessä pitää olla armelias [Puhemies koputtaa] joka askeleella itsellemme, että paljon töitä on tehtävänä, [Puhemies koputtaa] kun tehdään näin laajaa, isoa toimintakulttuurin muutosta.

16.34 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Amisbarometristä selviää, että onneksi suurin osa suomalaisista ammattioppilaitosopiskelijoista on tyytyväisiä opintojen sujuvuuteen ja uskoo työllistävänsä opintojen jälkeen. Kuitenkin meillä on syytä olla huolissaan siitä selvästä tuloksesta, että opiskelijat haluavat enemmän lähiopetusta. Valitettavasti valtavien säästöjen takia lähiopetus on vähentynyt, ja lähitulevaisuudessa on uhkana, että se vähenee entisestään ensi vuonna. Opetusta on liian vähän, ja kyllä se on määrärahakysymys. Jos koulutuksen järjestäjillä ei ole riittävästi palkkaroja, niin ei ole silloin riittävästi opetustakaan.

Puolet opiskelijoista suunnittelee jatko-opintoja. Opetussisältöjen ja opetuksen laadun ja määrän on mahdollistettava jatko-opintokelpoisuus, jotta ammatillisesta koulutuksesta voi jatkaa opintoja niin pitkälle kuin mahdollista. Haluankin kysyä opetusministeriltä: kuinka jatko-opintokelpoisuus varmistetaan kaikille [Puhemies koputtaa] ammatillisen koulutuksen opiskelijoille, kun lähiopetuksen määrä on riittämätön?

16.35 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Siinä tuli esille myöskin hyviä uutisia, eli opiskelijat pääsääntöisesti suhtautuvat omaan tulevaisuuteensa luottavaisesti ja näkevät oman tulevaisuutensa ja työllistymismahdollisuutensa hyvinä. Nämä ovat hyviä uutisia.

Se, mitä uudenlaista ajattelua se reformi tuottaa meille, on muun muassa nämä laaja-alaisemmat tutkinnot. Eli kun aikaisemmin on tunnistettu — kun työmarkkinat muuttuvat niin nopeasti — että se osaaminen vanhenee nopeasti, niin jos liian kapeasti kouluttaudutaan, jää saavuttamatta semmoisia laaja-alaisia oppimaan oppimisen valmiuksia, joilla pärjäisi myös siinä työelämän muutoksessa. Nyt tässä ammatillisen koulutuksen reformissa tutkinnoista tehdään entistä laaja-alaisempia. Ne tuottavat sitä kautta ikään kuin parempaa osaamista, laaja-alaisempaa osaamista, myös työelämän murrokseen.

Ja opiskelijoiden keskuudessa myös ammatilliselta puolelta entistä enemmän jatketaan opintoja korkea-asteella. Se on erinomaisen hieno kehitys, aluamme sitä tukea. Se on vahvasti [Puhemies koputtaa] sisällä myös tässä uudessa rahoitusmallissa, ja sitä myöskin opiskelijavalinnan kautta tuetaan ja pyritään saamaan, että jokaisella on se jatko-opintokelpoisuus ja [Puhemies koputtaa] oikeus siirtyä eteenpäin, ja tosiasiallisia mahdollisuuksia pyritään vahvistamaan.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

16.37 **Tiina Elovaara sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuki, läsnäolo, mielenterveys — kaikki asioita, joita lapset ja nuoret tarvitsevat. Valitettavasti esi- ja peruskouluista puuttuu Psykologiliiton mukaan yhä satoja koulupsykologien toimia. Psykologipalvelut ovat osa oppilashuoltoa, joka kuntien on lain mukaan järjestettävä. Psykologeja tarvittaisiin ammattikoulun ohessa myös varhaiskasvatukseen. [Mika Niikko: Mitä hallitus tekee?] Kysynkin ministereiltä: onhan hallituksessa huomattu tämä asia, ja miten voimme kannustaa kuntia palkkaamaan koulupsykologeja ja vahvistamaan heidän rooliaan koulumaailmassa?

16.37 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä totean, kun ammatillisesta lähdettiin liikkeelle, että siellä hallitus on itse asiassa parantanut opiskelijahuollon tilannetta sitä kautta, että se laajenee nyt koskemaan myöskin aikuisopiskelijoita tämän reformin myötä. Mitä tulee varhaisempiin koulutusasteisiin, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, niin meillä on käynnissä hallituksen sisällä hyvässä yhteistyössä ministeriöissä, STM, OKM, tämä Lape-hanke eli lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma, jossa pyritään nimenomaan vahvistamaan sitä moniammatillista yhteistyötä ja ennalta ehkäisevää varhaista tukea, tunnistamaan vaikkapa oppimisvaikeuksia tai sosiaalisia ongelmia, perheen tuen tarvetta ja niin edelleen. Ja tässä on edetty, itse asiassa voi sanoa jopa historiallisesti siinä mielessä, että me teemme tätä aivan käsi kädessä ja koko koulutuksen kenttä on saatu yhteistyöhön sote-kentän kanssa tavalla, joka miellyttää kyllä meitä hyvin paljon, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta saadaan vahvistettua nimenomaan sitä varhaista tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen lisäkysymys tähän kysymykseen, edustaja Gustafsson.

16.39 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen uudistamisen suunta viedä koulutusta enemmän työpaikoille on oikea. Se on hyvä. Tässä nyt vain tapahtui sellainen, kutsun sitä valuviaksi, että ensin tehtiin nämä lähes 200 miljoonan säästöt — tämä epäkohta yhteisesti todettiin myöskin sivistysvaliokunnassa kahteen otteeseen. Sen jälkeen on nyt sitten tullut tämä tutkintouudistus ja rahoitusjärjestelmäuudistus. Ja nyt jo tiedämme, että joissakin oppilaitoksissa opettajanvirkoja on vaihdettu erilaisiin ohjaajanvirkoihin ehkä säästöjenkin takia. Ja sitten kysymys: kun tässä on nyt paljon tämmöisiä arvaamattomia tekijöitä, niin onko ministeriössä nyt tällainen hyvin ajantasainen seuranta päällä ensi talvena, keväänä, jotta välittömiin korjaaviin toimenpiteisiin voidaan [Puhemies koputtaa] tarvittaessa sitten ryhtyä?

16.40 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeiden talousvuosien jälkeen olemme menossa parempia aikoja kohti, ja se hyvä uutinen ammatillisen koulutuksen kentälle on se, että ensi vuoden alusta tulee niitä työkaluja toteuttaa ammatillista koulutusta uudella tavalla. Siihen liittyy se, että pystymme vastaamaan sekä uudenlaisten tutkintojen kautta mutta myös siirtymäajan jälkeen uudella rahoitusmallilla ja uusilla toimintatavoilla, sillä henkilökohtaistamisella, niihin tulevaisuuden osaamistarpeisiin entistä paremmin. Viimeisen vuoden aikana on nähty, kun talous on lähtenyt kasvuun, myös osaajatarvetta, johon pystytään tällä uudella ammatillisen koulutuksen lainsäädännöllä reagoimaan entistä nopeammin. Sen lisäksi tämä reformi sisältää

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

lukuisia elementtejä, joilla pystytään syrjäytymistä estämään ja keskeyttämistä vähentämään, muun muassa jatkuva haku ja niin edelleen.

Ja kyllä, ministeriö myöskin seuraa jatkuvasti tätä tilannetta siellä kentällä, pyrkii tällä tukiohjelmalla muun muassa siihen heti reagoimaan. Toimimme erittäin tiiviissä ja hyvässä ja tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] mielestäni myöskin erittäin läheisessä suhteessa ja yhteistyössä koulutuksen kentän kanssa, [Puhemies koputtaa] jotta pystymme nopeasti reagoimaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys työttömyysturvan aktiivimallista (Rami Lehto ps)

Suullinen kysymys SKT 203/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Lehto.

Keskustelu

16.41 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan viikatetta eli niin sanottua aktiivimallia viedään hallituksen toimesta voimalla eteenpäin, vaikka se sai ryöpytystä asiantuntijoilta ja kriittisen palautteen jopa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta. Käytännössä mallissa halutaan vaikeasti työllistyviltä leikata työttömyysetuutta. Idea työttömien aktivoimisesta on sinänsä kannatettava, mutta te, arvoisa hallitus, olette tekemässä sitä työttömiä kyykyttämällä. Te velvoitatte, että töihin olisi pakko mennä, vaikka siihen ei välttämättä kaikkialla Suomessa ole edes mitään mahdollisuuksia. Ja tämän johdosta te leikkaatte työttömyysetuutta ja viette viimeisenkin leivän työttömän pöydästä jättäen jäljelle vain vesilasit. Esitys siis eriarvoistaa työttömiä riippuen missä päin Suomessa he asuvat. Arvoisa työministeri Lindström, te olette itse myöntänyt julkisuudessa, että kyse on työttömien pakottamisesta, ja silti te ajatte esitystä kuin käärmettä pyssyyn. Kysynkin: voisitteko vielä äänestää [Puhemies koputtaa] hylkäyksen puolesta, ja jos ette, niin miksi?

16.42 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taustana tässä esityksessä on tavoite saada noin 8 000—10 000 työpaikkaa. Taustalla on tavoite kannustaa ihmisiä ottamaan myös lyhyitä työsuhteita vastaan. Te sanoitte, että "viimeisenkin leivän työttömältä". Aika lailla liioittelua on tuo teidän väittämäne. [Hälinää] Se 4,65 prosenttia: minä en lainkaan vähättele sitä, en, ja tiedän ja olen tunnustanut, että tässä on pakottava elementti. Olen sen sanonut rehellisesti. En halua piiloutua minkään tällaisen kannustava-sanat takse, vaan olen sanonut, että kyllä, tässä on tällainen.

Meidän täytyy miettiä miten me saamme ihmisiä töihin. Tässä on tämä tavoite, työllisyystavoite. Sen takia me olemme tuoneet tämän asian. Eikä tässä mitään "käärmettä pyssyyn" ajeta, vaan tätä ajetaan ihan asiallisesti, kuten kaikkia muitakin esityksiä.

16.43 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme saaneet ihmisiltä erittäin järkyttynyttä palautetta tästä työttömyysturvan aktiivimallista. Se sotii kansalaisten oikeustajua vastaan. Ei voi olla niin, että työttömiä rangaistaan siitä, että

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

he eivät onnistu löytämään työtä. Varmasti tämä palaute on löytänyt myös teidät, ministeri Lindström.

4. toukokuuta 2017 pidetyssä täysistunnossa te, ministeri Lindström, asiasta kysyttäessä totesitte seuraavasti: "Olen itse alusta saakka korostanut nimenomaan tätä, että eihän voi olla niin, että meillä on malli ja sitten meillä ei ole tarjota niille ihmisille a) töitä tai b) niitä palveluja. Olen tässä salissa luvannut ja sanonut tuon äskeisen ihan ääneen, eli ei voida odottaa, että silloin, jos meillä ei ole palveluja, tulisi joku sanktio. Tämä on se minun tahotilani." [Puhemies koputtaa] Ministeri Lindström: aiotteko te nyt pitää lupauksenne eduskunnalle, ja aikooko hallitus vielä vetää tämän esityksen pois? Teillä on siihen mahdollisuus.

16.44 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei hallitus aio vetää tätä pois. [Paavo Arhinmäki: Mitä?] Minä olen sanonut täällä, että niitä palveluita ei tunneta tarpeeksi hyvin — meidän tehtävämme on niitä markkinoida, tuoda esille; jos meillä ei ole tarjota työtä, niin silloin pitää olla tarjota palveluita. Minä tiedän, että tämä uhka on tässä päällä. Sen takia siellä StV:n mietinnössä on se ponsi, että tätä seurataan ja tähän tarvittaessa puututaan. Se on hyvä ja järkevä ponsi. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, myönsin äsken puheenvuorot ensin edustajille Lehto ja Pekonen, koska heillä oli täsmälleen sama kysymys. Nyt pyydän niitä teistä, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Arhinmäki.

16.45 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt täytyy pureutua syvästi tähän kysymykseen. Mistä on kysymys? Siitä, että ihmiset etsivät aktiivisesti työtä. He haluavat työtä, he ovat valmiita tekemään pitkiäkin matkoja löytääkseen työpaikan. Jos sitä ei silti tästä huolimatta löydy, niin hallitus lähtee siitä, että se on työttömän vika ja työtöntä rangaistaan. Te olette leikanneet työttömyysturvaa, sekä tasoa että indeksejä. Se on jo valmiiksi alemmalla tasolla suhteessa ostovoimaan kuin aikaisemmin. Nyt te tuotte esityksen, jossa näitä aktiivisia, reippaita työttömiä rangaistaan vielä lisää.

Te olette itsekkin, ministeri Lindström, ollut työttömänä, tiedätte, miten nöyryyttävää se arki on. Eikö teillä ole nyt sydäntä paikallaan todeta, että tämä ei nyt mennyt ihan putkeen, tehdään yhdessä järkevä ratkaisu kaikkien kannalta, vedetään [Puhemies koputtaa] tämä esitys pois eduskunnasta?

16.46 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, tässä on kärjessä työllisyystavoite. [Kari Uotila: Rankaisemalla!] Tämän mallin on rakentanut Martti Hetemäen johtama kolmikantainen työryhmä, [Välihuutoja vasemmalta] joka oli riitainen. Se tuli hallituksen yhteisellä päätöksellä tänne, ja minä puolustan sitä esitystä, vaikka olen täällä sanonut ääneen sen epäkohdat. Minä en piiloudu minkään taakse, vaan tunnustan, että kyllä, on epäkohtia. Ja jos niitä todellakin alkaa tulemaan, niin täytyyhän niitä pystyä silloin korjaamaan, ja se on se ponsi, minkä StV on siinä mietinnössään antanut. Sitä seurataan ja siihen tarvittaessa puututaan, mutta odotetaan nyt ensiksi sen tuloa, koska se työllisyystavoite on tässä myös tärkeä.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

16.47 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan se selvää, että työ on parasta lääkettä kaikille henkilöille, jotka ilman sitä ovat. Ymmärrän toki, että hallitus pyrkii siihen, että kaikki saisivat työpaikan, mutta tosiasia kuitenkin on, että hyvin monet nuoret varsinkin ja vajaakuntoiset henkilöt eivät saa töitä, vaikka kuinka hakevat. Sen lisäksi esimerkiksi tänä vuonna hallitus leikkasi palkkatukia siten, että ne rahat loppuivat jo keväällä. Elikkä ne nuoret ja vajaakuntoiset, jotka eivät saa töitä, siitä huolimatta, vaikka haluavat, ovat jääneet kotiin ja kärsivät siitä yksinäisyydestä, mistä juuri tänään täällä puhuttiin.

Tämä hallituksen toimenpide on niin ristiriitainen. Jos te haluatte oikeasti parantaa työllisyyttä, niin tehkää niin, että luotte varoja ja resursseja kunnille, jotta ne pystyvät pitämään huolen niistä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista henkilöistä.

Kysynkin ministeriltä: mitä konkreettisia toimenpiteitä te teette ensi vuoden budjettiin esimerkiksi palkkatuen osalta? Loppuuko se jälleen keväällä, kun järjestöt alkavat työllistämään esimerkiksi näitä vajaakuntoisia nuoria?

16.48 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä, että otitte tämän palkkatuen esille, edustaja Niikko. Kerrataanpa vielä, mitä on tapahtunut:

Me siis muutimme vuoden alussa käytäntöjä niin, että työttömyysturvaa, sitä valtion maksamaa osuutta, voi käyttää palkkatukeen, starttirahaan ja liikkuvuusavustukseen. [Simon Elo: Varsin hyvä uutinen!] Se on erittäin hyvä uudistus, eli passiivista rahaa voi nyt käyttää aktiiviseen toimintaan. Minun ymmärtääkseni tämä ajattelu on saanut yleisen luottamuksen tässä eduskunnassa.

Se, mihin on puututtu, on valtion 100-prosenttisesti maksama palkkatuki. Siinä on aikaisemmin taso ollut noin 3 800 henkilötyövuotta, ja sitä leikattiin 800:lla 3 000:een. Nyt totta kai näiltä järjestöiltä on tullut kiukkuista palautetta. Minullakin on käynyt erilaisia toimijoita, muun muassa viimeksi entisen kollegani, ministeri Ihalaisen, lähetystö tästä asiasta puhumassa. Me kävimme mielestäni erittäin rakentavan keskustelun, [Puhemies koputtaa] ja minä olen antanut ohjeistuksen, että katsotaan, voisiko tätä asiaa kriteereitten kautta tarkentaa. Eli kyllä, palkkatukirahat eivät ole loppuneet.

16.49 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän tätä hallituksen sanktiomallia erityisen huolestuttavana sen takia, että se kohdistuu pitkäaikais-työttömiin ja osatyökykyisiin ihmisiin. Jos mietitään tilannetta, että en yksinkertaisesti löydä työtä tai palveluja, mutta minusta riippumattomista syistä työttömyysturvaa leikataan, niin se ei meidän mielestämme kuulosta oikeudenmukaiselta millään tavalla.

Mutta, arvoisa ministeri Lindström, olen ymmärtänyt, että olette tuomassa keväällä maakuntalakien yhteydessä myös lisäesityksiä, jotka kohdistuvat työttömiin: niin sanotun aktiivisen työnhaun mallin, joka edellyttää, että työttömän pitää kolmen kuukauden aikana hakea vähintään 12:tä työpaikkaa, raportoida joka viikko netissä sähköisesti karenssien uhall. Pidän tätä lain toista esitystä erittäin huolestuttavana. Kysyisinkin teiltä, oletteko tuomassa tällaisen lisäesityksen eduskunnan käsittelyyn.

16.50 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri tänään ollaan pidetty palaveri tästä aktiivisen työnhaun mallista, ja sitä mallia valmistellaan, mutta mitään lopullista ei ole esittää vielä. Me käymme keväällä tietenkin hallitus-

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

puolueitten, tämän asian päällä olevien ministereitten, kanssa keskustelua siitä, millainen malli olisi tuotavissa eduskuntaan. Se on silloin hallituksen yhteinen malli eikä mikään ministeri Lindströmin malli.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän kysymykseen viimeinen lisäkysymys, edustaja Jaskari.

16.51 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä keskustelussa on tehty aikamoinen mörkö tästä uudistuksesta. [Välihuutoja vasemmalta] Toivoisin tietyllä tavalla analyttisyyttä, mitä tässä aidosti pyritään tekemään. [Paavo Arhinmäki: Kyykyttämään työttömiä!] Tässähän tietyllä tavalla on mahdollisuus, kun toimii aktiivisesti: on työvoimakoulutuksessa, on omaehtoisessa koulutuksessa, on 18 tuntia töissä, on yrittäjänä, tienaa 65 päivän aikana 240 euroa, täyttää nämä kaikki ehdot. Toisaalta tämä kannustaa ottamaan myöskin lyhytaikaista työtä vastaan. Tämän tyyllisiä kysymyksiä. Eli nyt on kysymyksessä, mitkä täyttävät ne aktiiviehdot, se on se tärkeä.

Mutta sitten arvoisalle ministeri Lindströmille. Nythän tämä toinen puoli on työvoimapalvelujen monipuolistaminen, [Vasemmalta: Yksityistäminen!] ja siinä suhteessa on mielenkiintoista kuulla, mitä kaikkia palveluita lisää toisella puolella tarvitaan, ja todellakin myöskin se, minkälainen omaehtoinen koulutus hyväksytään, koska kaikki koulutus on kehittävä, ja täyttää ne aktiivisuusehdot.

16.52 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan totta, se, mitä tässä nyt tavoitellaan niin sanottujen kasvupalveluitten kautta on se, että julkinen ja yksityinen työvoimapalvelu, niitten parhaat puolet, saataisiin yhteen ja niistä tulevat ne kasvupalvelut, uusia markkinoita. Jos täällä sanotaan, että yksityistetään, niin ei hän se tässä ole tavoite, vaan se, että molemmilta puolilta haetaan parhaat mahdolliset keinot, jotta se työtön hyötyisi. Se on tämän koko kasvupalveluidean ytimessä ja se kiinnostaa ainakin minua ja hallitusta kaikkein eniten. Työtön hyöty ja toisaalta ihminen, yrittäjä, joka tarvitsee työvoimaa, hyötyy myös siitä. Yksinkertaistetaan järjestelmiä, otetaan parhaat puolet käyttöön molemmista, ja työvoimaviranomaisenhan päätöksiä sitten toki tekee näistä omaehtoisista koulutuksista. Sitä kauttahan se menee.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys Sote-uudistuksen säästötavoitteista (Stefan Wallin r)

Suullinen kysymys SKT 204/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ennätämme ottaa vielä muutaman kysymyksen periaatteella yksi kysymys ja yksi vastaus. — Edustaja Stefan Wallin.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Keskustelu

16.53 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies, herr talman! Statens revisionsverk VTV publicerade i dag en rapport om övervakningen av finanspolitiken. I rapporten tar VTV ställning till bland annat vård- och landskapsreformens inbesparingsmål.

Arvoisa puhemies! Valtion tarkastusvirasto toteaa tänään julkaistussa finanssipolitiikan valvontaan liittyvässä raportissa, että "hallituksen sote- ja maakuntauudistukselle asettaman 3 miljardin euron kustannuskehityksen hillintää koskevan säästötavoitteen toteuttaminen vaikuttaa epätodennäköiseltä". VTV toteaa myös, että "uudistukselle asetetun kestävyysvajetavoitteen toteutumiseen liittyy tällä hetkellä suurta epävarmuutta".

Arvoisa puhemies! VTV:n kanta on otettava vakavasti. Tässä ei pelkästään ole kysymys sote-uudistuksen säästötavoitteista, tässä on myös kysymys hallituksen talouspolitiikan kestävyydestä. Jos soten säästötavoite ei toteudu, myös hallituksen suunnitelma julkisen talouden tasapainottamisesta horjuu pahasti. Arvoisat ministerit Saarikko ja Vehviläinen, miten suhtaudutte tähän VTV:n arvioon? Aiotteko [Puhemies koputtaa] toteuttaa tämän uudistuksen sellaisenaan, jos se ei täytä hallituksen säästötavoitetta, vai oliko tavoite kenties jo alun perin epärealistinen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt vain toinen ministereistä vastaa. — Ministeri Vehviläinen.

16.55 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä 3 miljardia on olennainen osa tässä hallituksen 10 miljardin euron kestävyysvajeen hillitsemis- ja vähentämistavoitteessa. Ja itse asiassa maakuntarahoituslaki, joka on täällä jo eduskunnan käsittelyssä, tulee kyllä turvaamaan, että päästään hyvinkin lähelle sitä 3:a miljardia euroa, koska siellä on niin sanottu kustannusten kasvun rajoitus. Mutta se on vain tekninen asia. Sitä kautta täytyy tämä tavoite, mutta paljon tärkeämpää on se, että tämän uudistuksen myötä kohdistuvat tietysti sote-uudistuksen puolelle ne toiminnalliset muutokset, mitä siellä pitää tapahtua, ja se on se olennainen kysymys, ja siellä silloin puhutaan digitalisaatiosta, laitoshoidon vähentämisestä ynnä muista, monista eri toiminnoista, ei vain yhdestä asiasta.

Mutta sen haluan todeta, että tulemme, totta kai, tutustumaan myös tähän Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntoon [Puhemies koputtaa] erittäin tarkasti, täytyy katsoa, mitä siinä tarkemmin sanotaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys EU:n tulevaisuudesta (Matti Vanhanen kesk)

Suullinen kysymys SKT 205/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Vanhanen.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Keskustelu

16.56 Matti Vanhanen kesk: Arvoisa puhemies! Kysymys eurooppaministeri Terholle: EU käy parhaillaan tulevaisuuskeskustelua, ja Saksan SPD:n puheenjohtaja Schulz hämmensi tätä erikoisella liittovaltioesityksellä, jonka valmistelisivat valtioiden ulkopuoliset tahot ja jonka sitten jäsenvaltiot joko hyväksyisivät tai eroaisivat unionista. Aikaisemmilla perussopimuskiirroksilla, kun niitä on käyty, jäsenvaltioiden ylivoimainen valtaenemmistö on ollut liittovaltiorakenteita vastaan tai sellaista toimivallan siirtämistä vastaan. Kysymykseni on, kun seuraatte tarkkaan ja osallistutte tulevaisuuskeskusteluun: onko tässä nyt jäsenvaltioiden keskuudessa tapahtunut joku suunnanmuutos, joka veisi tähän Schulzin suuntaan, vai onko minulta jäänyt jotain huomaamatta?

16.56 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella EU:n tulevaisuudesta käydään nyt aktiivista keskustelua ympäri Eurooppaa, ja sen tulevaisuuteen voisin kommentoida lyhyesti, että EU tarvitsee realismia, ei federalismia. Tämä aika federalistina tunnettu herra Schulz, jonka mainitsitte, jonka siis itsekin tiedän jo europarlamentin ajoilta, jolloin hän oli siellä puhemies, on esittänyt tällaisia eriasteisia visioita aiemminkin, mutta tämä ylitti kaikki aiemmin kuullut nimenomaan siinä, että vuoteen 25 mennessä pitäisi olla Euroopan yhdysvallat ja kaikki halluttomat maat siirrettäisiin siitä ulos. Tämä on aivan ennenkuulumatonta eikä istu lainkaan Suomen linjaan, joka on liittovaltiorakenteiden kannattaja ja kannattaa tällaista hyvin kauppaa ja kasvua ja työllisyyteen keskittyvää pragmaattista unionia, jossa me kaikki ilolla osallistumme hyvinvoinnin rakentamiseen. Euroopassa ei ole tällaista käännettä tapahtumassa, eikä ole näköpiirissä, että tällaiselle löytyisi riittävää tukea Euroopassa. Suomi tulisi aktiivisesti vastustamaan, jos tällaisia esityksiä todella vietäisiin konkreettisesti eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.6. Suullinen kysymys hallituksen mahdollisuudesta taata luminen joulu (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 206/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Rinne.

Keskustelu

16.58 Antti Rinne sd: Arvoisa puhemies! Nyt, arvon ministerit, voitte tämän kysymyksen jälkeen rauhoittua, tämä on vuoden viimeinen kyselytunti, mutta vielä on jännitystä hetken aikaa. Olen ollut vuoden tuossa hommassa ja tiedän kyllä sen tunteen, mitä tunnette näillä kyselytunneilla. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Talvi on täällä, ja joulu lähestyy. Se tarkoittaa sitä, että maakunnat ovat roudassa, mehiläiset nauttivat talvirauhasta talvipallon suojassa ja hallituksen pienimmät sinisilmät odottavat, mitä peräkontista — anteeksi, anteeksi — pukinkontista löytyy. [Eduskunnasta: Aijai! — Naurua] Tänäpä on siis vuoden viimeinen kyselytunti, joten haluan kysyä aiheesta, joka puhuttaa tällä hetkellä monessa lapsiperheessä ympäri Suomea.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

Koska päätonttu ja valtiovaraintonttu eivät ole paikalla, kysyn nyt asiasta vastaavalta hallituksen ministeriltä omien lastenlapsieni ja muiden suomalaisten lasten puolesta: miten hallitus aikoo taata, että jouluna on paljon lunta, jotta lapset pääsevät pulkkamäkeen ja joulupukki poroineen liikkumaan? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Onko tämä ympäristöministerin vai ministeri Risikon asia? — Ministeri Risikko.

16.59 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se taitaa olla näitä sisäasioita.

Arvoisa edustaja Rinne, opposition kysymys oli erinomaisen hyvä, ja kyllä me olemme nyt kaikki kirjoittaneet tästä pukille, että me saisimme sitä lunta. Mutta me tietysti toivomme, että sitä on vain määrätyissä paikoissa, ettei se sitten aiheuta ruuhkia tai ettei se aiheuta kolareita, jotta turvallisuudentunne säilyisi. On tärkeää, että se tuo vain sellaista lämpöä ja valoa tähän maahan.

Haluan kiittää oppositiota siitä työstä, mitä te olette tehneet tämän vuoden aikana. Te olette pitäneet meitä hienosti hereillä, kiitos siitä. Ja tietysti tulevaisuutta ajatellen me toivomme teille myöskin turnauskestävyyttä, nimittäin tämä on yksi aktiivisimmista hallituksista, mitä itse olen nähnyt, [Naurua] ja olen aivan vakuuttunut siitä, että meillä kyllä töitä yhdessä riittää. Ja aivan niin kuin tämä juhluvuosi — Yhdessä — me jatkamme yhdessä myös teidän kanssanne eri mieltä ollen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rinteelle on aivan välttämättä annettava lisäkysymys. [Naurua]

17.00 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta tästä kuluneesta syksystä ja kuluneesta vuodesta. Minä toivon todellakin, että hallitus vähentäisi aktiivisuutta, tekisi parempia esityksiä. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tuo lienee niin hyvä puheenvuoro, että se ei tarvitse ministeriäitiöstä vastausta. [Naurua — Paula Risikko: Kyllä se vaatii!] — Annetaan ministeri Risikolle kuitenkin vastauspuheenvuoro.

17.00 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Kaiken kaikkiaan, arvoisa eduskunta, nyt kerätään voimia, se on yksi tapa lisätä sitä kriisinkestokykyä. Jokaisen elämässä on kriisejä, ja meidän lähimmäisillämme on paljon kriisejä, autetaan heitä. Ja muistetaan aina, kuten lentokoneessakin sanotaan, että voidakseen auttaa muita on asetettava happinaamari ensin omille kasvoille. [Naurua] Autetaan myös omaa kestävyyttä. — Kiitos.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle veronkannon, verotuksen toimittamisen ja eräiden seuraamusmaksujen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 97/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain muuttamisesta ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 151/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröinnistä tehdyn yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi avaruustoiminnasta ja löytötavaralain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 170/2017 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 11/2017 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 181/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2017 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 138/2017 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 100/2017 vp
Lakialoite LA 4, 6, 8, 12/2016 vp, 34, 42/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 3/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 24/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisuuden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 14.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 14.12.2017 klo 17.20. Täysistunto lopetettiin klo 17.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen